

การศึกษาความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ
ของพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม

The study about knowledge and understanding of crime scene
investigation of police officer in Nakhon Pathom province

โดย พันตำรวจโทหญิง กนกพร แสนแก้ว

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ

พ.ศ. 2561

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม เกิดขึ้นและสำเร็จลุล่วงได้จากการสนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561 ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้บังคับบัญชาที่ให้โอกาสและให้การสนับสนุนไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการเพื่อการวิจัย ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย โรงเรียนนายร้อยตำรวจที่กรุณาเสียสละเวลาให้คำปรึกษาและแก้ไขข้อผิดพลาดต่างๆ ตลอดระยะเวลาในการทำวิจัย จนทำให้งานวิจัยเรื่องนี้เสร็จลุล่วงด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ รองศาสตราจารย์พันตำรวจเอก วรชัย วิชชวานิชย์ รองศาสตราจารย์พันตำรวจเอก ปพัฒน วัสุธวัช และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พันตำรวจโท สฤณี สืบพงษ์ศิริ ที่ให้ข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ และตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ทำให้งานวิจัยนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้และสั่งสอนคุณธรรมอันดีงามให้ก่อเกิดในจิตใจ

ขอขอบคุณพนักงานสอบสวนสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐมทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและให้สัมภาษณ์ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ และขอบคุณกัลยาณมิตรทุกคนที่คอยให้ความช่วยเหลือและเติมพลังใจตลอดมา

สุดท้ายนี้ ขอขอบพระคุณทางวิชาการที่ได้รับจากงานวิจัยนี้แก่ผู้แสวงหาความรู้ทุกท่านเพื่อประโยชน์ในการพัฒนางานให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

พันตำรวจโทหญิง กนกพร แสนแก้ว

บทสรุปผู้บริหาร

การศึกษาความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน

ในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จังหวัดนครปฐมเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีพื้นที่ติดกับกรุงเทพมหานคร ซึ่งสามารถรองรับการเจริญเติบโตของเมืองหลวงได้เป็นอย่างดี และยังทำหน้าที่เป็นฐานการผลิตที่สำคัญของภาคอุตสาหกรรมและภาคเกษตรกรรม รวมถึงมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ทั้งนี้ การขยายตัวของประชากร การพัฒนาเศรษฐกิจ ลักษณะของฐานทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้จังหวัดนครปฐมมีการขยายตัวของชุมชนเมือง ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจและสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้เกิดปรากฏการณ์ของปัญหาเมืองเพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัว เช่น การขยายตัวของชุมชนแออัด ความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่เพิ่มขึ้น ค่าครองชีพสูงขึ้น ความหลากหลายของการดำรงชีวิตในสังคมมากขึ้นควบคู่ไปกับความรุนแรง ความขัดแย้งทางสังคมและอาชญากรรม หากมีคดีอาญาเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากและคดีส่วนใหญ่ยังจับตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษไม่ได้ก็จะทำให้ประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ นักท่องเที่ยว รวมถึงนักธุรกิจทั้งคนไทยและคนต่างประเทศที่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกิดความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เพราะคดีอาญาที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้งจะตามมาด้วยความสูญเสียเสมอ อีกทั้งเป็นการทำลายภาพลักษณ์และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศด้วย

เมื่อสังคมต้องประสบกับปัญหาอาชญากรรมมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นปริมาณอาชญากรรมที่เกิดขึ้น หรือความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับเหยื่อ ทั้งนี้ปัญหาอาชญากรรมยังมีแนวโน้มทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้นตามความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการ เทคโนโลยี และความทันสมัยของการสื่อสารแขนงต่างๆ หากพิจารณาจะเห็นได้ว่าสังคมมีความเจริญมากเท่าใดอาชญากรรมก็จะเจริญเติบโตมากขึ้นเป็นเงาตามตัว ปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการนำตัวผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมาลงโทษเป็นเรื่องยากลำบาก แต่ก็เป็นเรื่องสำคัญที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องดำเนินการตามกฎหมายเพื่ออำนวยความยุติธรรมให้แก่สังคม

ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐมเป็นหน่วยงานระดับกองบังคับการ สังกัดตำรวจภูธรภาค 7 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และตามกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับความผิดในคดีอาญาภายในเขตพื้นที่ปกครองของจังหวัดนครปฐม รวมทั้งรับผิดชอบในการบริหาร การกำหนดนโยบายและวางแผน และการอำนวยความสะดวกในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในพื้นที่ของจังหวัด ตลอดจนการปกครองบังคับบัญชาและสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ ที่อยู่ในปกครอง ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐมแบ่งพื้นที่เขต

รับผิดชอบในการปกครองออกเป็น 12 สถานีตำรวจ โดยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับรองสารวัตร – รองผู้กำกับการ ที่ปฏิบัติหน้าที่งานสอบสวนประจำสถานีตำรวจ จำนวน 107 นาย (ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม ฝ่ายอำนวยการ 1 : 2561)

สำหรับคดีอาญาที่เกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบของตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม จะมีความแตกต่างกันไปตามสภาพพื้นที่ เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ดังจะเห็นได้จากรายงานผลสถิติฐานความผิดคดีอาญา 4 กลุ่ม ของตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม ประจำปีงบประมาณ 2559 - 2560 (ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม ฝ่ายอำนวยการ 2 : 2561) ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ ได้แก่ ฆ่าผู้อื่น (คดีอุกฉกรรจ์) ทำร้ายผู้อื่นถึงแก่ความตาย พยายามฆ่า ทำร้ายร่างกาย ข่มขืนกระทำชำเรา อื่นๆ

กลุ่มที่ 2 ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ได้แก่ ปล้นทรัพย์ (คดีอุกฉกรรจ์) ชิงทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ ลักทรัพย์ กรรโชกทรัพย์ ฉ้อโกง ยักยอกทรัพย์ ทำให้เสียทรัพย์ รับของโจร ลักพา เรียกว่าไถ่ วางเพลิง อื่นๆ

กลุ่มที่ 3 ความผิดพิเศษ ได้แก่ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ร.บ.สิทธิบัตร พ.ร.บ.เครื่องหมายการค้า พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์ ความผิดเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ร.บ.ศุลกากร พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ฯลฯ

กลุ่มที่ 4 ความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหาย ได้แก่ ยาเสพติด อาวุธปืนและวัตถุระเบิด การพนัน วัสดุ สื่อสิ่งพิมพ์ลามกอนาจาร พ.ร.บ.คนเข้าเมือง การป้องกันปราบปรามการค้าประเวณี สถานบริการ การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ฯลฯ

ตารางที่ 1 สถิติฐานความผิดคดีอาญา 4 กลุ่ม ของตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม ประจำปีงบประมาณ 2559 – 2560

ปีงบประมาณ	ฐานความผิดคดีอาญา							
	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		กลุ่มที่ 4	
	รับแจ้ง	จับ	รับแจ้ง	จับ	รับแจ้ง	จับ	รับแจ้ง	จับ
2559	363	300	1,159	651	190	166	3,734	7,029
2560	477	418	1,166	807	176	161	6,590	12,194

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่า พื้นที่รับผิดชอบของตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐมได้เกิดคดีอาญาขึ้นเป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยเฉพาะฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ และฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ แต่สามารถจับกุมผู้กระทำความผิดได้เพียงบางส่วน

(ยกเว้นฐานความผิดคดีอาญากลุ่มที่ 4) โดยอาจมีสาเหตุจากปัจจัยหลายประการ ซึ่งการตรวจสถานที่เกิดเหตุอย่างไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการจะเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้กระบวนการสืบสวนสอบสวนคดีเหล่านี้ไม่ประสบผลสำเร็จและไม่สามารถจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้

ทั้งนี้ พนักงานสอบสวนจะทำการสอบสวนคดีอาญาทุกประเภทภายในเขตอำนาจรับผิดชอบหรือเขตพื้นที่การปกครองของสถานีตำรวจ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2550 : 2) รวมถึงจะต้องทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์การกระทำความผิด พนักงานสอบสวน ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการตรวจสถานที่เกิดเหตุจะต้องเข้าใจในขั้นตอนของการตรวจสถานที่เกิดเหตุอย่างถ่องแท้ เพราะต้องดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานและดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่ได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด และนำตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษซึ่งเป็นการอำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด (กู้เกียรติ เจริญบุญ, 2548 : 2-6)

เมื่อเกิดคดีอาญาขึ้นเจ้าหน้าที่ตำรวจมีหน้าที่อำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชน และมักจะอาศัยพยานบุคคลเป็นหลักในการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย แต่พยานประเภทนี้อาจให้การเป็นเท็จอันเนื่องมาจากการถูก ชักจูง ช่มชู้ หลอกลวง หรือรับสินบน สำหรับบางคดีเกิดเหตุในที่เปลี่ยวหรือในที่มืด ซึ่งไม่มีพยานรู้เห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นคตินั้นก็ยากในการสืบสวนสอบสวนตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวคิดโดยมีการนำความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาประยุกต์ใช้ในกระบวนการสืบสวนสอบสวน เพื่อพิสูจน์หาข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานต่างๆ เพราะพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์จะสามารถเชื่อมโยงผู้กระทำความผิดเข้ากับสถานที่เกิดเหตุหรือผู้เสียหายได้เป็นอย่างดี การตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ที่มีความชัดเจนแน่นอน สามารถหาคนผิดมาลงโทษและช่วยผู้บริสุทธิ์ให้พ้นจากข้อกล่าวหาได้ ส่งผลให้กระบวนการสืบสวนสอบสวนมีความน่าเชื่อถือและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อกระบวนการยุติธรรม

สถานที่เกิดเหตุจึงถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของการสืบสวนสอบสวน เพราะเป็นแหล่งรวมของข้อมูลและพยานหลักฐานต่างๆ รวมถึงหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่จะสามารถบ่งชี้ เชื่อมโยงถึงตัวผู้กระทำความผิดได้ ดังนั้น การตรวจสถานที่เกิดเหตุจำเป็นต้องทำอย่างละเอียดรอบคอบ เป็นลำดับขั้นตอนเพื่อจะสามารถใช้ประโยชน์จากพยานหลักฐานต่างๆ ในสถานที่เกิดเหตุให้เกิดประโยชน์สูงสุด หากทำโดยไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการและไม่มีมาตรฐานจะทำให้พยานหลักฐานเสียหายและมีผลกระทบโดยตรงต่อการคลี่คลายคดี อีกทั้งการตรวจสถานที่เกิดเหตุจะเป็นขั้นตอนการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในชั้นศาลหรือการรับรองการมีอยู่ของพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการกระบวนการสืบสวนสอบสวน

ตัวอย่างคดีอาญาซึ่งเป็นคดีอุกฉกรรจ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบของพื้นที่จังหวัด นครปฐม ได้แก่ คดีนายเจษฎา รำพึงจิตหรือเอฟ ที่ได้ก่อเหตุสะเทือนขวัญต่อเนื่องถึง 8 คดี ทั้งชิงทรัพย์ และยิงคนตายตั้งแต่เดือนมีนาคม 2557 จนถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2558 และหลังจากก่อคดีที่ 8 ได้ไม่นานก็ได้ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุม โดยผู้ต้องหาจำนนต่อหลักฐาน ซึ่งมีทั้งพยานบุคคลและรอย ลายนิ้วมือแฝง ผู้ต้องหาหมักจะใช้รถจักรยานยนต์ยี่ห้อฮอนด้าเวฟสีน้ำเงินขาวเป็นยานพาหนะในการ ก่อเหตุ หรือคดีข่มขืนหญิงชราต่อเนื่องตั้งแต่เดือนกันยายน 2553 ถึงเดือนมกราคม 2558 รวมทั้งสิ้น 10 คดี โดยคนร้ายจะเลือกเหยื่อเป็นหญิงสูงวัย บางรายนอกจากจะถูกข่มขืนแล้วก็ถูกทำร้ายร่างกาย หรือถูกฆ่า ที่ผ่านมามีการตรวจดีเอ็นเอจากอสุจิที่เก็บจากเหยื่อ 8 รายพบว่าคนร้ายเป็นคนคนเดียวกัน แต่ในปัจจุบันยังไม่สามารถจับตัวคนร้ายได้ ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าพนักงานสอบสวนจะสามารถดำเนินการ จับกุมตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ และสิ่งสำคัญประการหนึ่งก็คือ การตรวจสถานที่เกิดเหตุนั่นเอง หากพนักงานสอบสวนสามารถตรวจสถานที่เกิดเหตุได้อย่างเป็นระบบ ถูกต้องตามหลักวิชาการ กระบวนการสอบสวนอันจะนำไปสู่การคลี่คลายคดีจะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ของพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม เพื่อจะได้ทราบว่ามีความรู้ความเข้าใจใน การตรวจสถานที่เกิดเหตุมากน้อยเพียงใด โดยจะนำผลการศึกษาวิจัยไปพัฒนางานด้านการตรวจ สถานที่เกิดเหตุ เนื่องจากประสิทธิภาพของการตรวจสถานที่เกิดเหตุย่อมจะส่งผลต่อการคลี่คลาย คดีต่างๆ ที่เกิดขึ้น อีกทั้งจะทำให้คดีอาญามีแนวโน้มลดลง และเพิ่มความปลอดภัยในชีวิตและ ทรัพย์สินของคนในสังคมมากขึ้นด้วย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้ แบบสอบถาม (Questionnaire) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจ สถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม โดยผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่ม เป้าหมายในการวิจัย คือ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พนักงานสอบสวนที่ทำการสอบสวนประจำ สถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม ซึ่งมีทั้งหมด 107 นาย จากสถานีตำรวจจำนวน 12 สถานี คือ สถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรี สถานีตำรวจภูธรสามพราน สถานีตำรวจภูธรกำแพงแสน สถานีตำรวจภูธรบางเลน สถานีตำรวจภูธรดอนตูม สถานีตำรวจภูธร พุทธมณฑล สถานีตำรวจภูธรโพธิ์แก้ว สถานีตำรวจภูธรโพรงมะเดื่อ สถานีตำรวจภูธรสามควายเผือก สถานีตำรวจภูธรกระต๊อบ และสถานีตำรวจภูธรบางหลวง (ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม ฝ่ายอำนวยการ 1, 2561)

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา มีจำนวน 8 ข้อ ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ จำนวน 30 ข้อ แบบสอบถามมี ลักษณะเป็นระดับการวัดข้อมูลประเภทนามบัญญัติ มีคำตอบให้เลือก 2 คำตอบ คือ ใช่ และไม่ใช้ โดยให้เลือกเพียงคำตอบเดียว และส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางใน

การพัฒนางานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด (Open - ended Questions) ทั้งนี้ประโยชน์ของงานวิจัยจะสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐมให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้แก่หน่วยงานอื่นๆ ด้วย

2. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุตามหลักการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ 12 ขั้นตอนของ FBI ซึ่งประกอบด้วย การเตรียมความพร้อม การดำเนินการเมื่อถึงสถานที่เกิดเหตุ การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น การประเมินวัตถุพยานที่พบในสถานที่เกิดเหตุ การบรรยายสถานที่เกิดเหตุ การถ่ายภาพในสถานที่เกิดเหตุ การจัดทำแผนที่/แผนผัง สเก็ตซ์ภาพสถานที่เกิดเหตุ การตรวจค้นสถานที่เกิดเหตุอย่างละเอียด การบันทึกและตรวจเก็บวัตถุพยาน การสำรวจสถานที่เกิดเหตุครั้งสุดท้าย และการออกและส่งคืนสถานที่เกิดเหตุ (สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ, ม.ป.ป. : 9 - 20) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ พนักงานสอบสวนที่ทำการสอบสวนประจำสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม ซึ่งมีทั้งหมด 107 นาย จากสถานีตำรวจ จำนวน 12 สถานี โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะในการวิจัยเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

2.1 ข้อมูลทั่วไปของพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม

พนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีระดับชั้นยศเป็นร้อยตำรวจเอก ตำแหน่งเป็นรองสารวัตร ในด้านระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน พบว่า ส่วนใหญ่มีระยะเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี เคยเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุครั้งสุดท้ายภายในระยะเวลาที่ผ่านมา 5 ปี และได้รับเงินเดือนและเงินเพิ่มพิเศษต่อเดือน 30,001 – 40,000 บาท

2.2 ความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม

ความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทั้ง 12 ขั้นตอน ของพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นตอนพบว่า พนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐมมีความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในขั้นตอนที่ 5 มากที่สุด คือ การประเมินวัตถุพยานที่พบในสถานที่เกิดเหตุ (ร้อยละ 96.26) รองลงมาคือ ขั้นตอนที่ 4 การสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น ขั้นตอนที่ 11 การสำรวจสถานที่เกิดเหตุครั้งสุดท้าย และขั้นตอนที่ 12 การออกและส่งคืนสถานที่เกิดเหตุ (ร้อยละ 94.39)

ส่วนขั้นตอนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุที่พนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัด นครปฐม มีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุด คือ ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการเมื่อถึงสถานที่เกิดเหตุ (ร้อยละ 31.76) รองลงมาคือ ขั้นตอนที่ 9 การตรวจค้นสถานที่เกิดเหตุอย่างละเอียด (ร้อยละ 66.36) และ ขั้นตอนที่ 7 การถ่ายภาพในสถานที่เกิดเหตุ (ร้อยละ 75.47)

เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อของแต่ละขั้นตอนตามหลักการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ 12 ขั้นตอน ของ FBI ซึ่งประกอบด้วย การเตรียมความพร้อม การดำเนินการเมื่อถึงสถานที่เกิดเหตุ การป้องกัน รักษาสถานที่เกิดเหตุ การตรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น การประเมินวัตถุพยานที่พบในสถานที่เกิดเหตุ การบรรยายสถานที่เกิดเหตุ การถ่ายภาพในสถานที่เกิดเหตุ การจัดทำแผนที่/แผนผัง สเก็ตซ์ภาพ สถานที่เกิดเหตุ การตรวจค้นสถานที่เกิดเหตุอย่างละเอียด การบันทึกและตรวจเก็บวัตถุพยาน การสำรวจสถานที่เกิดเหตุครั้งสุดท้าย และการออกและส่งคืนสถานที่เกิดเหตุ พบว่า (สำนักงานพิสูจน์ หลักฐานตำรวจ, ม.ป.ป. : 9 - 20)

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อม พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจด้าน การเตรียมความพร้อมอย่างถูกต้อง โดยทำการลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐานเมื่อได้รับแจ้งเหตุ ในกรณีคดีสำคัญหรือเป็นคดีที่น่าสนใจของประชาชน พนักงานสอบสวนจะรายงานให้ผู้บังคับบัญชา ทราบตามลำดับชั้น ตลอดจนได้แจ้งกับผู้แจ้งเหตุหรือผู้เสียหายไม่ให้สัมผัสและต้อง เคลื่อนย้ายหรือ รื้อค้นทรัพย์สินใดๆ ให้รอจนกว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจไปทำการตรวจเก็บพยานหลักฐานให้เสร็จสิ้นก่อน และได้แจ้งให้สายตรวจหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจที่อยู่ใกล้พื้นที่เกิดเหตุไปดูแลป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ รวมถึงจัดทีมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่า 4 คน ประกอบด้วย หัวหน้าทีม เจ้าหน้าที่ ถ่ายภาพ เจ้าหน้าที่ทำแผนผัง และเจ้าหน้าที่เก็บวัตถุพยาน

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการเมื่อถึงสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจด้านการดำเนินการเมื่อถึงสถานที่เกิดเหตุไม่ถูกต้อง เมื่อไปถึงสถานที่เกิดเหตุ ควรรับเข้าสถานที่ เกิดเหตุ เพื่อจะสามารถประเมินสถานที่เกิดเหตุได้อย่างทันท่วงที หากได้ข้อมูลไม่เพียงพอ ควรสอบถาม ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจากเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดแรกที่ไปถึง ผู้เสียหาย พยาน

ขั้นตอนที่ 3 การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความ เข้าใจด้านการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุอย่างถูกต้อง เมื่ออยู่ในสถานที่เกิดเหตุได้ทำการปิดกั้นสถานที่ เกิดเหตุด้วย Police Line เชือก แผงเหล็ก หรืออื่นๆ แล้ว ได้จัดเจ้าหน้าที่ตำรวจเฝ้าประจำแนวกัน ทางเข้าออกด้วย มีการละเว้นพฤติกรรมที่จะเป็นการทำลายหรือเพิ่มพยานวัตถุ เช่น การสูบบุหรี่ เคี้ยวหมากฝรั่ง รับประทานอาหาร เปิดน้ำในตู้เย็นดื่ม เปิด - ปิดสวิทซ์ไฟ พัดลม หรือใช้ห้องน้ำ ห้องส้วม เป็นต้น และมีการบันทึกชื่อบุคคล กำหนดเส้นทางการเข้า - ออกและเส้นทางการเคลื่อนที่ เมื่อจำเป็นต้องให้แพทย์ หน่วยกู้ภัย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ นอกจากนี้ เมื่อเข้าไป ในสถานที่เกิดเหตุพนักงานสอบสวนยังได้สวมอุปกรณ์ป้องกัน เช่น ถุงมือ หมวกคลุมผม ถุงครอบเท้า และผ้าปิดปาก อย่างครบถ้วน

ขั้นตอนที่ 4 การสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจด้านการสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้นอย่างถูกต้อง โดยให้ความสำคัญเป็นพิเศษในการค้นหาพยานหลักฐานบริเวณเส้นทางเข้าออก เส้นทางหลบหนีและบริเวณที่คนร้ายกระทำการต่างๆ

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินวัตถุพยานที่พบในสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจด้านการประเมินวัตถุพยานที่พบในสถานที่เกิดเหตุอย่างถูกต้อง โดยทำการประเมินตั้งแต่เมื่อเดินทางมาถึงสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งจะให้ความสำคัญกับวัตถุพยานที่สูญหาย หรือเสียหายได้ง่ายเป็นลำดับแรกก่อน

ขั้นตอนที่ 6 การบรรยายสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจด้านการบรรยายสถานที่เกิดเหตุอย่างถูกต้อง โดยทำการจดบันทึกเริ่มตั้งแต่เวลาที่รับแจ้งเหตุต่อเนื่องไปจนกระทั่งเวลาที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้น บันทึกสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้ง่าย ในสถานที่เกิดเหตุ เช่น สภาพแสงไฟ กลิ่น เสียง อุณหภูมิ การปิดเปิดประตู/หน้าต่าง เป็นต้น และใช้วิธีการบันทึกแบบเขียนสั้นๆ อ่านง่าย ไม่ใช้คำย่อต่างๆ หรือถ้าจำเป็นต้องใช้ ก็จะใช้คำย่อที่คนทั่วไปสามารถเข้าใจได้ หรือมีการเขียนคำเต็มกำกับไว้ด้วย และหากมีการจดบันทึกผิดก็จะมีขีดฆ่าแล้วเขียนใหม่ ซึ่งอาจทำการลงลายมือชื่อกำกับไว้ แต่จะไม่ใช้วิธีการลบ

ขั้นตอนที่ 7 การถ่ายภาพในสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจด้านการถ่ายภาพวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุอย่างถูกต้อง ในประเด็นการถ่ายภาพตำแหน่งที่พบศพ และวัตถุพยานก่อนที่จะทำการตรวจเก็บรวบรวม การถ่ายภาพในระยะกลางและระยะใกล้ควรมีการวางป้ายหมายเลขวัตถุพยาน การถ่ายภาพวัตถุพยานระยะใกล้จะถ่ายให้กล้องตั้งฉากกับวัตถุพยานและจะมีมาตราส่วนกำกับด้วยทุกครั้ง แต่กลับพบว่าพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจไม่ถูกต้องเกี่ยวกับลำดับขั้นตอนการถ่ายภาพสถานที่เกิดเหตุที่ต้องเริ่มจากภายนอกเข้าสู่ภายในสถานที่เกิดเหตุ

ขั้นตอนที่ 8 การจัดทำแผนที่หรือแผนผัง และการสเก็ทสภาพสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดทำแผนที่หรือแผนผัง และการสเก็ทสภาพสถานที่เกิดเหตุอย่างถูกต้อง โดยให้ความสำคัญกับการทำแผนผังสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งจะช่วยแยกแยะรายละเอียดต่างๆ ได้อย่างชัดเจนมากกว่าการถ่ายภาพ โดยจะเชื่อมโยงพื้นที่ที่มีขนาดใหญ่ให้เห็นความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี มีการระบุรายละเอียดของสถานที่เกิดเหตุ ทิศ ระยะ มาตราส่วน และรายละเอียดของวัตถุพยาน ลงไปด้วย มีการกำหนดตำแหน่งและวัตรระยะวัตถุพยานทุกชิ้น โดยกำหนดจุดอ้างอิง ซึ่งจุดอ้างอิงที่ใช้นั้นจะเป็นสิ่งที่เคลื่อนที่ไม่ได้ เช่น เสาไฟฟ้า หลักกิโลเมตร เป็นต้น ในกรณีสถานที่เกิดเหตุมีขนาดใหญ่ เช่น ห้องจัดเลี้ยง ลานจอดรถ และมีวัตถุพยานกระจัดกระจายจำนวนมาก ได้นำวิธีการกำหนดตำแหน่งของวัตถุพยานโดยใช้เส้นสมมุติ (Base Line) มาช่วย และกรณีมีวัตถุพยานที่ผาผนัง เช่น รอยถูกยิงด้วยกระสุนปืน รอยกระเซ็นของคราบโลหิต ร่องรอยการลุกไหม้ที่ผาผนัง เป็นต้น จะทำแผนผังแบบมองจากด้านข้าง (Side View)

ขั้นตอนที่ 9 การตรวจค้นสถานที่เกิดเหตุอย่างละเอียด พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจด้านการค้นหาวัตถุพยานอย่างถูกต้อง โดยทำการตรวจค้นให้ครอบคลุมทางเข้าออกของคนร้าย สำหรับการตรวจค้นในบริเวณที่แคบหรือมองไม่เห็น จะไม่ใช่มือล้วงเข้าไป แต่จะใช้เครื่องมือพิเศษช่วยในการตรวจค้น เช่น เครื่องตรวจโลหะ เป็นต้น แต่กลับพบว่าพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการตรวจค้นสถานที่เกิดเหตุในกรณีที่พบศพโดยใช้วิธีการตรวจค้นแบบกันหอย ซึ่งไม่ควรยึดศพเป็นจุดศูนย์กลางแล้วเดินจากศพสู่บริเวณด้านนอกแต่จะต้องเดินจากบริเวณด้านนอกเข้ามาสู่ศพเป็นลักษณะวงกลมหรือกันหอยแทน

ขั้นตอนที่ 10 การบันทึกและตรวจเก็บวัตถุพยาน พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจด้านการบันทึกและตรวจเก็บวัตถุพยานอย่างถูกต้อง โดยให้ความสำคัญกับการตรวจเก็บวัตถุพยาน เลือกรับรู้หีบห่อพยานวัตถุแต่ละประเภทได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และแยกบรรจุหีบห่อพยานวัตถุที่เก็บคนละตำแหน่งกันแม้จะเป็นวัตถุพยานชนิดเดียวกัน สำหรับวัตถุพยานที่จะนำส่งตรวจหาดีเอ็นเอ นั้น จะนำส่งวัตถุพยานทั้งชิ้น โดยมีการพิจารณาเลือกวิธีการหีบห่อที่ไม่ทำวัตถุพยานนั้นมีการเคลื่อนที่ หรือมีการสัมผัสกับภาชนะที่หีบห่อน้อยที่สุด และพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญและระมัดระวังในเรื่องของการครอบครองพยานหลักฐาน (Chain of Evidence) มีการรับผิดชอบดูแลวัตถุพยานที่เป็นของกลางโดยตลอดไม่ขาดช่วง

ขั้นตอนที่ 11 การสำรวจสถานที่เกิดเหตุครั้งสุดท้าย และ ขั้นตอนที่ 12 การออกและส่งคืนสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจการสำรวจสถานที่เกิดเหตุครั้งสุดท้าย และการออกและส่งคืนสถานที่เกิดเหตุอย่างถูกต้อง โดยทำการสำรวจสถานที่เกิดเหตุอีกครั้งหนึ่ง (Final Survey) หลังจากตรวจสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้นแล้ว เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ที่ได้จากการตรวจสถานที่เกิดเหตุ เช่น ความครบถ้วนถูกต้องของการบันทึก การค้นหาวัตถุพยาน การเก็บวัตถุพยาน

2.3 ข้อเสนอแนะในด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม

พนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐมมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐมให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนี้

1) ควรจัดให้มีการฝึกอบรมทักษะด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุเป็นประจำทุกปี เนื่องจากพนักงานสอบสวนยังขาดความรู้และทักษะด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ทำให้การตรวจสถานที่เกิดเหตุ รวมถึงการเก็บวัตถุพยานยังไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

2) ควรมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการจัดซื้ออุปกรณ์ เครื่องมือในการตรวจสถานที่เกิดเหตุและเก็บวัตถุพยาน ให้เพียงพอ ครบถ้วนและมีความทันสมัย เพราะการมีอุปกรณ์ที่

เพียงพอคอบถั่ว และเครื่องมือที่ทันสมัย เช่น ชุดกล้องถ่ายภาพพร้อมอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง เครื่องตรวจหาโลหะ เลเซอร์วัดระยะ ชุดเก็บดีเอ็นเอ สารเคมีสำหรับเก็บเขม่าป็น เป็นต้น จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน

3) ควรเพิ่มกำลังพลของพนักงานสอบสวน หรือผู้ช่วยพนักงานสอบสวนที่จะร่วมทีมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ทั้งนี้ การทำงานเป็นทีมจะส่งผลให้การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. อภิปรายผล

ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม ได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อม

พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการเตรียมความพร้อมเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับหลักการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของ FBI (สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ, ม.ป.ป. : 9 - 10) ทั้งในขั้นตอนการรับแจ้งเหตุและการจัดทีมในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ กล่าวคือ ต้องลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐานเมื่อได้รับแจ้งเหตุ กรณีคดีสำคัญหรือเป็นคดีที่น่าสนใจของประชาชนต้องรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับชั้น ต้องแจ้งให้สายตรวจหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจที่อยู่ใกล้พื้นที่เกิดเหตุไปดูแลป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ และต้องแจ้งผู้แจ้งเหตุหรือผู้เสียหายไม่ให้แตะต้องเคลื่อนย้ายหรือรื้อค้นทรัพย์สินใดๆ ก่อนเจ้าหน้าที่ตำรวจจะทำการตรวจเก็บพยานหลักฐานเสร็จสิ้น สำหรับทีมในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ นั้น ต้องประกอบด้วย หัวหน้าทีม เจ้าหน้าที่ถ่ายภาพ เจ้าหน้าที่ทำแผนผัง และเจ้าหน้าที่เก็บวัตถุพยาน ซึ่งมีจำนวนไม่ต่ำกว่า 4 คน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเปรมภกร พันธุ์คำ (2554) ที่กล่าวว่า เมื่อมีคดีเกิดขึ้น พนักงานสอบสวนผู้รับแจ้งเหตุจะต้องรีบเดินทางไปสถานที่เกิดเหตุหรือแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่อยู่ใกล้จุดที่เกิดเหตุไปป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ หากชักช้าพยานหลักฐานอาจถูกทำลาย เคลื่อนย้าย สับเปลี่ยน หรือสูญหาย ส่งผลให้ไม่มีพยานหลักฐานหรือมีไม่เพียงพอในการดำเนินคดีกับผู้ต้องหา และในการจัดสรรกำลังพลการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุหรือทีมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้ประสบผลสำเร็จนั้นต้องมีเจ้าหน้าที่อย่างน้อย 4 คน ประกอบด้วย หัวหน้าทีม เจ้าหน้าที่บันทึกภาพและผู้ช่วย เจ้าหน้าที่ทำแผนผังและผู้ช่วย และเจ้าหน้าที่เก็บรวบรวมวัตถุพยาน โดยต้องมีการมอบหมายหน้าที่อย่างชัดเจน เหมาะสมและปฏิบัติตามขั้นตอน (Lee et al., 2007)

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการเมื่อถึงสถานที่เกิดเหตุ

พนักงานสอบสวนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินการเมื่อถึงสถานที่เกิดเหตุยังไม่ถูกต้อง โดยส่วนใหญ่เมื่อไปถึงสถานที่เกิดเหตุแล้วจะรีบเข้าสถานที่เกิดเหตุ เพื่อประเมินสถานที่เกิดเหตุทันที ซึ่งตามหลักการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของ FBI (สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ,

ม.ป.ป. : 10 - 11) ระบุไว้ว่า เมื่อเดินทางไปถึงสถานที่เกิดเหตุ เจ้าหน้าที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ไม่ควรเร่งรีบในการเข้าไปภายในสถานที่เกิดเหตุในทันที ควรมีการวางแผนปฏิบัติงานเพื่อใช้เป็นข้อมูลวางแผนการปฏิบัติงาน โดยมีการวางกรอบแนวทางการตรวจที่เกิดเหตุเมื่อมาถึง มีการวางแผนการบันทึกอย่างชัดเจน ควรคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุด้วย และควรสอบถามและจดชื่อของเจ้าหน้าที่ที่เดินทางมาถึงสถานที่เกิดเหตุเป็นคนแรก เช่น เจ้าหน้าที่สายตรวจ เจ้าหน้าที่สืบสวน อาสาสมัคร หรือประชาชนทั่วไป เพื่อประโยชน์แห่งคดี

ขั้นตอนที่ 3 การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ

พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของ FBI (สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ, ม.ป.ป. : 11 - 12) กล่าวคือ ต้องทำการปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุด้วย Police Line เชือก แผงเหล็ก หรืออื่นๆ แล้ว ยังต้องจัดเจ้าหน้าที่ตำรวจเฝ้าประจำแนวกันทางเข้าออกด้วย เมื่อเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุต้องสวมอุปกรณ์ป้องกัน เช่น ถุงมือ หมวกคลุมผม ถุงครอบเท้า และผ้าปิดปากอย่างครบถ้วน รวมทั้งหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่เป็นการทำลายหรือเพิ่มวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ เช่น ไม่สูบบุหรี่ เคี้ยวหมากฝรั่ง รับประทานอาหาร เปิดน้ำในตู้เย็นดื่ม เปิด-ปิดสวิตช์ไฟ พัดลม หรือใช้ห้องน้ำห้องส้วม เป็นต้น และเมื่อจำเป็นต้องให้บุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ เช่น แพทย์ หน่วยกู้ภัย เป็นต้น ต้องมีการบันทึกชื่อบุคคล กำหนดเส้นทางการเข้าออกและเส้นทางการเคลื่อนที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Schiro (2002) ที่กล่าวว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดของการเก็บวัตถุพยานและการรักษาวัตถุพยานก็คือการรักษาสถานที่เกิดเหตุ เพราะจะช่วยรักษาวัตถุพยาน ไม่ให้ถูกทำลาย หรือเสียหายได้จนกว่าจะได้มีการบันทึกสภาพและตรวจเก็บอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

ขั้นตอนที่ 4 การสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น

พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้นเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับหลักการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของ FBI (สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ, ม.ป.ป. : 12 - 13) กล่าวคือ ต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษในการค้นหาพยานหลักฐาน บริเวณเส้นทางเข้าออก เส้นทางหลบหนีและบริเวณที่คนร้ายกระทำการต่างๆ ซึ่งเป็นไปตามกฎว่าด้วยการแลกเปลี่ยนชิ้นส่วนวัตถุพยานของ Locard (อ้างใน เอนก ยมจินดา, 2555 : 8) คือ ระหว่างผู้ต้องหา หรือคนร้าย เหยื่อ และสถานที่เกิดเหตุถ้ามีการสัมผัสกัน จะมีการแลกเปลี่ยนชิ้นส่วนซึ่งกันและกันเสมอ ซึ่งบริเวณเส้นทางเข้าออก เส้นทางหลบหนีและบริเวณที่คนร้ายกระทำการพฤติกรรมต่างๆ ในสถานที่เกิดเหตุ นั้นคนร้ายย่อมต้องทิ้งร่องรอยหลักฐานไว้เสมอ เช่น รอยลายพิมพ์นิ้วมือแฝง รอยรองเท้า ร่องรอยเครื่องมือ (tool marks) รอยดอกยางรถยนต์ เป็นต้น

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ สมภพ เองสมบุญ (2551 : 22 - 26) ที่กล่าวว่า สถานที่เกิดเหตุ นั้นไม่สามารถระบุขอบเขตได้แน่ชัด ดังนั้น ในการสำรวจสถานที่เกิดเหตุควรเริ่มต้นตั้งแต่จุดที่ผู้กระทำความผิดเริ่มลงมือกระทำไปจนกระทั่งถึงบริเวณที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีไป รวมทั้งบริเวณที่

มีวัตถุพยานต่างๆ อยู่ด้วย ซึ่งโดยทั่วไปแล้วสถานที่เกิดเหตุประกอบด้วย สถานที่พบศพ สถานที่ศพถูกเคลื่อนย้าย สถานที่เกิดการทำร้ายกัน สถานที่พบชิ้นส่วนของอวัยวะของผู้ตาย พาหนะที่ใช้ในการเคลื่อนย้ายศพ สถานที่ที่พบวัตถุพยาน และสถานที่ที่เกี่ยวข้อง เช่น บริเวณที่ผู้กระทำความผิดเข้ามาหาผู้ตาย บริเวณที่ผู้กระทำความผิดหลบหนี เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินวัตถุพยานที่พบในสถานที่เกิดเหตุ

พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการประเมินวัตถุพยานที่พบในสถานที่เกิดเหตุเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับหลักการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของ FBI (สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ, ม.ป.ป. : 13 - 14) กล่าวคือ จะต้องเริ่มต้นตั้งแต่เมื่อเดินทางมาถึงสถานที่เกิดเหตุ โดยจะต้องให้ความสำคัญกับวัตถุพยานที่สูญหาย หรือเสียหายได้ง่ายเป็นลำดับแรก อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Lee (1994) ที่กล่าวว่า พยานหลักฐานประเภทแสงไฟหรือสภาพของแสงไฟในอาคารที่เกิดเหตุ คิวบิก สีของเปลวไฟ ทิศทางและความเร็วของเปลวไฟที่แผ่ขยายออกไป เหล่านี้เป็นวัตถุพยานตามสภาพ ซึ่งเกิดขึ้นจากเหตุการณ์หรือการกระทำ ถ้าหากไม่มีการบันทึกอย่างละเอียดรอบคอบแล้ว อาจมีการเปลี่ยนแปลงหรือสูญหายไปได้ ซึ่งวัตถุพยานตามสภาพนี้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการลำดับสร้างย้อนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น รวมถึงบ่งบอกถึงสภาพการณ์ของที่เกิดเหตุ

ขั้นตอนที่ 6 การบรรยายสถานที่เกิดเหตุ

พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการบรรยายสถานที่เกิดเหตุเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับหลักการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของ FBI (สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ, ม.ป.ป. : 14) กล่าวคือ ต้องจดบันทึกโดยเริ่มตั้งแต่เวลาที่รับแจ้งเหตุต่อเนื่องไปจนกระทั่งเวลาที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้น ต้องจดบันทึกสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้ง่ายในสถานที่เกิดเหตุเป็นลำดับแรก เช่น สภาพแสงไฟ กลิ่น เสียง อุณหภูมิ การปิดเปิดประตู/หน้าต่าง เป็นต้น และการจดบันทึกสถานที่เกิดเหตุจะต้องเขียนสั้นๆ ให้อ่านง่าย ไม่ใช่คำย่อต่างๆ ถ้าจำเป็นต้องใช้ให้ใช้คำย่อที่คนทั่วไปสามารถเข้าใจได้ หรือมีการเขียนคำเต็มกำกับไว้ด้วย หากจดบันทึกผิดให้ขีดฆ่าแล้วเขียนใหม่ อาจลงลายมือชื่อกำกับไว้ แต่ไม่ใช้วิธีการลบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สันดี สุวจันทร์ (ม.ป.ป. : 27 - 29) ที่กล่าวว่าผู้ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุควรให้ความสำคัญกับวัตถุพยานที่สูญหายหรืออาจจะเสียหายได้ง่ายก่อนเป็นลำดับแรกเมื่อเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ และควรจดบันทึกสภาพสถานที่เกิดเหตุให้ละเอียดตั้งแต่ก้าวแรกที่เข้าสู่สถานที่เกิดเหตุ โดยใช้ประสาทการรับรู้ทั้ง 5 ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และกายสัมผัส เช่น ได้เห็นหรือได้ยินเสียงหรือได้กลิ่นที่มีลักษณะพิเศษ เช่น กลิ่นดินปืน กลิ่นควินบูหรี่ กลิ่นน้ำมันเชื้อเพลิง หรือได้รับความรู้สึกหนาว ร้อน อบอ้าวขณะที่อยู่ในสถานที่เกิดเหตุ เนื่องจากสิ่งเหล่านี้อาจเป็นผลมาจากพฤติกรรมบางอย่างที่เกิดขึ้นในขณะที่เกิดเหตุก็เป็นได้

ขั้นตอนที่ 7 การถ่ายภาพในสถานที่เกิดเหตุ

พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการถ่ายภาพวัตถุพยานเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับหลักการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของ FBI (สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ,

ม.ป.ป. : 15) กล่าวคือ การถ่ายภาพในระยะกลางและระยะใกล้ ต้องมีการวางป้ายหมายเลขวัตถุพยาน สำหรับการถ่ายภาพระยะใกล้จะต้องถ่ายให้กล้องต้องตั้งฉากกับวัตถุพยาน และต้องมีมาตราส่วนกำกับไว้ด้วยทุกครั้ง กรณีที่พบศพและวัตถุพยานทั้งหมดที่ตรวจพบในสถานที่เกิดเหตุ จะต้องดำเนินการถ่ายภาพตำแหน่งที่พบศพและวัตถุพยานก่อนที่จะทำการตรวจเก็บ แต่พนักงานสอบสวนยังมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับลำดับขั้นตอนในการถ่ายภาพในสถานที่เกิดเหตุ คือ การถ่ายภาพในสถานที่เกิดเหตุจำเป็นอย่างไรที่จะต้องเริ่มจากบริเวณรอบๆ ของที่เกิดเหตุเป็นอันดับแรก จากนั้นจึงเข้าไปหาบริเวณศูนย์กลางของสถานที่เกิดเหตุ ตามหลักการถ่ายภาพระยะไกล ระยะกลาง และระยะใกล้

ขั้นตอนที่ 8 การจัดทำแผนที่หรือแผนผัง และการสเก็ทสภาพสถานที่เกิดเหตุ

พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดทำแผนที่หรือแผนผัง และการสเก็ทสภาพสถานที่เกิดเหตุเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับหลักการตรวจสถานที่เกิดเหตุของ FBI (สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ, ม.ป.ป. : 15) กล่าวคือ การทำแผนผังสถานที่เกิดเหตุต้องบรรยายละเอียดของสถานที่เกิดเหตุ ทิศ ระยะ มาตราส่วน และรายละเอียดของวัตถุพยานลงไปด้วย แผนผังสามารถช่วยแยกแยะรายละเอียดต่างๆ ได้อย่างชัดเจนมากกว่าการถ่ายภาพ โดยจะเชื่อมโยงพื้นที่ที่มีขนาดใหญ่ให้เห็นความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี ต้องกำหนดตำแหน่งของวัตถุพยานด้วย โดยวัดระยะจากวัตถุพยานไปยังจุดอ้างอิง ซึ่งจุดอ้างอิงที่ใช้ควรเป็นสิ่งที่เคลื่อนที่ไม่ได้ เช่น เสาไฟฟ้า หลักกิโลเมตร เป็นต้น กรณีสถานที่เกิดเหตุมีขนาดใหญ่ เช่น ห้องจัดเลี้ยง ลานจอดรถ และมีวัตถุพยานกระจัดกระจายจำนวนมาก ต้องใช้วิธีการกำหนดตำแหน่งของวัตถุพยานแบบใช้เส้นสมมุติ (Base Line) และถ้ามีวัตถุพยานที่ฝ้าผนัง เช่น รอยถูกยิงด้วยกระสุนปืน รอยกระเซ็นของคราบโลหิต ร่องรอยการลุกไหม้ที่ฝ้าผนัง เป็นต้น ต้องทำแผนผังแบบมองจากด้านข้าง (Side View) ทั้งนี้ การทำแผนที่หรือแผนผัง และการสเก็ทสภาพสถานที่เกิดเหตุนั้นจะใช้ประกอบรายงานการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งในบางคดีที่มีความสำคัญก็อาจจำเป็นต้องนำข้อมูลจากแผนที่หรือแผนผังมาใช้ในการจำลองสถานที่เกิดเหตุ และวิเคราะห์การเชื่อมโยงพฤติกรรมของผู้กระทำผิดในสถานที่เกิดเหตุขึ้นมาใหม่อีกด้วย

ขั้นตอนที่ 9 การตรวจค้นสถานที่เกิดเหตุอย่างละเอียด

พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการค้นหาวัตถุพยานเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับหลักการตรวจสถานที่เกิดเหตุของ FBI (สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ, ม.ป.ป. : 15 - 17) กล่าวคือ การกำหนดพื้นที่สำหรับค้นหาวัตถุพยานต้องครอบคลุมทางเข้าออกของคนร้ายด้วย และการตรวจค้นวัตถุพยานในบริเวณที่แคบหรือมองไม่เห็น จะไม่ใช้มือล้วงเข้าไป แต่จะใช้เครื่องมือพิเศษช่วยในการตรวจค้น เช่น เครื่องตรวจโลหะ เป็นต้น แต่พนักงานสอบสวนต้องปรับปรุงการตรวจค้นสถานที่เกิดเหตุในกรณีที่พบศพ โดยใช้วิธีการตรวจแบบกันหอย ผู้ตรวจค้นจะต้องทำการค้น คือ เริ่มตรวจค้นจากบริเวณด้านนอกแล้วเดินวนเข้ามาสู่ที่ศพในลักษณะเป็นวงกลมหรือกันหอย เพราะถ้าผู้ตรวจค้นยึดศพเป็นจุดศูนย์กลางแล้วเดินออกจากศพไปสู่บริเวณด้านนอกแล้วนั้น การปฏิบัติดังกล่าวเป็นวิธีที่ไม่เหมาะสมเพราะจะเป็นการทำลายหรือเพิ่มพยานหลักฐานในสถานที่

เกิดเหตุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภชัย ไตรสมบุญ (2546 อ้างถึงใน กนกพร แสนแก้ว 2552 ; วศิมน ธีรนาพรชัย และคณะ, 2559) ทำการศึกษาเรื่อง การตรวจสถานที่เกิดเหตุ พบว่า หลักการตรวจสถานที่เกิดเหตุที่ถูกต้องเหมาะสมควรจะเริ่มต้นหาวัตถุพยานจากส่วนใหญ่ไปสู่ส่วนย่อยหรือค้นจากภาพรวมก่อนแล้วจึงลงลึกไปสู่รายละเอียด

ขั้นตอนที่ 10 การบันทึกและตรวจเก็บวัตถุพยาน

พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการบันทึกและตรวจเก็บวัตถุพยานเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับหลักการตรวจสถานที่เกิดเหตุของ FBI (สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ, ม.ป.ป. : 17 - 19) กล่าวคือ การตรวจเก็บวัตถุพยานเพื่อนำส่งตรวจหา DNA ต้องนำส่งวัตถุพยานทั้งชิ้น โดยต้องพิจารณาเลือกวิธีการบรรจุหีบห่อที่จะไม่ทำวัตถุพยานนั้นมีการเคลื่อนที่ หรือมีการสัมผัสกับภาชนะที่หีบห่อน้อยที่สุด ต้องเลือกบรรจุหีบห่อวัตถุแต่ละประเภทให้ถูกต้องเหมาะสม และต้องแยกบรรจุหีบห่อพยานวัตถุที่เก็บคนละตำแหน่งกันแม้จะเป็นวัตถุพยานชนิดเดียวกัน และต้องให้ความสำคัญและระมัดระวังในเรื่องการครอบครองพยานหลักฐาน (Chain of Evidence) ต้องมีการรับผิดชอบดูแลวัตถุพยานที่เป็นของกลางโดยตลอดไม่ขาดช่วง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เทวฤทธิ์ อุทธา (2555) ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษากระบวนการรักษาสถานที่เกิดเหตุและรักษาวัตถุพยานของเจ้าหน้าที่มูลนิธิต่างๆ ในเขตจังหวัดชลบุรี ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเก็บรวบรวมวัตถุพยานว่า หากเก็บวัตถุพยานไม่ถูกต้องอาจทำให้เกิดการสูญหายหรือแปรสภาพหรือเสื่อมสภาพ ซึ่งหลักในการเก็บวัตถุพยานนั้นจะต้องทำการเก็บวัตถุพยานที่จะสูญหายหรือเสียหายได้ง่ายเป็นอันดับแรก บรรจุในภาชนะที่สะอาดมีขนาดพอเหมาะกับขนาดของวัตถุพยาน ในกรณีที่มีวัตถุพยานหลายชิ้นต้องแยกบรรจุ ไม่นำมาเก็บไว้ในที่เดียวกัน เพราะจะทำให้เกิดการปนเปื้อนเกิดตำหนิร่องรอยเพิ่มขึ้น วัตถุพยานบางชนิดอาจเสียหายได้ นอกจากนี้ วัตถุพยานควรให้ผ่านมือน้อยคนที่สุดและที่สำคัญคือไม่ขาดช่วงการครอบครองวัตถุพยาน

ขั้นตอนที่ 11 การสำรวจสถานที่เกิดเหตุครั้งสุดท้าย และ ขั้นตอนที่ 12 การออกและส่งคืนสถานที่เกิดเหตุ

พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการสำรวจสถานที่เกิดเหตุครั้งสุดท้ายและการออกและส่งคืนสถานที่เกิดเหตุเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับหลักการตรวจสถานที่เกิดเหตุของ FBI (สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ, ม.ป.ป. : 19 - 20) กล่าวคือ ต้องสำรวจสถานที่เกิดเหตุอีกครั้งหนึ่ง (Final Survey) ก่อนส่งคืนสถานที่เกิดเหตุ เพื่อเป็นการตรวจสอบความสมบูรณ์ที่ได้จากการตรวจสถานที่เกิดเหตุ เช่น ความครบถ้วนถูกต้องของการบันทึก การค้นหาวัตถุพยาน การเก็บวัตถุพยาน ทั้งนี้ ความสำคัญของการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุครั้งสุดท้าย คือการทบทวนเกี่ยวกับการวิเคราะห์รูปแบบทั้งหมดของการตรวจค้นหา เพื่อความมั่นใจว่าวัตถุพยานได้ถูกเก็บ และสถานที่เกิดเหตุได้ผ่านการดำเนินการตามขั้นตอนเรียบร้อยแล้ว ก่อนที่จะส่งคืนและออกจากสถานที่เกิดเหตุ นอกจากนี้ ยังเป็นการทบทวนสถานที่เกิดเหตุเพื่อให้แน่ใจว่าวัตถุพยาน อุปกรณ์ เครื่องมือ และวัตถุหรือสภาวะต่างๆ ที่เป็นอันตรายได้ถูกรายงานและบันทึกไว้เรียบร้อยแล้ว ส่วนการส่งมอบคืน

สถานที่เกิดเหตุที่พนักงานสอบสวนเป็นผู้มีอำนาจและหน้าที่โดยตรงตามกฎหมายและระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนางานด้านการตรวจ สถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในสังกัด เพื่อจะได้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของตำรวจภูธร จังหวัดนครปฐมว่าเป็นหน่วยงานที่มุ่งลดปัญหาอาชญากรรม เสริมการอำนวยความยุติธรรม เน้นการ บริการประชาชน และดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา และให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาปรับปรุงงานอำนวยความยุติธรรมระดับสถานีตำรวจ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคมและหน่วยงานข้างเคียงโดยพัฒนาพนักงานสอบสวนให้มีความรู้และทักษะด้านการ ตรวจสถานที่เกิดเหตุ การสอบสวนคดีอาญา คดีความผิดในลักษณะพิเศษอื่นๆ รวมทั้งพื้นฐานงาน นิติวิทยาศาสตร์

4. ข้อเสนอแนะ

4.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

4.1.1 ระดับนโยบาย

ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม ควรจัดให้มีการฝึกอบรมหลักสูตรการตรวจ สถานที่เกิดเหตุเป็นประจำทุกปีอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง เพื่อพัฒนาและเพิ่มศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน และการฝึกอบรมควรมีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติให้มีความชำนาญและมีมาตรการในการบริหาร เวลาได้อย่างเหมาะสม ควรฝึกทักษะการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือใช้เครื่องมือพิเศษ ทั้งนี้ หลักสูตร การตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนนั้นนอกจากจะต้องฝึกอบรมจนมีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญในการตรวจสถานที่เกิดเหตุแล้วยังต้องฝึกอบรมในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการ ตรวจสถานที่เกิดเหตุด้วย เช่น ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับไฟฟ้า นิติเวชศาสตร์ การวิเคราะห์การกระเซ็น ของเลือด การใช้เครื่องมือพิเศษและเทคโนโลยีต่างๆ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การฝึกอบรมทุกครั้ง จะต้องทำอย่างจริงจังตลอดระยะเวลาการฝึกอบรม มีการตรวจสอบประเมินผล และติดตามผลการ ปฏิบัติงานหลังจากที่ผ่านการฝึกอบรมไปแล้วเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล นอกจากนี้ ควรจัดสรร งบประมาณด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุอย่างเพียงพอและเหมาะสม เพื่อให้สถานีตำรวจทุกสถานี สามารถนำงบประมาณที่ได้รับไปจัดซื้ออุปกรณ์เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพได้อย่างครบถ้วน และควร เพิ่มกำลังพลทั้งพนักงานสอบสวนและผู้ช่วยพนักงานสอบสวนให้เพียงพอ เพื่อเป็นการพัฒนา ประสิทธิภาพการทำงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัด นครปฐม

4.1.2 ระดับการปฏิบัติ

1) พนักงานสอบสวนควรมีการทบทวนความรู้ความเข้าใจ ฝึกทักษะเพื่อ เพิ่มความชำนาญในการตรวจสถานที่เกิดเหตุอยู่เสมอ เช่น เทคนิคการเก็บพยานวัตถุแต่ละประเภท

เทคนิคการถ่ายภาพ มีการค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆ เกี่ยวกับวิทยาการในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ และพยายามเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรต่างๆ ที่เกี่ยวกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือหน่วยงานอื่นๆ

2) พนักงานสอบสวนควรจัดให้มีการสัมมนาหรือประชุมร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุ เช่น ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7 แพทย์นิติเวช พนักงานอัยการ พนักงานฝ่ายปกครอง เป็นต้น เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับวิทยาการต่างๆ รวมถึงข้อกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

4.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

4.2.1 ควรกำหนดกลุ่มประชากรเป้าหมายที่ใช้ตอบแบบสอบถามให้เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุทั้งหมด เช่น ผู้ช่วยพนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายป้องกันและปราบปราม เป็นต้น เพื่อจะได้ทราบถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุของทุกฝ่ายที่ต้องปฏิบัติงานร่วมกัน

4.2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจแต่ละจังหวัดในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 7 เพื่อจะได้นำมาเป็นแนวทางในการพัฒนางานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุต่อไป

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ พนักงานสอบสวนที่ทำการสอบสวนประจำสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม ซึ่งมีทั้งหมด 107 นาย จากสถานีตำรวจ จำนวน 12 สถานี โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า พนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐมโดยภาพรวม มีระดับความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในระดับสูง การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเป็นไปตามหลักการของ FBI ที่ได้กำหนดเป็น 12 ขั้นตอน พบว่า ขั้นตอนที่พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุอย่างถูกต้อง คือ ขั้นตอนที่ 1) การเตรียมความพร้อม 3) การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ 4) การสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น 5) การประเมินวัตถุพยานที่พบในสถานที่เกิดเหตุ 6) การบรรยายสถานที่เกิดเหตุ 8) การจัดทำแผนที่หรือแผนผัง และการสเก็ตซ์ภาพสถานที่เกิดเหตุ 10) การบันทึกและตรวจเก็บวัตถุพยาน 11) การสำรวจสถานที่เกิดเหตุครั้งสุดท้าย และ 12) การออกและส่งคืนสถานที่เกิดเหตุ ส่วนขั้นตอนที่พนักงานสอบสวนมีความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุยังไม่ถูกต้อง คือ ขั้นตอนที่ 2) การดำเนินการเมื่อถึงสถานที่เกิดเหตุ 7) การถ่ายภาพในสถานที่เกิดเหตุ และ 9) การตรวจค้นสถานที่เกิดเหตุอย่างละเอียด ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ได้แก่ จัดการฝึกอบรมเกี่ยวกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเป็นประจำทุกปี จัดสรรงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และจัดสรรกำลังพลให้เพียงพอ

Abstract

The objective of this research aims for studying the level of knowledge and perception of crime scene investigation amongst police enquiry officers stationed in Nakhon Pathom provincial police region. Population used in this study were 107 police enquiry officers from total 12 police stations in the area of Nakhon Pathom provincial police region. A set of questionnaire was implemented to collect data and statistical analysis was applied including percentage, mean and standard deviation.

Results revealed that police enquiry officers in Nakhon Pathom provincial police region as a whole demonstrated a high level of knowledge and perception of crime scene investigation which was in accordance with the FBI's Twelve-Step Process of evidence collection. Steps that most police enquiry officers perceived correctly were as followed, Step 1-Preparation, Step 3-Secure and Protect the Scene, Step 4-Initiate Preliminary Survey, Step 5-Evaluate Physical Evidence Possibilities, Step 6-Prepare Narrative Description, Step 8-Prepare Diagram/Sketch of Scene, Step 10-Record and Collect Physical Evidence, Step 11-Conduct Final Survey and Step 12-Releasing the Crime Scene, whereas other three steps were not likely perceived correctly by most police enquiry officers which included Step 2-Approach the Scene, Step 7-Depict Scene Photographically and Step 9-Conduct Detailed Search. Suggestions from this study for development in the crime scene investigation, annual training courses, budget and human resources should be more provided.

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ	
บทสรุปผู้บริหาร	
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
สารบัญ.....	ค
สารบัญตาราง.....	จ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 ขอบเขตการวิจัย	4
1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
1.5 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย.....	5
2 การทบทวนวรรณกรรม.....	6
2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ.....	6
2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับนิติวิทยาศาสตร์และการพิสูจน์หลักฐาน	11
2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุ.....	20
2.4 ระเบียบและข้อกำหนดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวน ในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ.....	48
2.5 นโยบายการปฏิบัติราชการตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม.....	59

บทที่	หน้า
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	61
3 วิธีดำเนินการวิจัย	65
3.1 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย	65
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	66
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	68
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	68
4 ผลการวิจัย	70
4.1 ข้อมูลทั่วไปของพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธร.....	
จังหวัดนครปฐม	70
4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ.....	
ของพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม.....	73
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	85
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	85
5.2 อภิปรายผล.....	89
5.3 ข้อเสนอแนะ	94
บรรณานุกรม.....	96
ภาคผนวก.....	102
แบบสอบถาม	103
ประวัติผู้วิจัย.....	107

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สถิติฐานความผิดคดีอาญา 4 กลุ่ม ของตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐมประจำปี 2559 - 2560.....	2
2	กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย	65
3	ข้อมูลทั่วไปของพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม.....	70
4	ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุของ พนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม.....	73

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	การกำหนดพื้นที่ป้องกันสถานที่เกิดเหตุ.....	26
2	แผนผังแบบหยาบ.....	33
3	แผนผังแบบละเอียด.....	34
4	แผนผังแบบมองจากมุมสูง.....	35
5	แผนผังแบบมองจากด้านข้าง.....	36
6	แผนผังแบบกล่อง.....	36
7	แผนผังแบบสามมิติ.....	37
8	การกำหนดตำแหน่งวัตถุพยานแบบมุมฉาก.....	38
9	การกำหนดตำแหน่งวัตถุพยานแบบสามเหลี่ยม.....	38
10	การกำหนดตำแหน่งวัตถุพยานแบบใช้เส้นสมมุติ.....	39
11	การกำหนดตำแหน่งวัตถุแบบใช้เข็มทิศ.....	39
12	การค้นหาวัตถุพยานแบบเชื่อมโยง.....	41
13	การค้นหาวัตถุแบบวงกลมหรือแบบก้นหอย.....	42
14	การค้นหาวัตถุพยานแบบหน้ากระดาน.....	42
15	การค้นหาวัตถุพยานแบบหน้ากระดานประยุกต์.....	43
16	การค้นหาวัตถุพยานแบบโซน.....	43
17	การค้นหาพยานวัตถุแบบวงล้อ.....	44
18	แผนที่เขตรับผิดชอบของตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม.....	61

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จังหวัดนครปฐมเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีพื้นที่ติดกับกรุงเทพมหานคร ซึ่งสามารถรองรับ การเจริญเติบโตของเมืองหลวงได้เป็นอย่างดี และยังทำหน้าที่เป็นฐานการผลิตที่สำคัญของ ภาคอุตสาหกรรมและภาคเกษตรกรรม รวมถึงมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ทั้งนี้ การขยายตัวของ ประชากร การพัฒนาเศรษฐกิจ ลักษณะของฐานทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ จังหวัดนครปฐมมีการขยายตัวของชุมชนเมือง ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจและสังคม อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้เกิดปรากฏการณ์ของปัญหาเมืองเพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัว เช่น การขยายตัว ของชุมชนแออัด ความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่เพิ่มขึ้น ค่าครองชีพสูงขึ้น ความหลากหลายของ การดำรงชีวิตในสังคมมากขึ้นควบคู่ไปกับความรุนแรง ความขัดแย้งทางสังคมและอาชญากรรม หากมี คดีอาญาเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากและคดีส่วนใหญ่ยังจับตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษไม่ได้ก็จะทำให้ ประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ นักท่องเที่ยว รวมถึงนักธุรกิจทั้งคนไทยและคนต่างประเทศที่ได้รับรู้ ข้อมูลข่าวสารเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เพราะคดีอาญาที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้งจะ ตามมาด้วยความสูญเสียเสมอ อีกทั้งเป็นการทำลายภาพลักษณ์และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของ ประเทศด้วย

เมื่อสังคมต้องประสบกับปัญหาอาชญากรรมมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นปริมาณอาชญากรรมที่ เกิดขึ้น หรือความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับเหยื่อ ทั้งนี้ปัญหาอาชญากรรมยังมีแนวโน้มทวีความรุนแรงและ ซับซ้อนมากขึ้นตามความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการ เทคโนโลยี และความทันสมัยของการสื่อสาร แขนงต่างๆ หากพิจารณาจะเห็นได้ว่าสังคมยังมีความเจริญมากเท่าใดอาชญากรรมก็จะเจริญเติบโต มากขึ้นเป็นเงาตามตัว ปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของ ประชาชนเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการนำตัวผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมาลงโทษเป็นเรื่องยากลำบาก แต่ ก็เป็นเรื่องสำคัญที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องดำเนินการตามกฎหมายเพื่ออำนวยความยุติธรรมให้แก่ สังคม

ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐมเป็นหน่วยงานระดับกองบังคับการ สังกัดตำรวจภูธรภาค 7 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และตามกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับความผิดในคดีอาญาภายในเขตพื้นที่ปกครองของจังหวัดนครปฐม รวมทั้งรับผิดชอบในการบริหาร การกำหนดนโยบายและวางแผน และการอำนวยความสะดวกในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในพื้นที่ของจังหวัด ตลอดจนการปกครองบังคับบัญชาและ สนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ ที่อยู่ในปกครอง ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐมแบ่งพื้นที่เขต

รับผิดชอบในการปกครองออกเป็น 12 สถานีตำรวจ โดยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับรองสารวัตร – รองผู้กำกับการ ที่ปฏิบัติหน้าที่งานสอบสวนประจำสถานีตำรวจ จำนวน 107 นาย (ตำรวจภูธรจังหวัด นครปฐม ฝ่ายอำนวยการ 1: 2561)

สำหรับคดีอาญาที่เกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบของตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม จะมีความแตกต่างกันไปตามสภาพพื้นที่ เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ดังจะเห็นได้จากรายงานผลสถิติฐานความผิดคดีอาญา 4 กลุ่ม ของตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม ประจำปีงบประมาณ 2559 - 2560 (ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม ฝ่ายอำนวยการ 2: 2561) ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ ได้แก่ ฆ่าผู้อื่น (คดีอุกฉกรรจ์) ทำร้ายผู้อื่นถึงแก่ความตาย พยายามฆ่า ทำร้ายร่างกาย ช่มชืดกระทำความชำเรา อื่นๆ

กลุ่มที่ 2 ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ได้แก่ ปล้นทรัพย์ (คดีอุกฉกรรจ์) ชิงทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ ลักทรัพย์ กรรโชกทรัพย์ ฉ้อโกง ยักยอกทรัพย์ ทำให้เสียทรัพย์ รับของโจร ลักพาเรียกค่าไถ่ วางเพลิง อื่นๆ

กลุ่มที่ 3 ความผิดพิเศษ ได้แก่ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ร.บ.สิทธิบัตร พ.ร.บ.เครื่องหมายการค้า พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์ ความผิดเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ร.บ.ศุลกากร พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ฯลฯ

กลุ่มที่ 4 ความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหาย ได้แก่ ยาเสพติด อาวุธปืนและวัตถุระเบิด การพนัน วัสดุ สื่อสิ่งพิมพ์ลามกอนาจาร พ.ร.บ.คนเข้าเมือง การป้องกันปราบปรามการค้าประเวณี สถานบริการ การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ฯลฯ

ตารางที่ 1 สถิติฐานความผิดคดีอาญา 4 กลุ่ม ของตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม ประจำปีงบประมาณ 2559 – 2560

ปีงบประมาณ	ฐานความผิดคดีอาญา							
	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		กลุ่มที่ 4	
	รับแจ้ง	จับ	รับแจ้ง	จับ	รับแจ้ง	จับ	รับแจ้ง	จับ
2559	363	300	1,159	651	190	166	3,734	7,029
2560	477	418	1,166	807	176	161	6,590	12,194

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่า พื้นที่รับผิดชอบของตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐมได้เกิดคดีอาญาขึ้นเป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยเฉพาะฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ และฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ แต่สามารถจับกุมผู้กระทำความผิดได้เพียงบางส่วน (ยกเว้นฐานความผิดคดีอาญากลุ่มที่ 4) โดยอาจมีสาเหตุจากปัจจัยหลายประการ ซึ่งการตรวจสอบสถานที่

เกิดเหตุอย่างไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการจะเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้กระบวนการสืบสวนสอบสวนคดีเหล่านี้ไม่ประสบผลสำเร็จและไม่สามารถจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้

ทั้งนี้ พนักงานสอบสวนจะทำการสอบสวนคดีอาญาทุกประเภทภายในเขตอำนาจรับผิดชอบหรือเขตพื้นที่การปกครองของสถานีตำรวจ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2550: 2) รวมถึงจะต้องทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์การกระทำความผิด พนักงานสอบสวน ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจะต้องเข้าใจในขั้นตอนของการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุอย่างถ่องแท้ เพราะต้องดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานและดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่ได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด และนำตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษซึ่งเป็นการอำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด (กู้เกียรติ เจริญบุญ, 2548: 2-6)

เมื่อเกิดคดีอาญาขึ้นเจ้าหน้าที่ตำรวจมีหน้าที่อำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชน และมักจะอาศัยพยานบุคคลเป็นหลักในการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย แต่พยานประเภทนี้อาจให้การเป็นเท็จอันเนื่องมาจากการถูก ชักจูง ช่มชู้ หลอกลวง หรือรับสินบน สำหรับบางคดีเกิดเหตุในที่เปลี่ยวหรือในที่มืด ซึ่งไม่มีพยานรู้เห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นคดีนั้นก็ยากในการสืบสวนสอบสวนตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวคิดโดยมีการนำความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาประยุกต์ใช้ในกระบวนการสืบสวนสอบสวน เพื่อพิสูจน์หาข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานต่างๆ เพราะพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์จะสามารถเชื่อมโยงผู้กระทำความผิดเข้ากับสถานที่เกิดเหตุหรือผู้เสียหายได้เป็นอย่างดี การตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ที่มีความชัดเจนแน่นอน สามารถหาคนผิดมาลงโทษและช่วยผู้บริสุทธิ์ให้พ้นจากข้อกล่าวหาได้ ส่งผลให้กระบวนการสืบสวนสอบสวนมีความน่าเชื่อถือและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อกระบวนการยุติธรรม

สถานที่เกิดเหตุจึงถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของการสืบสวนสอบสวน เพราะเป็นแหล่งรวมของข้อมูลและพยานหลักฐานต่างๆ รวมถึงหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่จะสามารถบ่งชี้ เชื่อมโยงถึงตัวผู้กระทำความผิดได้ ดังนั้น การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจำเป็นต้องทำอย่างละเอียดรอบคอบ เป็นลำดับขั้นตอนเพื่อจะสามารถใช้ประโยชน์จากพยานหลักฐานต่างๆ ในสถานที่เกิดเหตุให้เกิดประโยชน์สูงสุด หากทำโดยไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการและไม่มีความมาตรฐานจะทำให้พยานหลักฐานเสียหายและมีผลกระทบโดยตรงต่อการคลี่คลายคดี อีกทั้งการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจะเป็นขั้นตอนการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในชั้นศาลหรือการรับรองการมีอยู่ของพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการกระบวนการสืบสวนสอบสวน

ตัวอย่างคดีอาญาซึ่งเป็นคดีอุกฉกรรจ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบของพื้นที่จังหวัดนครปฐม ได้แก่ คดีนายเจษฎา รำพึงจิตหรือเอฟ ที่ได้ก่อเหตุสะเทือนขวัญต่อเนื่องถึง 8 คดี ทั้งชิงทรัพย์และยิงคนตายตั้งแต่เดือนมีนาคม 2557 จนถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2558 และหลังจากก่อคดีที่ 8 ได้ไม่นานก็ได้ออกหมายจับที่ตำรวจจับกุม โดยผู้ต้องหาจำนนต่อหลักฐาน ซึ่งมีทั้งพยานบุคคลและรอยลายนิ้วมือแฝง ผู้ต้องหา มักจะใช้รถจักรยานยนต์ยี่ห้อฮอนด้าเวฟสีน้ำเงินขาวเป็นยานพาหนะในการก่อเหตุ หรือคดีข่มขืนหญิงชราต่อเนื่องตั้งแต่เดือนกันยายน 2553 ถึงเดือนมกราคม 2558 รวมทั้งสิ้น 10 คดี โดยคนร้ายจะเลือกเหยื่อเป็นหญิงสูงวัย บางรายนอกจากจะถูกข่มขืนแล้วก็ถูกทำร้ายร่างกาย หรือถูกฆ่า ที่ผ่านมามีการตรวจดีเอ็นเอจากอสุจิที่เก็บจากเหยื่อ 8 รายพบว่าคนร้ายเป็นคนคนเดียวกัน แต่ในปัจจุบันยังไม่สามารถจับตัวคนร้ายได้ ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าพนักงานสอบสวนจะสามารถดำเนินการจับกุมตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษได้ต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ และสิ่งสำคัญประการหนึ่งก็คือการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุนั่นเอง หากพนักงานสอบสวนสามารถตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุได้อย่างเป็นระบบถูกต้องตามหลักวิชาการ กระบวนการสอบสวนอันจะนำไปสู่การคลี่คลายคดีจะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม เพื่อจะได้ทราบว่ามีความรู้ความเข้าใจในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุมากน้อยเพียงใด โดยจะนำผลการศึกษาวิจัยไปพัฒนางานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เนื่องจากประสิทธิภาพของการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุย่อมจะส่งผลกระทบต่อการคลี่คลายคดีต่างๆ ที่เกิดขึ้น อีกทั้งจะทำให้คดีอาญามีแนวโน้มลดลง และเพิ่มความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนในสังคมมากขึ้นด้วย

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม

1.3 ขอบเขตการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม โดยเนื้อหาที่จะทำการศึกษาจะประกอบด้วยวิธีการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ 12 ขั้นตอนตามหลักของ FBI ดังนี้ การเตรียมความพร้อม การดำเนินการเมื่อถึงสถานที่เกิดเหตุ การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น การประเมินวัตถุพยานที่พบในสถานที่เกิดเหตุ การบรรยายสถานที่เกิดเหตุ การถ่ายภาพในสถานที่เกิดเหตุ การจัดทำแผนที่/แผนผัง สเกตซ์ภาพสถานที่เกิดเหตุ

การตรวจค้นสถานที่เกิดเหตุอย่างละเอียด การบันทึกและตรวจเก็บวัตถุพยาน การสำรวจสถานที่เกิดเหตุ ครั้งสุดท้าย และการออกและส่งคืนสถานที่เกิดเหตุ

1.3.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พนักงานสอบสวนที่ทำการสอบสวนประจำสถานี ตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม ซึ่งมีทั้งหมด 107 นาย จากสถานีตำรวจ 12 สถานี คือ สถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรี สถานีตำรวจภูธรสามพราน สถานีตำรวจภูธรกำแพงแสน สถานีตำรวจภูธรบางเลน สถานีตำรวจภูธรดอนตูม สถานีตำรวจภูธรพุทธมณฑล สถานีตำรวจภูธรโพธิ์แก้ว สถานีตำรวจภูธรโพรงมะเดื่อ สถานีตำรวจภูธรสามควายเผือก สถานีตำรวจภูธรกระต๊อบ และสถานีตำรวจภูธรบางหลวง (ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม ฝ่ายอำนวยการ 1: 2561)

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

พนักงานสอบสวน หมายถึง ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวน ซึ่งในการวิจัยนี้หมายถึง รองสารวัตร (สอบสวน) ซึ่งมียศร้อยตำรวจตรีขึ้นไปแต่ไม่สูงกว่า ร้อยตำรวจเอก สารวัตร (สอบสวน) ซึ่งมียศร้อยตำรวจเอกขึ้นไปแต่ไม่สูงกว่าพันตำรวจโท และ รองผู้กำกับการ (สอบสวน) ซึ่งมียศพันตำรวจโท ที่ประจำสถานีตำรวจ สังกัดตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม

การตรวจสถานที่เกิดเหตุ หมายถึง การตรวจหาร่องรอยหลักฐานจากสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง เพื่อให้เกิดความกระจ่างในทางคดีที่ดำเนินการสืบสวนสอบสวนอยู่

ความรู้ความเข้าใจ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจของพนักงานสอบสวนเรื่องหลักการ ตรวจสถานที่เกิดเหตุ 12 ขั้นตอน ได้แก่ การเตรียมความพร้อม การดำเนินการเมื่อถึงสถานที่เกิดเหตุ การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ การสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น การประเมินวัตถุพยานที่พบใน สถานที่เกิดเหตุ การบรรยายสถานที่เกิดเหตุ การถ่ายภาพในสถานที่เกิดเหตุ การจัดทำแผนที่/แผนผัง สเกตซ์ภาพสถานที่เกิดเหตุ การตรวจค้นสถานที่เกิดเหตุอย่างละเอียด การบันทึกและตรวจเก็บวัตถุพยาน การสำรวจสถานที่เกิดเหตุครั้งสุดท้าย และการออกและส่งคืนสถานที่เกิดเหตุ

1.5 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1.5.1 เพื่อทราบระดับความรู้ความเข้าใจในงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุของสถานี ตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม

1.5.2 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจ ในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐมให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี ระเบียบ ข้อกฎหมาย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ

2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับนิติวิทยาศาสตร์และการพิสูจน์หลักฐาน

2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

2.4 ระเบียบและข้อกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

2.5 นโยบายการปฏิบัติราชการตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ

2.1.1 ความหมายของความรู้

ความรู้ (Knowledge) หมายถึง พฤติกรรมและสภาพการณ์ต่างๆ ซึ่งเน้นการจำไม่ว่าจะเป็นการระลึกถึงหรือระลึกได้ก็ตาม เป็นสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากการเรียนรู้ โดยเริ่มต้นจากการรวมสาระต่างๆ เหล่านั้น จนกระทั่งพัฒนาไปสู่ขั้นที่มีความสลับซับซ้อนยิ่งขึ้นไป (ไพศาล หวังพานิช, 2526: 96)

ความรู้ หมายถึง การระลึกถึงเรื่องราวต่างๆ ที่เคยมีประสบการณ์มาแล้ว และรวมถึงการจำเนื้อเรื่องต่างๆ ทั้งที่ปรากฏอยู่ในแต่และเนื้อหาวิชา และวิชาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชานั้นด้วย (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2535: 7)

ความรู้ หมายถึง การรวบรวมความคิดของมนุษย์ จัดให้เป็นหมวดหมู่และประมวลสาระที่สอดคล้องกัน โดยนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ดังนั้นสิ่งที่เป็นสาระที่สอดคล้องกันโดยนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ดังนั้นสิ่งที่เป็นสาระในระบบข้อมูลข่าวสาร (เกษม วัฒนชัย, 2544: 39-40)

ความรู้ หมายถึง ความสามารถรักษาไว้ซึ่งข้อเท็จจริง เรื่องราว กฎเกณฑ์ สถานที่ สิ่งของหรือบุคคล ข่าวสารที่เป็นประโยชน์เกี่ยวข้อง ซึ่งเกิดจากการสังเกต จากประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม (ธนพล สมัครการ, 2550: 12)

ความรู้ หมายถึง สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะ โดยจะมีลักษณะเป็นข้อเท็จจริงที่มีภูมิพิศซึ่งสามารถพิสูจน์หรือตรวจสอบได้ เป็นภูมิปัญญาซึ่งเป็นผลจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์จากการแก้ปัญหาที่สั่งสมไว้ เป็นความสามารถเชิงพฤติกรรมทางสมอง ซึ่งสามารถวัดได้ด้วยแบบทดสอบหรือแบบวัด (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2550: 24)

จากคำจำกัดความข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ความรู้ หมายถึง การรับรู้เรื่องราว ข้อมูลต่างๆ ที่ได้ประสบมาและเก็บสะสมไว้เป็นความจำที่สามารถแสดงออกมาในเชิงพฤติกรรมที่สังเกตหรือวัดได้

2.1.2 ระดับของความรู้

มนตรี จุฬาวัดชนล (2537) ได้แบ่งความรู้ออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

ระดับแรก คือ ความรู้เกี่ยวกับสิ่งรอบตัวที่สามารถรับรู้ได้โดยประสาทสัมผัสมองเห็น ได้ยิน ตมกลิ่น และลิ้มรส ซึ่งความรู้ระดับนี้อาจเรียกว่า ความรู้รู้สึก

ระดับที่สอง คือ ความรู้ด้านภาษา ซึ่งจะทำให้อ่านออก เขียนได้ ฟังเข้าใจ ตลอดจนมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้สะสมและตกทอดกันมา

ระดับที่สาม คือ ความรู้ด้านวิชาการ ซึ่งได้จากการศึกษาเล่าเรียน ความรู้ระดับนี้มักจะต้องเรียนรู้จากครู อาจารย์ เอกสาร ตำราทางวิชาการ หรือผู้ที่รู้เรื่องนั้นมาก่อน

ระดับที่สี่ คือ ความรู้ใหม่ที่ไม่เคยมีอยู่ก่อน จะได้มาโดยการค้นคว้าวิจัย การคิดค้นกระบวนการใหม่ และควรรหาแนวทางในการนำความรู้ใหม่ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เพื่อนำไปสู่การพัฒนา

ทั้งนี้ระดับความรู้ของแต่ละบุคคลจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องและแนวทางในการลำดับความสำคัญ สามารถแบ่งออกเป็น 6 ระดับ ดังนี้ (Bloom, อ้างถึงใน แสงจันทร์ โสภาคาล, 2550: 15 - 16)

1) ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ความสามารถในการจำหรือรู้สึกได้ แต่ไม่ใช่การใช้ความเข้าใจไปที่ความหมายในเรื่องนั้นๆ แบ่งออกเป็น ความรู้เกี่ยวกับเนื้อเรื่องซึ่งเป็นข้อเท็จจริง วิธีดำเนินงาน แนวคิด ทฤษฎี โครงสร้าง และหลักการ

2) ความเข้าใจ (Comprehensive) หมายถึง ความสามารถจับใจความสำคัญของเรื่องราวต่างๆ ได้ ทั้งในด้านภาษา รหัส สัญลักษณ์ ทั้งรูปธรรมและนามธรรม แบ่งเป็นการแปลความ การตีความ การขยายความ

3) การนำความรู้ไปใช้ (Application) หมายถึง ความสามารถนำเอาสิ่งที่ได้ประสบมา เช่น แนวคิด ทฤษฎีต่างๆ ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ หรือนำไปใช้แก้ปัญหาตามสถานการณ์ต่างๆ ได้

4) การวิเคราะห์ (Analysis) หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะเรื่องราวออกเป็นส่วนประกอบย่อย เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบส่วนย่อย และหลักการ หรือทฤษฎี เพื่อให้เข้าใจเรื่องราวต่างๆ

5) การสังเคราะห์ (Synthesis) หมายถึง ความสามารถในการนำเอาเรื่องราวหรือส่วนประกอบย่อยมาเป็นเรื่องราวเดียวกัน โดยมีการดัดแปลง ริเริ่ม สร้างสรรค์ ปรับปรุงของเก่าให้มีคุณค่าขึ้น

6) การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง ความสามารถในการพิจารณาตัดสินคุณค่าของความคิดอย่างมีหลักเกณฑ์ เป็นการตัดสินว่าอะไรดีไม่ดียังไรใช้หลักเกณฑ์เชื่อถือได้ โดยอาศัยข้อเท็จจริงภายในและภายนอก

2.1.3 การวัดความรู้

ศุภกนิษฐ์ พลไพรินทร์ (2540: 24) การวัดความรู้เป็นการวัดระดับความจำ ความสามารถในความคิด เข้าใจ กับข้อเท็จจริงที่ได้รับการศึกษา และประสบการณ์เดิม โดยผ่านการทดสอบคุณภาพแล้ว จะแยกคนที่มีความรู้กับไม่มีความรู้ออกจากกัน

เยาวดี วิบูลย์ศรี (2540: 99) กล่าวว่า การวัดความรู้เป็นการวัดความสามารถของบุคคลในการระลึกนึกถึงเรื่องราว หรือสิ่งที่เคยเรียนมาแล้วซึ่งคำถามที่ใช้ในระดับนี้ คือความจำ

การวัดความรู้เป็นการวัดความสามารถในการระลึกเรื่องราวข้อเท็จจริง หรือประสบการณ์ต่างๆ หรือเป็นการวัดการระลึกประสบการณ์เดิมที่บุคคลได้รับคำสอน การบอกกล่าว การฝึกฝนของผู้สอน รวมทั้งจากตำรา สิ่งแวดล้อมต่างๆ ด้วยคำถามวัดความรู้ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 ชนิด คือ (ไพศาล ธาราโกชน, 2526: 96 - 104)

1) การถามความรู้ในเนื้อเรื่อง เป็นการถามรายละเอียดของเนื้อหาข้อเท็จจริงต่างๆ ของเรื่องราวทั้งหลาย ประกอบด้วยคำถามประเภทต่างๆ เช่น ศัพท์ นิยาม กฎ ความจริง หรือรายละเอียดของเนื้อหาต่างๆ

2) การถามความรู้ในวิธีการดำเนินการ เป็นการถามวิธีการปฏิบัติต่างๆ ตามแบบแผน ประเพณี ขั้นตอนการปฏิบัติงานทั้งหลาย เช่น ระเบียบแบบแผน ลำดับขั้น แนวโน้มการจัดประเภท หลักเกณฑ์ต่างๆ

3) การถามความรู้รวบยอด เป็นการถามความสามารถในการจดจำข้อสรุป หรือหลักการของเรื่องที่เกิดจากการผสมผสานหาลักษณะร่วม เพื่อรวบรวมและย่อลงมาเป็นหลัก หรือหัวใจสำคัญของเนื้อหานั้น

จ่านง พรายแยมแม (2535: 24 - 29) กล่าวว่า การวัดความรู้ในส่วนมากนิยมใช้แบบทดสอบ ซึ่งแบบทดสอบนี้เป็นเครื่องมือประเภทข้อเขียนที่นิยมใช้กันทั่วไป แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

1) แบบอัตนัย หรือแบบความเรียง ให้เขียนตอบเป็นข้อความสั้น ๆ ไม่เกิน 1 - 2 บรรทัด หรือเป็นข้อๆ ตามความเหมาะสม

2) แบบปรนัย แบ่งเป็น

2.1) แบบเติมคำ หรือเติมข้อความให้สมบูรณ์ แบบทดสอบนี้เป็นการวัดความสามารถในการหาคำ หรือข้อความมาเติมลงในช่องว่างของประโยคที่กำหนดให้ถูกต้องแม่นยำ โดยไม่มีคำตอบใดชี้้นำมาก่อน

2.2) แบบถูก - ผิด แบบทดสอบนี้วัดความสามารถในการพิจารณาข้อความที่กำหนดให้ว่าถูกหรือผิด ใช่หรือไม่ใช่ จากความสามารถที่เรียนรู้มาแล้ว โดยจะเป็นการวัดความจำ และความคิด ในการออกแบบทดสอบควรต้องพิจารณาถึงข้อความจะต้องชัดเจน ถูกหรือผิดเพียงเรื่องเดียว สั้นกะทัดรัดได้ใจความ และไม่ควรรใช้คำปฏิเสธซ้อน

2.3) แบบจับคู่ แบบทดสอบนี้เป็นลักษณะการวางข้อเท็จจริง เงื่อนไข คำตัวเลข หรือสัญลักษณ์ไว้ 2 ด้านขนานกัน เป็นแถวตั้ง 2 แถว แล้วให้อ่านดูข้อเท็จจริงในแถวตั้งด้านหนึ่งว่ามีความเกี่ยวข้องกับ จับคู่ได้พอดีกับข้อเท็จจริงในอีกแถวตั้งหนึ่ง โดยทั่วไปจะกำหนดให้ตัวเลือกในแถวตั้งด้านหนึ่งน้อยกว่าอีกด้านหนึ่ง เพื่อให้ได้ใช้ความสามารถในการจับคู่มากขึ้น

2.4) แบบเลือกตอบ ข้อสอบแบบนี้เป็นข้อสอบที่นิยมใช้กันในปัจจุบัน เนื่องจากสามารถวัดได้ครอบคลุมจุดประสงค์และตรวจให้คะแนนได้แน่นอน ลักษณะของข้อสอบประกอบด้วยส่วนข้อคำถาม และตัวเลือก โดยตัวเลือกจะมีตัวเลือกที่เป็นตัวถูก และตัวเลือกที่เป็นตัวลวง ผู้เขียนข้อสอบต้องมีความรู้ในวิชานั้นอย่างลึกซึ้ง และรู้วิธีการเขียนข้อสอบ โดยมีข้อควร

พิจารณา คือ ในส่วนข้อคำถามต้องชัดเจนเพียงหนึ่งเรื่อง ภาษาที่ใช้กะทัดรัดเหมาะสมกับระดับของผู้ตอบ ไม่ใช่คำปฏิเสธหรือปฏิเสธซ้อนกัน และไม่ควรถามคำถามแบบท่องจำ และในส่วนตัวเลือกควรมีคำตอบถูกเพียงคำตอบเดียวที่มีความกะทัดรัด ไม่ขึ้นนำหรือแนะนำคำตอบ มีความเป็นอิสระจากกัน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเรียงตามลำดับตามปริมาณหรือตัวเลข ตัวลวงต้องมีความเป็นไปได้และกำหนดจำนวนตัวเลือก 4 หรือ 5 ตัวเลือก

2.1.4 ความหมายของความเข้าใจ

อรวรรณ ปิลาธนโรวาท (2549: 40) ความเข้าใจ หมายถึง ขั้นตอนหนึ่งของความรู้ ซึ่งต้องใช้ความสามารถของสมอง และทักษะที่สูงขึ้นจนถึงการสื่อความหมาย มักเกิดขึ้นหลังจากที่ได้รับข้อมูลต่างๆ และความเข้าใจนี้จะแสดงออกในรูปของทักษะต่างๆ แบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1) การแปลความหมาย หมายถึง การจับใจความให้ถูกต้องเกี่ยวกับสิ่งที่สื่อความหมายหรือจากภาษาหนึ่งของการสื่อสารไปสู่อีกรูปแบบหนึ่ง

2) การตีความหมาย หมายถึง การอธิบายความหมายหรือสรุปเรื่องราว โดยการเรียบเรียงเนื้อหาใหม่

3) การขยายความ หมายถึง การขยายเนื้อหาที่เหนือไปกว่าขอบเขต

ธนพล สมัครการ (2550) ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้ไปดัดแปลง เพื่อให้สามารถตีความ อธิบาย จัดกลุ่ม จัดระบบ หรือทำการเปรียบเทียบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นได้

ชนาธิป อ่อนหวาน (2553: 42) ความเข้าใจ หมายถึง การสั่งสมประสบการณ์ ความทรงจำ ข้อมูลต่างๆ ที่บุคคลได้เก็บไว้ในสมอง โดยสามารถนำออกมาใช้ได้ในการให้ข้อมูล อธิบาย หรือความสามารถในการแปลความหมาย

นวรรตน์ พัฒโนทัย (2555: 7) ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถที่บุคคลนำความรู้ ความจำที่ได้ไปดัดแปลง ปรับปรุง เพื่อให้สามารถจับใจความ จัดเรียง แยกแยะ เปรียบเทียบ แสดงความคิดเห็นของข้อเท็จจริงต่างๆ ได้

สรุป ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถทางสติปัญญาในการแปลความ ตีความ และประเมินค่าของเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่างๆ เกิดขึ้นเมื่อบุคคลได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ แล้วแสดงออกมาในรูปของการใช้ทักษะหรือการแปลความหมาย การแสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อสรุป

2.1.5 การวัดความเข้าใจ

อดิศักดิ์ ชื่นชู (2542: 17 - 18) การวัดความเข้าใจนิยมใช้แบบทดสอบซึ่งเป็นเครื่องมือประเภทข้อเขียน สามารถแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

1. แบบอัตนัยหรือแบบความเรียง โดยการเขียนตอบเป็นข้อความสั้นๆ ไม่เกิน 1 - 2 บรรทัด หรือเป็นข้อๆ ตามความเหมาะสม

2. แบบปรนัย แบ่งเป็น แบบเติมคำหรือเติมข้อความให้สมบูรณ์ แบบถูกผิด แบบตัวเลือก แบบจับคู่ และแบบเลือกตอบ

จากแนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ จะเห็นว่าความรู้ความเข้าใจมีความสำคัญมาก เมื่อบุคคลมีความรู้ความเข้าใจสิ่งใดก็จะสามารถแปลความหมายได้ ตีความได้ถูกต้อง และสามารถขยายความต่อไปได้อีกด้วย ส่วนการวัดความรู้ความเข้าใจจะนิยมใช้แบบทดสอบซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ แบบอัตนัยและปรนัย ทั้งนี้ การออกแบบสอบถามที่ดีต้องมีความเที่ยงตรง และความเชื่อมั่นสูง สามารถที่จะจำแนกบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจกับบุคคลที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจออกจากกันได้จริง ไม่ว่าจะแบบทดสอบนั้นจะเป็นแบบอัตนัยหรือปรนัยก็ตาม

2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับนิติวิทยาศาสตร์และการพิสูจน์หลักฐาน

นิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Science) คือ การนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ทุกสาขามาประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์ในด้านกฎหมาย ทั้งประโยชน์ทางนิติบัญญัติเรื่องการออกกฎหมาย และประโยชน์ของการบังคับใช้เรื่องของบทลงโทษ (อรรถพล แซ่มสุวรรณวงศ์ และคณะ, 2544: 2)

นิติวิทยาศาสตร์แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. นิติวิทยาศาสตร์ที่เป็นวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ได้แก่ การพิสูจน์หลักฐาน (Criminalistics)
2. นิติวิทยาศาสตร์ที่เป็นวิทยาศาสตร์ประยุกต์ เป็นการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในสาขาต่างๆ มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม นิติวิทยาศาสตร์ประเภทดังกล่าวจะมีหลายสาขา เช่น นิติเวชศาสตร์ (Legal Medicine) นิติวิศวกรรมศาสตร์ (Forensic Engineering) นิติทันตวิทยา (Forensic Odontology) นิติมนุษย์วิทยา (Forensic Anthropology) เป็นต้น

สมาคมนักพิสูจน์หลักฐานแห่งรัฐแคลิฟอร์เนีย (California Association of Criminalists) ได้อธิบายว่า “Criminalistics is that Profession and Scientific Discipline to the Recognition, Identification and Evaluation of Physical Evidence by Application of the Natural Sciences to Law Science Matter” ซึ่งหมายถึงกฎเกณฑ์ทั้งทางวิชาชีพและทางวิทยาศาสตร์ที่มุ่งในการให้การรับรองการชี้เฉพาะ การจำแนกและการตีความของพยานวัตถุโดยนำเอาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติมาประยุกต์ใช้ในกรณีที่เกี่ยวข้องระหว่างกฎหมายกับวิทยาศาสตร์ หรืออาจกล่าวได้ว่าการพิสูจน์หลักฐาน คือ ศาสตร์แขนงหนึ่งที่มีข้อกำหนดกฎเกณฑ์แห่งกฎหมาย เพื่อพิสูจน์การกระทำผิดหรือการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหา (สันดี สุขวิวัฒน์, 2550: 3)

หลักการสำคัญของการพิสูจน์หลักฐาน ได้แก่

1. การจำแนก (Classification) เป็นการจัดประเภท เพื่อแสดงให้เห็นความแตกต่าง ก่อนที่จะมาถึงขั้นของการชี้เฉพาะ

2. การชี้เฉพาะ (Identification) เป็นวิธีที่จะจัดสิ่งของสิ่งหนึ่งไปรวมอยู่ในประเภทหรือจำพวกที่ได้กำหนดขอบเขตหรือคุณลักษณะตายตัวเอาไว้แล้ว โดยคุณลักษณะมี 2 ประเภท ได้แก่ คุณลักษณะโดยทั่วไป (Class Characteristics) และคุณลักษณะเฉพาะ (Individual Characteristics) เช่น รอยรองเท้า จะมีคุณลักษณะโดยทั่วไป คือ ลักษณะของพื้นและสันรองเท้าตลอดจนรุ่นหรือแบบของบริษัทผู้ผลิต ส่วนคุณลักษณะเฉพาะ คือ ลักษณะการสึกหรอหรือร่องรอยความเสียหายจากการใช้งานซึ่งเป็นสิ่งที่ใช้บอกถึงเอกลักษณ์ของรอยรองเท้า เป็นต้น

การพิสูจน์หลักฐานมีจุดมุ่งหมายในการนำความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ผนวกเข้ากับประสบการณ์และความชำนาญมาประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรมในกรณีที่เกี่ยวข้องระหว่างกฎหมายและวิทยาศาสตร์ สำหรับขอบเขตของการพิสูจน์หลักฐาน มีดังนี้ (วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์, อ้างถึงใน สันต์ สุวจันทร์, 2550: 6)

1. การตรวจลายนิ้วมือ ฝ่ามือและฝ่าเท้า รวมทั้งระบบตรวจพิมพ์นิ้วมืออัตโนมัติ (AFIS)
2. การตรวจเอกสาร ได้แก่ การตรวจหมึกพิมพ์ ตรวจลายเซ็น ลายมือเขียน ตรวจอายุเอกสาร เป็นต้น
3. การตรวจอาวุธปืน และกระสุนปืน (Forensic Ballistics)
4. การตรวจสถานที่เกิดเหตุและการถ่ายรูป (Crime Scene Investigation)
5. การตรวจทางเคมีและฟิสิกส์ (Forensic Chemistry & Physics)
6. การตรวจพยานวัตถุทางชีววิทยา (Biological Trace Evidence)

นอกจากนี้ ในปัจจุบันยังมีการตรวจพิสูจน์หลักฐานทางคอมพิวเตอร์ (Computer Forensics หรือ Digital Forensics) อีกด้วย การพิสูจน์หลักฐานทางคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ทางอิเล็กทรอนิกส์สามารถนำมาใช้เป็นหลักฐานได้ ซึ่งหลักฐานที่ได้จะไม่มีเปลี่ยนแปลง แต่ถ้ามีความจำเป็นที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงก็จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด โดยจะต้องมีการบันทึกกระบวนการได้มาของหลักฐานอย่างเที่ยงตรง การพิสูจน์หลักฐานทางคอมพิวเตอร์ไม่เพียงแต่เป็นการสืบสวนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ แต่ยังเป็นการระบุข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนค้นหาหลักฐานเพื่อนำเสนอประกอบการดำเนินคดี ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่คนทั่วไปจะต้องทำความเข้าใจว่าการตรวจพิสูจน์หลักฐานทางคอมพิวเตอร์ไม่ได้หมายถึงเฉพาะข้อมูลในคอมพิวเตอร์เท่านั้นแต่ยังรวมถึง

อุปกรณ์ที่สามารถจัดเก็บข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น โทรศัพท์มือถือ กล้องถ่ายรูป อุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียม (GPS) อุปกรณ์จัดเก็บข้อมูล USB เครื่องเล่นเกม เป็นต้น (แอนดรู สมิท, 2561)

จากแนวความคิดเกี่ยวกับนิติวิทยาศาสตร์และการพิสูจน์หลักฐาน ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งนับได้ว่าเป็นงานที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งหรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการสืบสวนสอบสวน การตรวจสถานที่เกิดเหตุในแต่ละชั้นตอนที่ถูกต้องตามหลักวิชาจะส่งผลต่อความสำเร็จในการสืบสวนสอบสวนแต่ละคดี และจะทำให้ปัญหาอาชญากรรมลดลงได้

การพิสูจน์ข้อเท็จจริงโดยใช้พยานหลักฐานเป็นกระบวนการหนึ่งที่รัฐสร้างขึ้นเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินของบุคคล และคุ้มครองผู้เสียหายตลอดจนผู้ถูกกล่าวหา โดยมีกำหนดว่าเจ้าพนักงานและศาลมีหน้าที่จะต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงในเรื่องที่กล่าวหา พิสูจน์ค้นหาความจริงด้วยพยานหลักฐาน และพยานหลักฐานต้องได้ มาจากการแสวงหาและการนำสืบพยานหลักฐานโดยชอบด้วยกฎหมาย

พยานหลักฐานเป็นเรื่องของวิธีการค้นหาความจริง มีระเบียบแบบแผนหรือกฎเกณฑ์ที่ผ่านการพิจารณาจากเจ้าพนักงานของรัฐ โดยอาศัยเหตุผลหรือการวิเคราะห์อย่างมีหลักเกณฑ์ มีความสอดคล้องสมเหตุสมผล และสามารถพิสูจน์ความจริงได้ตามหลักวิทยาศาสตร์ การดำเนินคดีอาญาในประเทศไทยเป็นการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐที่ทุกฝ่ายมีหน้าที่ค้นหาความจริงและการชี้ขาดข้อเท็จจริงศาลต้องอาศัยพยานหลักฐานเป็นเครื่องค้ำจุน ในคดีอาญาต้องมีการพิสูจน์ความผิดจนสิ้นสงสัย (Proof Beyond Reasonable Doubt) คือ การแสดงให้เห็นด้วยพยานหลักฐานถึงการมีอยู่ของข้อเท็จจริงโดยปราศจากข้อสงสัย

พยานหลักฐาน หมายถึง สิ่งใดที่สามารถจับต้องได้ตามกฎหมาย และเป็นสิ่งที่สามารถนำเสนอในชั้นศาลเพื่อพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงในคดีได้ ส่วนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 266 ได้ให้ความหมายของพยานหลักฐาน คือ พยานวัตถุ (Physical Evidence) พยานเอกสาร หรือพยานบุคคล ตลอดจนหลักฐานอื่นๆ ซึ่งจะใช้เป็นเครื่องพิสูจน์การกระทำผิดได้ เช่น บุคคลผู้ได้รู้เห็นพฤติกรรมในการกระทำผิดของคนร้ายถือว่าเป็นพยานบุคคล ส่วนเอกสารต่างๆ ที่ได้กระทำขึ้นโดยชอบหรือมิชอบด้วยกฎหมายก็ดี และกระทำขึ้นโดยผู้ร้าย หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดก็ตามถือเป็นพยานเอกสาร ส่วนวัตถุต่างๆ ที่คนร้ายใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำผิดซึ่งตรวจพบในสถานที่เกิดเหตุถือเป็นพยานวัตถุหรือวัตถุพยาน (นุชนางค์ ศิริอัสนกุล, 2539, อ้างถึงใน สฤชต์ สืบพงษ์ศิริ, 2546: 13)

พยานหลักฐาน แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้ (กนกพร แสนแก้ว, 2560: 7 - 9)

1. พยานหลักฐานโดยตรง (Direct Evidence) หรือพยานบุคคล คือ หลักฐานคำให้การที่ได้จากปากคำของผู้ที่รู้เห็นเหตุการณ์ (ประจักษ์พยาน) ที่ได้สัมผัสกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง ทั้งนี้อาจรับรู้ด้วยประสาทตา หู จมูก สัมผัส หรือชิมรส คำให้การต้องไม่ได้มาจากการเสริมแต่งหรือมีสมมุติฐานเอาเอง หรือได้ยินมาจากการบอกเล่าของผู้อื่นอีกทอดหนึ่ง (Hearsay Evidence)

2. พยานหลักฐานแวดล้อม (Circumstantial Evidence) หรือพยานบอกเล่า เป็นพยานที่ไม่ได้รู้เห็นเหตุการณ์ด้วยตนเองแต่ได้ยินมาจากผู้อื่น พยานประเภทนี้เป็นพยานที่ใช้ในการประกอบการสืบสวนสอบสวนเท่านั้นเพราะการบอกเล่าข้อเท็จจริงต่อๆ กันมาย่อมทำให้ข้อเท็จจริงเปลี่ยนแปลงได้ พยานหลักฐานประเภทนี้ มักจะไม่สามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่ต้องการทราบในคดีได้โดยตรง แต่สามารถนำมาประมวลเหตุการณ์หรือเชื่อมโยงเหตุการณ์ เพื่อบอกถึงข้อเท็จจริงบางอย่างได้ บางครั้งอาจเรียกพยานประเภทนี้ว่า พยานหลักฐานทางอ้อม (Indirect Evidence)

3. พยานหลักฐานที่แท้จริง (Real Evidence) ได้แก่ พยานวัตถุทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นสถานะของแข็ง ของเหลว หรือก๊าซ ที่มีความชัดเจนในตัวเองเป็นพยานหลักฐานที่มีความสำคัญที่สุด และสามารถนำมาใช้เพื่อยืนยันการกระทำผิดในคดีนั้นๆ ได้โดยตรงหรือนำไปเชื่อมโยงเกี่ยวกับคดีได้ เช่น คราบโลหิต คราบอสุจิ เส้นผม เส้นขน รอยลายนิ้วมือ เส้นใยผ้า และอาวุธต่างๆ เป็นต้น

พยานหลักฐานที่แสวงหามาต้องเป็นพยานหลักฐานที่มีประสิทธิภาพในการพิสูจน์ข้อเท็จจริง และเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยชอบตามหลักนิติธรรม และเอื้อต่อกระบวนการยุติธรรม เพื่อนำพยานหลักฐานที่ดีที่สุดมาสืบพิสูจน์หาความจริง

กฎแห่งพยานหลักฐาน

พยานหลักฐานจะเป็นที่ยอมรับและนำไปใช้ในชั้นศาลได้จะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์แห่งพยานหลักฐาน 4 ประการ หากหลักเสียงหรือปฏิบัติเบี่ยงเบนไปจากกฎพื้นฐานนี้จะเป็นจุดอ่อนให้คู่กรณีหรือทนายสามารถโต้แย้งในชั้นศาล และทำให้คุณค่าของพยานหลักฐานนั้นสูญหายไป (Hobson, 1991: 206 - 207) ดังนี้

กฎข้อที่ 1 “การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ” เริ่มตั้งแต่เมื่อเจ้าหน้าที่คนแรกไปถึงสถานที่เกิดเหตุจนกระทั่งผู้ชำนาญทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้น

กฎข้อที่ 2 “เก็บพยานหลักฐานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย” บุคคลที่เก็บพยานหลักฐานจะต้องเป็นบุคคลที่กฎหมายให้อำนาจไว้ในการเข้าและเก็บพยานวัตถุต่างๆ ในสถานที่เกิดเหตุได้ เช่น พนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน เป็นต้น

กฎข้อที่ 3 “กระทำการค้นหาและเก็บพยานหลักฐานอย่างเหมาะสม” ผู้ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจะต้องไม่มองข้ามหรือละเลยพยานวัตถุทุกชิ้น ถ้าสงสัยว่าสิ่งนั้นจะเป็นพยานวัตถุหรือไม่ให้ทำการเก็บไว้ก่อนพร้อมทั้งระบุรายละเอียดของพยานวัตถุ ตำแหน่งที่พบและการบรรจุหีบห่อรักษาไว้อย่างเหมาะสม

กฎข้อที่ 4 “มีลูกโซ่การครอบครองพยานหลักฐานโดยตลอด” พยานหลักฐานจะต้องอยู่ภายใต้การคุ้มครองดูแลของบุคคลหรือหน่วยงานตั้งแต่เริ่มเก็บจนกระทั่งแสดงในชั้นศาล โดยไม่มีขาดช่วง

ของการครอบครองเลย ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงของการครอบครองจะต้องมีหลักฐานแสดงการรับ – ส่งของพยานหลักฐานที่เป็นของกลางโดยตลอด

กรณีที่มีบุคคลหรือหน่วยงานครอบครองพยานหลักฐานนี้มากกว่าหนึ่ง เช่น การนำพยานวัตถุส่งตรวจพิสูจน์ยังห้องปฏิบัติการ ศาลจะต้องให้แสดงลูกโซ่ของการครอบครองวัตถุพยานซึ่งประกอบไปด้วย

การจัดการ (Taking) กระทำโดยบุคคลผู้เก็บวัตถุพยาน เพื่อจำแนกวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ โดยการทำคำหับ ระบุวัน เดือน ปี เวลาที่เก็บ พร้อมทำรายละเอียดต่างๆ ของวัตถุพยานนั้นจากสถานที่เกิดเหตุจริง

การเก็บ (Keeping) เป็นพิสูจน์ให้เห็นว่าการเก็บและครอบครองวัตถุพยานได้กระทำไปอย่างเหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดการปนเปื้อนและผิดพลาดขึ้นโดยวิธีการที่ดีที่สุด คือ แสดงให้เห็นว่าวัตถุพยานนั้นได้ถูกเก็บไว้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ มีการแยกเก็บและจำกัดให้เกี่ยวข้องได้เฉพาะผู้ที่จำเป็นเท่านั้น

การขนส่ง (Transporting) การขนส่งพยานหลักฐานทุกครั้งจะต้องมีความรัดกุม และแสดงให้เห็นว่า ไม่เกิดการสับสนกับวัตถุพยานที่เป็นของกลาง หรือวัตถุพยานอื่นๆ รวมทั้งแสดงให้เห็นว่าวัตถุพยานนั้นได้ถูกบรรจุหีบห่อ ปิดผนึกและติดฉลากได้อย่างเหมาะสม

การส่งมอบ (Delivering) เป็นการพิสูจน์ว่าวัตถุพยานของกลางได้ส่งมอบให้แก่ผู้รับ เช่น เจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญให้ห้องปฏิบัติการ แพทย์ เป็นต้น ไว้อย่างถูกต้องและเหมาะสมโดยมีหลักฐานแสดงวัน เดือน ปี เวลา ที่รับของกลาง รายละเอียดของวัตถุพยานของกลางและให้ผู้รับลงลายมือชื่อพร้อมทั้งวันเวลาในสำเนาหนังสือส่งด้วยทุกครั้ง

วัตถุพยาน (Physical Evidence)

วัตถุพยาน หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างหากอยู่ในสภาวะที่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็วัตถุ สสาร หรือ ร่องรอยต่างๆ สิ่งใดก็ตามถ้าสามารถใช้พิสูจน์ได้ว่าการกระทำผิดเกิดขึ้น บอกได้ว่าใครเป็นผู้กระทำผิด และสามารถเชื่อมโยงผู้กระทำผิดเข้ากับอาชญากรรมได้

วัตถุพยานแบ่งได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้ (Lee, 1994: 21 - 42)

1. วัตถุพยานไม่ถาวร (Transient Evidence) เป็นวัตถุพยานที่มีลักษณะไม่คงทน คงอยู่ได้ชั่วคราว เปลี่ยนแปลงหรือสูญหายง่าย วัตถุพยานประเภทนี้ ได้แก่ กลิ่น อุณหภูมิ รอยพิมพ์ รอยประทับ และรอยต่างๆ เช่น รอยกระเซ็นของโลหิตบนวัตถุที่เคลื่อนที่ได้ โดยปกติผู้ที่ทำหน้าที่ตรวจสอบวัตถุพยานประเภทนี้มักจะเป็นเจ้าหน้าที่ชุดแรกที่ไปถึงสถานที่เกิดเหตุ หรือพยานคนแรกที่อยู่ในสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งเจ้าหน้าที่ดังกล่าวจะต้องรีบบันทึกสภาพของวัตถุพยานที่พบโดยเร็วที่สุด

ก่อนที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงหรือสูญหายไป การบันทึกอาจกระทำโดยวิธีจดบันทึก การถ่ายภาพ หรือการถ่ายวีดิทัศน์

2. วัตถุพยานที่เป็นรูปแบบ (Pattern Evidence) เป็นวัตถุพยานที่มักเกิดขึ้นจากการสัมผัสกันโดยตรงระหว่างคนกับวัตถุ หรือวัตถุกับวัตถุ วัตถุพยานประเภทนี้ ได้แก่ รอยพิมพ์ รอยประทับ รอยตำหนิ รอยแตก วัตถุพยานที่เป็นรูปแบบเป็นสิ่งที่มีความหมายอย่างยิ่งในการประมวลเรื่องราวหรือเหตุการณ์ในคดี การนำสิ่งเหล่านี้มาใช้เพื่อวิเคราะห์สถานที่เกิดเหตุจึงต้องกระทำอย่างมีระบบและจำเป็นต้องใช้การสังเกตอย่างถ่วงถ่วงด้วย ในสถานที่เกิดเหตุมักจะพบวัตถุพยานที่เป็นรูปแบบหลายชนิด เช่น รูปแบบการกระเซ็นของโลหิต รูปแบบการแตกของกระจก รูปแบบการไหม้ของไฟ รูปแบบวิถีกระสุนปืน รูปแบบของวิธีการกระทำผิด (Modus Operandi) เป็นต้น

3. วัตถุพยานตามสภาพ (Conditional Evidence) เป็นวัตถุพยานที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์หรือการกระทำ หากไม่มีการบันทึกอย่างรอบคอบอาจมีการเปลี่ยนแปลงหรือสูญหายไปได้ วัตถุพยานตามสภาพมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการลำดับสร้างย้อนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นรวมถึงบ่งบอกถึงสภาพการณ์ของที่เกิดเหตุ พยานหลักฐานประเภท เช่น แสงไฟ ควัน ตำแหน่ง และศพ เป็นต้น

4. วัตถุพยานที่สามารถถ่ายทอดหรือโยกย้าย (Transfer Evidence) เป็นวัตถุพยานที่เกิดขึ้นจากการสัมผัสระหว่างบุคคลกับบุคคล บุคคลกับวัตถุ หรือวัตถุกับวัตถุ วัตถุพยานประเภทนี้มีวิธีการจำแนกที่แตกต่างกันได้หลายวิธี แต่ก็ไม่มีวิธีจำแนกใดที่สมบูรณ์แบบที่สุดเนื่องจากไม่มีวิธีใดที่สามารถแยกความแตกต่างได้อย่างชัดเจน สามารถจำแนกได้ 7 วิธี คือ จำแนกตามชนิดของอาชญากรรม จำแนกตามชนิดของวัสดุที่ใช้เป็นองค์ประกอบ จำแนกตามลักษณะธรรมชาติของวัตถุพยาน จำแนกตามสถานะของวัตถุพยาน จำแนกตามชนิดของปัญหาที่ต้องการแก้ไข จำแนกตามวิธีการเกิดของวัตถุพยาน และจำแนกตามลักษณะเฉพาะของวัตถุพยาน

นอกจากวัตถุพยานทั้ง 4 ประเภทดังกล่าวแล้ว สมภพ เองสมบุญ (2551: 11) ได้กล่าวถึงวัตถุพยานอีกประเภทหนึ่ง คือ วัตถุพยานที่เชื่อมโยงกันได้ (Associative Evidence) ซึ่งเป็นวัตถุพยานที่อยู่ในสถานที่เกิดเหตุหรือในระหว่างการสืบสวน มีความจำเพาะเชื่อมโยงถึงตัวผู้เสียหายหรือผู้กระทำความผิด เช่น กระเป๋าเงินของผู้เสียหายที่ค้นเจอในตัวของผู้ต้องสงสัย โทรศัพท์เคลื่อนที่ของคนร้ายที่ได้ทำตกหล่นไว้ในรถยนต์ของผู้เสียหายจากการเข้าไปโจรกรรมสิ่งของ

หากจะแบ่งตามชนิดของวัตถุพยานสามารถแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ (สมภพ เองสมบุญ, 2551: 3)

1. วัตถุพยานที่อยู่กับที่หรือเคลื่อนที่ได้ยาก เกิดจากการที่มีรูปร่างขนาดใหญ่ มีน้ำหนักมาก หรือยึดติดกับวัตถุที่ไม่สามารถเคลื่อนที่ได้ เช่น รอยลายนิ้วมือเปื้อนคราบโลหิตบนพื้น รอยดอกยางรถยนต์ เป็นต้น

2. วัตถุพยานที่เคลื่อนที่ได้ง่าย มีน้ำหนักเบา ขนาดเล็ก สามารถบรรจุในหีบห่อได้ง่าย เช่น เสื้อผ้าเปื้อนคราบโลหิต อาวุธปืน เศษกระจก เป็นต้น

บริเวณที่พบวัตถุพยาน อาจแบ่งออกเป็น 4 แหล่งใหญ่ๆ ดังนี้ (สมภพ เองสมบูรณ์, 2551: 4)

1. บริเวณสถานที่เกิดเหตุ เป็นแหล่งที่พบร่องรอยและวัตถุพยานที่มีความสมบูรณ์มากและวัตถุพยานบริเวณนี้ส่วนใหญ่จะสามารถใช้เชื่อมโยงและติดตามหาตัวผู้กระทำความผิดได้เป็นอย่างดี วัตถุพยานที่พบ เช่น รอยลายนิ้วมือแฝง อาวุธ เครื่องมือที่ใช้ในการกระทำความผิด เป็นต้น

2. ตัวผู้เสียหาย บางครั้งการค้นหาเพียงในสถานที่เกิดเหตุเองก็อาจจะขาดวัตถุพยานที่สำคัญไปได้ วัตถุพยานที่พบ เช่น ลูกกระสุนปืน ปลอกกระสุน คราบเขม่าปืน คราบโลหิต เป็นต้น

3. ตัวคนร้าย ซึ่งอาจเกิดจากความตั้งใจกระทำของตัวคนร้าย เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจค้นเจอทรัพย์สินที่ตัวคนร้ายกรณีโจรกรรมทรัพย์สินจากสถานที่เกิดเหตุไป หรืออาจเกิดจากความไม่ได้ตั้งใจของคนร้ายแต่เป็นการถ่ายเทและแลกเปลี่ยนของวัตถุตามทฤษฎีของ Locard's theory ที่กล่าวไว้ว่า “เมื่อของสองสิ่งหรือมากกว่าสองสิ่งสัมผัสกันจะเกิดการแลกเปลี่ยนวัตถุพยานที่ผิวหน้าซึ่งกันและกันเสมอ” ตัวอย่างวัตถุพยานชนิดนี้ ได้แก่ คราบสีที่ติดอยู่ที่รถยนต์ซึ่งเกิดจากการเฉี่ยวชนกัน หรือเส้นผมที่ติดอยู่ที่เหยื่อจากเหตุข่มขืน เป็นต้น

4. บริเวณอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บริเวณที่ผู้กระทำความผิดนำวัตถุพยานไปทิ้ง บริเวณที่พักอาศัยของผู้กระทำความผิด เช่น การตรวจพบเครื่องมือในการตัดชิ้นส่วนสะเก็ดกระเบิด หัวตะปูที่ใช้เป็นสะเก็ดกระเบิด ในบ้านพักของผู้ต้องสงสัยในเหตุลอบวางระเบิดในเขต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นต้น

คุณค่าของวัตถุพยาน (Value of Physical Evidence) มีดังต่อไปนี้ (สมภพ เองสมบูรณ์, 2551:6)

1. สามารถใช้เป็นที่บ่งชี้ว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้นจริง (Corpus Delicti) คนร้ายจะทิ้งหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุทำให้ผู้ตรวจสถานที่เกิดเหตุสามารถระบุได้ว่าบริเวณนั้นเป็นสถานที่เกิดเหตุจริง

2. สามารถใช้เชื่อมโยงผู้กระทำความผิดกับผู้เสียหายหรือสถานที่เกิดเหตุได้

3. สามารถใช้ชี้ตัวผู้กระทำความผิด เช่น ในการเปรียบเทียบรอยลายนิ้วมือแฝงที่พบในสถานที่เกิดเหตุตรงกับของผู้ต้องสงสัย

4. สามารถใช้ป้องกันผู้บริสุทธิ์จากการถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด

5. สามารถใช้ยืนยันคำให้การของผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิด หรือพยาน

6. สามารถทำให้เกิดการรับสารภาพว่าเป็นผู้กระทำความผิดจริง

7. สามารถให้ความน่าเชื่อถือมากกว่าพยานบุคคล เนื่องจากคำให้การของพยานบุคคล อาจจะเปลี่ยนแปลงได้เสมอ อาจเกิดจากการถูกรบกวน ร้อง หลอกลวง ช่มชู้ หรือให้สินบน

8. ศาลใช้วัตถุพยานเป็นหลักในการพิจารณาคดี เนื่องจากวัตถุพยานเป็นพยานที่แท้จริงมีคุณค่าอยู่ในตัวเอง ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงให้เป็นอย่างอื่น ศาลจึงใช้วัตถุพยานเป็นหลักในการตัดสินคดี

กฎหมายเกี่ยวกับพยานหลักฐาน

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับพยานหลักฐานไว้ในภาค 2 สอบสวน ลักษณะ 2 การสอบสวน ในหมวดที่ 1 การสอบสวนสามัญ และ ในภาค 5 พยานหลักฐาน หมวดที่ 1 ถึง 5 โดยได้กำหนดชนิดประเภทของพยานหลักฐาน อำนาจหน้าที่ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานตลอดจนกระบวนการนำพยานหลักฐานมาใช้อ้างเป็นพยานในชั้นศาลซึ่งปรากฏในมาตราต่างๆ พบสรุปส่วนที่สำคัญได้ ดังนี้ (พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2547 และ (ฉบับที่ 28) พ.ศ. 2550)

1. พนักงานสอบสวนรวบรวมหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์ทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกล่ามโซ่ เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำผิด และพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา (มาตรา 131)

2. พนักงานสอบสวนมีอำนาจให้ทำการตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุ หรือเอกสารใดๆ โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้ ในกรณีที่จะต้องใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามข้อ 1 และในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี หากการตรวจพิสูจน์ตามวรรคหนึ่งจำเป็นต้องตรวจเก็บตัวอย่างเลือด เนื้อเยื่อ ผิวหนัง เส้นผมหรือขน น้ำลาย ปัสสาวะ อุจจาระ สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรมหรือส่วนประกอบจากร่างกายของผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบมีอำนาจให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญดำเนินการตรวจดังกล่าวได้ แต่ต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นและสมควรโดยใช้วิธีการที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดน้อยที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ ต้องไม่เป็นอันตรายต่อร่างกายหรืออนามัยของบุคคลนั้น และผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องให้ความยินยอม

ในกรณีดังกล่าว หากผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายไม่ยินยอมโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายกระทำการป้องกันหรือขัดขวางมิให้บุคคลที่เกี่ยวข้องให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สันนิษฐานไว้เบื้องต้นว่าข้อเท็จจริงเป็นไปตามผลการตรวจพิสูจน์ หากได้ตรวจพิสูจน์แล้วจะเป็นผลเสียต่อผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายนั้นแล้วแต่กรณีรับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง ค่าใช้จ่ายในการตรวจพิสูจน์ตามมาตรานี้ ให้สั่งจ่ายจากงบประมาณตามระเบียบที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม หรือสำนักอัยการสูงสุด แล้วแต่กรณี กำหนดโดยได้ (มาตรา 131/1)

3. พนักงานสอบสวนมีอำนาจดังต่อไปนี้เพื่อประโยชน์แห่งการรวบรวมพยานหลักฐาน

3.1 ตรวจตัวผู้เสียหายเมื่อผู้นั้นยินยอมหรือตรวจตัวผู้ต้องหาหรือตรวจสิ่งของหรือที่ทางอันสามารถอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ให้รวมทั้งทำภาพถ่าย แผนที่หรือภาพวาด จำลองหรือพิมพ์ลายนิ้วมือ ลายมือหรือลายเท้า กับให้บันทึกรายละเอียดทั้งหลายซึ่งน่าจะกระทำให้คดีแจ่มกระจ่างขึ้น และหากผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาเป็นหญิงให้จัดให้เจ้าพนักงานซึ่งเป็นหญิงหรือหญิงอื่นเป็นผู้ตรวจ ทั้งนี้ ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาจะขอ نابุคคลใดมาอยู่ร่วมในการตรวจนั้นก็ได้

3.2 ค้นเพื่อพบสิ่งของ ซึ่งมีไว้เป็นความผิดหรือได้มาโดยการกระทำผิด ซึ่งได้ใช้หรือสงสัยว่าได้ใช้ในการกระทำผิด หรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ (มาตรา 132)

4. ให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยซึ่งนำพยานหลักฐานทั้งปวง อย่าพิพากษาลงโทษจนกว่าจะแน่ใจว่ามีการกระทำผิดจริง และจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น (มาตรา 227)

5. สิ่งใดใช้เป็นพยานวัตถุต้องนำมาศาล ในกรณีที่น่ามาไม่ได้ ให้ศาลไปตรวจจดรายงานยังที่ที่พยานวัตถุผู้นั้นอยู่ตามเวลาและวิธีซึ่งศาลเห็นสมควรตามลักษณะแห่งพยานวัตถุ (มาตรา 241)

6. ในระหว่างการสอบสวน ใต้วินิจฉัยฟ้องหรือพิจารณาสิ่งของซึ่งเป็นพยานวัตถุต้องให้คู่ความหรือพยานตรวจดู ถ้ามีการแก้อหรือทำลายตรา การห่อหรือตีตราใหม่ให้ทำต่อหน้าคู่ความหรือพยานที่เกี่ยวข้องนั้น (มาตรา 242)

7. พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคลซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีความผิดหรือบริสุทธิ์ ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวงหรือโดยมิชอบประการอื่น (มาตรา 266)

สำหรับการส่งตรวจพิสูจน์พยานวัตถุที่เป็นของกลางไปยังห้องปฏิบัติการในส่วนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้มีประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะ 15 ของกลางและของส่วนตัวผู้ต้องหา บทที่ 1 ของกลาง ข้อ 419 เอกสารและวัตถุของกลางใดที่จำเป็นจะต้องตรวจพิสูจน์ให้พนักงานสอบสวนรีบส่งไปยังกองพิสูจน์หลักฐานโดยเร็ว พร้อมบันทึกแสดงรายละเอียดของเอกสารและวัตถุของกลางที่ได้มาประกอบด้วย ซึ่งพนักงานสอบสวนต้องปฏิบัติ ดังนี้ คือ การบรรจุหีบห่อเอกสารหรือวัตถุของกลางจะต้องทำให้เรียบร้อยตีตราครั้ง และมีป้ายบอกชื่อคดี ชนิด จำนวนของกลางโดยแยกห่อเป็นรายคดี การรับส่งเอกสารหรือวัตถุของกลางแต่ละครั้งจะต้องมีหลักฐานในการรับส่งทุกครั้ง และในการรับ - ส่งของกลางตรวจพิสูจน์ทางไปรษณีย์ไม่อาจกระทำได้ และเป็น การเสี่ยงต่อการสูญหาย ถูกแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือทำลายอันมีผลกระทบต่อ การสอบสวนดำเนินคดี (สำนักงานกฎหมายและสอบสวน กองคดีอาญา, 2550)

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับพยานหลักฐาน จะพบว่ากฎหมายได้บัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานซึ่งได้แก่พนักงานสอบสวนและศาลที่จะต้องพิสูจน์ค้นหาความจริงด้วยพยานหลักฐาน รวมทั้งการแสวงหารวบรวมพยานหลักฐานและการนำสืบพยานหลักฐานโดยชอบด้วยกฎหมาย เพราะฉะนั้น การค้นหาความจริงเพื่อให้ได้พยานหลักฐาน พนักงานสอบสวนต้องอาศัยเทคนิควิทยาการในการรวบรวมพยานหลักฐาน โดยเริ่มตั้งแต่การตรวจสถานที่เกิดเหตุ เนื่องจากสถานที่เกิดเหตุเป็นจุดเริ่มต้นของการดำเนินการทั้งหลายที่จะทำให้ได้พยานหลักฐานที่จะนำมาพิสูจน์การกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดได้เป็นอย่างดี

2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

การตรวจสถานที่เกิดเหตุ (Crime Scene Investigation) หมายถึง การตรวจหาร่องรอยหลักฐานจากสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง เพื่อให้เกิดความกระจ่างในทางคดีที่ดำเนินการสืบสวนอยู่ เช่น ในสถานที่เกิดเหตุลักทรัพย์ สถานที่พบศพ หรือสถานที่น่าสงสัยว่าได้มีเหตุอาชญากรรมเกิดขึ้น การปฏิบัติในการตรวจสถานที่เกิดเหตุนี้ถือว่ามีความสำคัญมากโดยเฉพาะคดีที่ไม่มีประจักษ์พยานหรือหาพยานบุคคลไม่ได้ หรือคดีฆาตกรรมที่มีการเคลื่อนย้ายหลักฐานและพยายามบิดเบือนทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสืบสวน หรืออาจกล่าวได้ว่า การตรวจสถานที่เกิดเหตุ หมายถึง การค้นหา เก็บรวบรวม และรักษาข้อมูล ทั้งที่มีรูปร่างลักษณะและไม่มีรูปร่างลักษณะ ซึ่งเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมกับอาชญากรรมเพื่อให้รูปร่าง หน้าตาของคนร้าย วิธีก่ออาชญากรรม และรายละเอียดของอาชญากรรมมีความชัดเจนขึ้น

สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ โดยมีความสอดคล้องตามหลักการของสำนักงานสอบสวนกลาง (Federal Bureau of Investigation : FBI) สังกัดกระทรวงยุติธรรม ประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดขั้นตอนการตรวจสถานที่เกิดเหตุเป็น 12 ขั้นตอน ดังนี้ (สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ, ม.ป.ป.: 9 - 20)

- 1) การเตรียมความพร้อม (Preparation)
- 2) การดำเนินการเมื่อถึงสถานที่เกิดเหตุ (Approach of scene)
- 3) การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ (Protection of scene or secure the scene)
- 4) การสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น (Initiate preliminary survey)
- 5) การประเมินวัตถุพยานที่พบในสถานที่เกิดเหตุ (Evaluate physical evidence possibility)
- 6) การบรรยายสถานที่เกิดเหตุ (Prepare narrative description)
- 7) การถ่ายภาพในสถานที่เกิดเหตุ (Depict scene photographically)

- 8) การจัดทำแผนที่/แผนผัง สเก็ตซ์ภาพสถานที่เกิดเหตุ (Prepare diagram/sketch of scene)
- 9) การตรวจค้นสถานที่เกิดเหตุอย่างละเอียด (Conduct detailed search)
- 10) การบันทึกและตรวจเก็บวัตถุพยาน (Record and collect physical evidence)
- 11) การสำรวจสถานที่เกิดเหตุครั้งสุดท้าย (Conduct final survey)
- 12) การออกและส่งคืนสถานที่เกิดเหตุ (Release crime scene)

1) การเตรียมความพร้อม (Preparation)

ขั้นตอนการเตรียมความพร้อมจะเริ่มตั้งแต่การได้รับแจ้งเหตุ เมื่อได้รับแจ้งเหตุให้แจ้งผู้เสียหายว่า “อย่าแตะต้องเคลื่อนย้ายหรือรื้อค้นทรัพย์สินใดๆ ให้รอจนกระทั่งเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญไปทำการตรวจเก็บพยาน หลักฐานเสร็จสิ้นก่อน ค่อยตรวจสอบทรัพย์สินที่เสียหาย จากนั้นให้สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพพื้นที่ สภาพอากาศ และวัตถุพยานที่สำคัญในคดีจากผู้แจ้งเหตุ รวมถึงเวลาที่เกิดเหตุ ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่อยู่ใกล้พื้นที่เกิดเหตุไปดูแลป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ

การเตรียมการสำหรับตรวจสถานที่เกิดเหตุ จะต้องมีการประเมินสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในสถานที่เกิดเหตุ เพื่อจะได้วางแผนการเตรียมความพร้อมของคุณคน เครื่องมือวัสดุและอุปกรณ์ต่างๆ รวมถึงพิจารณาความปลอดภัยและความสะดวกของทีมงาน ระบุความจำเป็นเกี่ยวกับความช่วยเหลือเฉพาะทางในด้านต่างๆ เช่น แพทย์นิติเวช หน่วย EOD เป็นต้น

การตรวจสถานที่เกิดเหตุให้ประสบผลสำเร็จควรต้องจัดรูปแบบการทำงานเป็นทีม โดยมีการมอบหมายหน้าที่อย่างชัดเจน เหมาะสม และปฏิบัติงานตามขั้นตอน ซึ่งรูปแบบของการทำงานเป็นทีมต้องประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้

1) หัวหน้าทีม ต้องผ่านการฝึกอบรมจนมีความรู้ความสามารถ ความชำนาญ และต้องมีความรอบรู้ในเรื่องต่างๆ เช่น ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับไฟฟ้า นิติเวชศาสตร์ การวิเคราะห์ กระเซ็นของเลือด การหารอยลายนิ้วมือแฝง และการเก็บรอยลายนิ้วมือแฝงบนพื้นผิววัตถุแต่ละประเภท เป็นต้น หัวหน้าทีมมีหน้าที่ดังนี้

- 1.1) บริหารงานในสถานที่เกิดเหตุทั้งด้านกำลังพล ด้านเครื่องมือ ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย
- 1.2) คำนึงถึงความปลอดภัยของทีม
- 1.3) เตรียมแบบฟอร์มการบรรยายสถานที่เกิดเหตุ

1.4) สอบถามรายละเอียดจากผู้เสียหาย เจ้าหน้าที่สายตรวจหรือเจ้าหน้าที่ชุดแรกที่ไปยังสถานที่เกิดเหตุ พยานที่อยู่ในสถานที่เกิดเหตุ เพื่อเป็นข้อมูลในการดำเนินการ

1.5) วางแผนการปฏิบัติงานและมอบหมายหน้าที่ให้กับทีมงานซึ่งอาจแบ่งหน้าที่ออกเป็น เจ้าหน้าที่บันทึกภาพ เจ้าหน้าที่ทำแผนที่ เจ้าหน้าที่เก็บรวบรวมพยานวัตถุ

1.6) รับผิดชอบการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ป้องกันไม่ให้บุคคลที่ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องเข้ามาในสถานที่เกิดเหตุ

1.7) สำรวจเบื้องต้นและกำหนดเส้นทางการเดินของทีมงานและเจ้าหน้าที่อื่นๆ ที่จะเข้าไปตรวจภายในสถานที่เกิดเหตุ

1.8) จัดบันทึกรายละเอียดต่างๆ ที่ได้จากการสอบถามบุคคล และการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

1.9) ควบคุมและจัดรูปแบบการค้นหาวัตถุพยานที่เหมาะสมกับสถานที่เกิดเหตุ

1.10) ควบคุมการเก็บรวบรวมวัตถุพยาน

1.11) สำรวจสถานที่เกิดเหตุครั้งสุดท้าย เพื่อตรวจสอบว่าสิ่งใดที่ยังไม่ได้กระทำหรือหลงลืม ตรวจสอบวัตถุวัตถุที่เก็บได้ รวมทั้งการสำรวจเครื่องมือที่เตรียมมาให้ครบถ้วนก่อนกลับ

1.12) ออกจากสถานที่เกิดเหตุและส่งมอบสถานที่เกิดเหตุให้ผู้เสียหาย หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลรักษาสถานที่เกิดเหตุต่อไป

นอกจากนี้หัวหน้าที่ต้องมีหน้าที่ประสานงานกับผู้บังคับบัญชา ทีมงานหน่วยงานสนับสนุน ผู้ชำนาญในสาขาอื่น รวมถึงสื่อมวลชน

2) เจ้าหน้าที่บันทึกภาพและผู้ช่วย ต้องผ่านการฝึกอบรมจนมีความรู้ในด้านการถ่ายภาพทั้งสถานที่เกิดเหตุ และการถ่ายภาพวัตถุพยาน มีหน้าที่ดังนี้

2.1) ถ่ายภาพสถานที่เกิดเหตุทั้งหมดในระยะต่างๆ กัน ทั้งในระยะไกล ระยะกลาง และระยะใกล้

2.2) ถ่ายภาพช่องทางเข้าออกของคนร้าย

2.3) ถ่ายภาพวัตถุพยาน ในระยะไกล กลาง ใกล้ และวางมาตราส่วนกำกับพยานวัตถุแล้วถ่ายภาพ (Close - up a scale)

2.4) ทำบันทึก ลำดับ และรายละเอียดการถ่ายภาพ โดยทำเป็นบัญชีภาพถ่าย (Photography Log)

2.5) ช่วยตรวจค้นและเก็บรวบรวมวัตถุพยานภายหลังภารกิจเสร็จสิ้น

3) เจ้าหน้าที่ทำแผนผังและผู้ช่วย ต้องผ่านการฝึกอบรมจนมีความรู้ในด้านการทำแผนผัง โดยมีหน้าที่ ดังนี้

3.1) ทำแผนผังสถานที่เกิดเหตุ

3.2) วัดระยะขนาดพื้นที่ของสถานที่เกิดเหตุ

3.3) วัดระยะห่างของพยานวัตถุจากจุดอ้างอิง

3.4) ลงรายละเอียดพยานวัตถุในแผนผัง

3.5) ช่วยตรวจค้นและเก็บรวบรวมพยานวัตถุภายหลังภารกิจเสร็จสิ้น

4) เจ้าหน้าที่เก็บรวบรวมวัตถุพยาน ต้องผ่านการฝึกอบรมจนมีความรู้ สามารถค้นหาและเก็บรวบรวมวัตถุพยานทุกประเภท สามารถบรรจุหีบห่อได้อย่างเหมาะสมและถูกต้อง มีหน้าที่ ดังนี้

4.1) ตรวจค้นและเก็บรวบรวมวัตถุพยาน

4.2) ให้เจ้าหน้าที่บันทึกภาพถ่ายวัตถุพยานวัตถุก่อนเก็บ

4.3) จัดบันทึกตำแหน่ง ทำเครื่องหมายบนวัตถุพยาน และเก็บวัตถุพยานตามหลักวิชาการ

4.4) บรรจุหีบห่อวัตถุพยานได้อย่างเหมาะสมและถูกต้องตามหลักวิชาการ พร้อมทั้งเขียนรายละเอียดที่ภาชนะบรรจุ

ทั้งนี้ ผู้ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจำเป็นต้องเรียนรู้การใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีใหม่ๆ และต้องเตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งานและสมบูรณ์ครบถ้วนเสมอ เพื่อช่วยให้การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งช่วยประหยัดงบประมาณและเวลาในการดำเนินการ สำหรับเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุมีดังนี้

- 1) ยานพาหนะพร้อมชุดไฟสัญญาณ ควรเป็นยานพาหนะที่ใหม่หรือได้รับการรักษาดูแลอย่างดี มีความทันสมัย มีเครื่องมือประจำรถ สามารถบรรทุกผู้ปฏิบัติงานและอุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ ได้เป็นอย่างดี
- 2) กระจาตรวจสถานที่เกิดเหตุพร้อมอุปกรณ์ เช่น แถบเชือกกันสถานที่เกิดเหตุ ชุดเก็บรอยลายนิ้วมือแฝง ชุดเก็บคราบเขม่าป็น ชุดตรวจเก็บสารพันธุกรรม เข็มทิศ ไฟฉาย ตลับเมตร ไม้บรรทัด เลเซอร์วัดระยะ ปากคืบ ถุงมือยาง ถุงคลุมเท้า สมุดบันทึก อุปกรณ์เครื่องเขียน เป็นต้น
- 3) กระจาเก็บวัตถุพยานและหล่อร่องรอยวัตถุพยาน เช่น ถุงพลาสติก ถุงกระดาษขนาดต่างๆ เทปกาว กรอบทำแบบ ปูนพลาสติก หรือเดินทัล สโตน (Dental Stone) เป็นต้น
- 4) กระจาใส่อุปกรณ์ถ่ายภาพ ซึ่งภายในบรรจุกล้องถ่ายภาพ หน่วยบันทึกความจำของกล้อง แฟลช ขาตั้งกล้อง เลนส์ชนิดต่างๆ ป้ายหมายเลขกำกับวัตถุพยาน เป็นต้น
- 5) เครื่องมือสื่อสาร เช่น วิทยุสื่อสาร โทรศัพท์เคลื่อนที่ โทรสาร เป็นต้น
- 6) เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจค้น เช่น จอบ พลั่ว เลื่อย บันได เป็นต้น
- 7) ชุดตรวจพิเศษ เช่น เครื่องลอกลายจากฝุ่น เครื่องกำเนิดแสงหลายความถี่ เครื่องตรวจโลหะ อุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียม (GPS) ชุดตรวจโลหิต เป็นต้น

2) การดำเนินการเมื่อถึงสถานที่เกิดเหตุ (Approach of scene)

เมื่อได้รับแจ้งเหตุ และมีการเตรียมการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ให้รีบเดินทางไปสถานที่เกิดเหตุโดยเร็ว เพื่อจะได้รีบดำเนินการกับวัตถุพยานก่อนที่จะมีการสูญหาย ถูกทำลาย หรือเสื่อมสภาพ เมื่อถึงสถานที่เกิดเหตุให้จดบันทึกเวลาที่ไปถึงสถานที่เกิดเหตุ ทำการสอบถามและจดบันทึกข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะบุคคลแรกที่เข้าสถานที่เกิดเหตุ เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดแรกที่ไปถึงซึ่งมักจะเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ (First responding police officer) ผู้เสียหาย พยาน เป็นต้น จดบันทึกสภาพแวดล้อมหรือสิ่งผิดปกติที่พบเห็นได้บริเวณรอบๆ สถานที่เกิดเหตุ บันทึกเส้นทางการเข้าออกสถานที่เกิดเหตุ บันทึกรายชื่อพยาน คนอื่นๆ ที่เข้าออกสถานที่เกิดเหตุ รวมถึงพฤติกรรมต่างๆ อย่างละเอียด แยกพยานออกจากกลุ่มผู้ต้องสงสัย ห้ามพูดคุยถึงเหตุการณ์ในคดีกับพยาน และคนที่ไม่เกี่ยวข้อง

การเข้าสถานที่เกิดเหตุจะต้องสวมใส่อุปกรณ์ป้องกัน เช่น หมวก ถุงมือ ถุงคลุมเท้า ผ้าปิดจมูกและปาก เพื่อไม่ให้วัตถุพยานจากร่างกายเข้าไปปนเปื้อน อีกทั้งยังเป็นการป้องกันตนเองจากสารพิษ สารเคมี หรือสิ่งทีอาจทำให้เกิดอันตรายจากสถานที่เกิดเหตุ นอกจากนี้ต้องพึงระลึกเสมอ

ว่าทุกสิ่งทุกอย่างในสถานที่เกิดเหตุอาจเป็นวัตถุพยานที่ไขมัดตัวผู้กระทำความผิดจึงต้องระมัดระวังเรื่องการเพิ่มและทำลายวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุด้วย

หัวหน้าทีมในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจะต้องมีการวางแผน จัดการประสานงาน การทำงานในสถานที่เกิดเหตุ เพื่อจะสามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ให้เหมาะสมกับคดีอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยพิจารณาวางแผนการตั้งประเด็นคำถามว่าเกิดอะไรขึ้น มีความรุนแรงมากน้อยเพียงใด เป็นต้น พิจารณาว่ามีความจำเป็นต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญพิเศษหรือความช่วยเหลือเพิ่มเติมทางด้านใด เช่น เจ้าหน้าที่เก็บกู้วัตถุระเบิด วิศวกรก่อสร้าง เจ้าหน้าที่ด้านสิ่งแวดล้อมการควบคุมมลพิษ เป็นต้น พิจารณาว่าต้องมีการรายงานให้ผู้ใดทราบเพิ่มเติมหรือไม่ เช่น ผู้บังคับบัญชาหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น พิจารณาสภาพพื้นที่ สภาพอากาศของสถานที่เกิดเหตุเพื่อจัดเตรียมอุปกรณ์ให้เหมาะสมกับการค้นหาหรือเก็บรวบรวมวัตถุพยาน

3) การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ (Protection of scene or secure the scene)

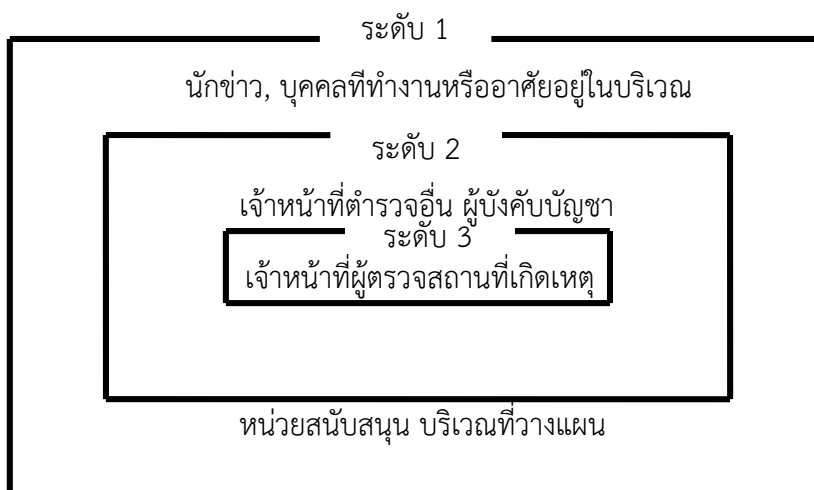
การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ เป็นกระบวนการเริ่มต้นในการป้องกันไม่ให้พยานหลักฐานต่างๆ เสียหาย สูญหาย และยังชะลอการเสื่อมค่าของวัตถุพยานนั้นๆ เพื่อนำไปสู่การคลี่คลายคดี ยิ่งไปถึงสถานที่เกิดเหตุได้เร็วเท่าไร ก็ยิ่งเป็นการป้องกันความเสียหายของพยานหลักฐานต่างๆ ได้มากเท่านั้น เนื่องจากสถานที่เกิดเหตุจะเป็นบริเวณที่ได้รับความสนใจจากประชาชนและสื่อมวลชนจำนวนมาก โดยเฉพาะในคดีอาญาที่มีความรุนแรงและโหดร้ายยิ่งจะมีฝูงชนมามุงดูกันมากซึ่งส่งผลให้วัตถุพยานที่กระจัดกระจายตามพื้นถูกเหยียบย่ำจนเสียหายหรือสูญหายไป

สำหรับการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุเริ่มต้นตั้งแต่ได้รับแจ้งเหตุ และสิ้นสุดลงเมื่อทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้นสมบูรณ์ และออกจากสถานที่เกิดเหตุไปโดยปราศจากข้อสงสัย การกำหนดขอบเขตของการกั้นสถานที่เกิดเหตุจะมีหัวหน้าทีมเป็นผู้สั่งการ โดยพิจารณาถึงความเหมาะสม คำนึงถึงปริมาณการจราจร ชนิดของเหตุที่เกิด สภาพภูมิศาสตร์ และลักษณะของสถานที่เกิดเหตุ

การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุสามารถดำเนินการดังนี้

1) เมื่อไปถึงสถานที่เกิดเหตุให้ทำการสำรวจรอบๆ สถานที่เกิดเหตุ จากนั้นจึงทำการปิดล้อมให้สอดคล้องเหมาะสม โดยทำการกั้นเชือก (Police line) หรือหาวัสดุอื่นๆ ที่สามารถใช้กั้นสถานที่เกิดเหตุได้ เช่น โต๊ะ กรวยจราจร แผงกั้นจราจร เป็นต้น ให้คำนึงถึงหลักที่ว่ากั้นให้มีบริเวณกว้างดีกว่ากั้นบริเวณแคบเพราะสามารถครอบคลุมวัตถุพยานได้ทั้งหมด หากกว้างเกินไปก็สามารถปรับลดลงได้ในภายหลังโดยไม่ทำให้วัตถุพยานเสียหาย หรือ การกั้นสถานที่เกิดเหตุจะกั้นให้ห่างจากจุดที่พบวัตถุพยานชิ้นสุดท้ายออกไปอีกครั้งหนึ่งของระยะที่วัดได้จากจุดที่เกิดเหตุถึงวัตถุพยานชิ้นสุดท้าย

สำหรับสถานที่เกิดเหตุอยู่ภายในอาคารให้ปิดล็อกประตู หน้าต่างให้หมด ส่วนสถานที่เกิดเหตุอยู่ภายนอกอาคารให้ปิดกั้นตามความเหมาะสม ถ้าเป็นเวลากลางวันต้องมีไฟฉุกเฉินติดให้เห็น ทั้งนี้กำหนดให้มีทางเข้าออกเพียงทางเดียว และจัดให้มีคนเฝ้าจุดทางเข้าออกอย่างน้อย 1 คน จำกัดไม่ให้มีรถเข้า ยกเว้นรถของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

ภาพที่ 1 การกำหนดพื้นที่ป้องกันสถานที่เกิดเหตุ (สมภพ เองสมบุญ, 2551: 25)

2) ป้องกันมิให้ผู้ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ กรณีที่ในสถานที่เกิดเหตุมีสัตว์อยู่บริเวณนั้น ต้องป้องกันสัตว์ไม่ให้เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุด้วยเพราะอาจทำให้วัตถุพยานเสียหายได้ เช่น คดีฆาตกรรมที่มีคราบโลหิตติดอยู่ที่พื้นสุนัขอาจเข้ามาเลียคราบโลหิตจนหมดไป

3) ทำการบันทึกและเก็บรวบรวมวัตถุพยานที่อาจจะเกิดสูญหาย ถูกทำลาย หรือเสื่อมค่าไปได้ง่าย แต่ก่อนที่จะทำการเคลื่อนย้ายหรือจัดเก็บต้องทำการถ่ายภาพ บันทึกสภาพตำแหน่งไว้ด้วย เช่น รอยรองเท้าเปื้อนคราบโลหิตบริเวณหน้าบ้านผู้ตาย ลูกกระสุนปืนตกอยู่ในที่สาธารณะง่ายต่อการสูญหาย

4) การดำเนินการเกี่ยวกับศพ และผู้บาดเจ็บในสถานที่เกิดเหตุ

4.1) กรณีพบศพในสถานที่เกิดเหตุ เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องรักษาสภาพศพไว้ ห้ามเคลื่อนย้าย หรือเปลี่ยนแปลงสภาพศพโดยเด็ดขาด จากนั้นให้แจ้งแพทย์นิติเวชเดินทางมาตรวจชันสูตรพลิกศพโดยเร็ว ยกเว้นในกรณีที่มีความจำเป็นที่ต้องเคลื่อนย้ายศพ เช่น ศพอยู่ในบริเวณที่มีการจราจรหนาแน่น ให้บันทึกลักษณะของสถานที่เกิดเหตุ และตำแหน่งของศพอย่างละเอียด ก่อนเคลื่อนย้ายศพให้ใช้ชอล์กหรือสีทำเครื่องหมายที่พื้น เพื่อแสดงตำแหน่งและลักษณะท่าทางของศพ

4.2) กรณีพบผู้ได้รับบาดเจ็บสาหัส ให้รีบเคลื่อนย้ายนำส่งโรงพยาบาลเป็นลำดับแรก ซึ่งต้องคำนึงถึงหลักการในการเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บด้วย ในกรณีดังกล่าวอาจทำให้วัตถุพยานถูกทำลายหรือเสียหายไป แต่ต้องให้ความสำคัญชีวิตของผู้บาดเจ็บ

4.3) ผู้ได้รับบาดเจ็บเล็กน้อย ให้บันทึกตำแหน่งของผู้ได้รับบาดเจ็บไว้ก่อนแล้วจึงนำส่งโรงพยาบาลภายหลัง เมื่อเจ้าหน้าที่พยาบาลมาถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจ จะต้องให้คำแนะนำถึงเส้นทางในการเดินเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ เพื่อหลีกเลี่ยงการทำลายพยานวัตถุให้ได้มากที่สุดและขณะเดียวกันนั้น จะต้องบันทึกสิ่งๆที่เจ้าหน้าที่พยาบาลเคลื่อนย้ายจับต้อง และบันทึกการเคลื่อนที่ของเจ้าหน้าที่พยาบาลในสถานที่เกิดเหตุ และต้องจัดเจ้าหน้าที่ตำรวจไปกับผู้ได้รับบาดเจ็บด้วย เพราะระหว่างเดินทางคนเจ็บอาจให้การหรือพูดอะไรที่เป็นประโยชน์ในการสอบสวนออกมา นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่นำไปด้วยต้องตรวจหาวัตถุพยานในตัวผู้บาดเจ็บ และให้คำแนะนำในการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่พยาบาลเพื่อหลีกเลี่ยงการทำลายวัตถุพยานจากร่างกายและเสื้อผ้าของผู้บาดเจ็บ

5) กรณีการแถลงข่าว ให้พิจารณากำหนดสถานที่ เพื่อไม่ให้เป็นการขัดขวางการปฏิบัติงาน และไม่ทำให้สถานที่เกิดเหตุเสียหาย

4) การสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น (Initiate preliminary survey)

การสำรวจเบื้องต้น เป็นการเดินสำรวจสถานที่เกิดเหตุอย่างระมัดระวังในลักษณะการเดินผ่านรอบๆ สถานที่เกิดเหตุ สังเกตวัตถุพยานที่พบไม่หยิบจับแต่อย่างใด โดยยึดหลักการไม่เพิ่มและไม่ทำลายวัตถุพยาน ในการสำรวจเบื้องต้นอาจจะใช้เจ้าหน้าที่คนเดียวหรือร่วมกับเจ้าหน้าที่คนแรกที่เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุก็ได้ ซึ่งอาจจะมีการถ่ายภาพร่วมด้วย

ในการเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ กรณีเป็นอาคารให้ปิดไฟในห้องหรือทำให้แสงสว่างน้อยลง แล้วใช้ไฟฉายส่องทำมุมเฉียงกับพื้นเพื่อหารอยเท้า และวัตถุพยานขนาดเล็กที่อยู่บนพื้น ซึ่งต้องมีการกำหนดเส้นทางในการเข้าสถานที่เกิดเหตุเพื่อไม่ให้ทับเส้นทางคนร้าย โดยสามารถประเมินได้จากข้อมูลจากการสอบถามพยานบุคคล วัตถุพยานที่พบ เป็นต้น

การจดบันทึกในขั้นตอนของการสำรวจเบื้องต้น ให้ทำการบันทึกสภาพทางกายภาพรวมทั้งสภาพแวดล้อมไว้เป็นเอกสารหลักฐาน จดบันทึกวัตถุพยานที่ไม่คงทนถาวร เช่น กลิ่นน้ำมัน เชื้อเพลิง อุณหภูมิ รอยรองเท้าเปียกน้ำ เป็นต้น จดบันทึกวัตถุพยานตามสภาวะ เช่น การเปิด-ปิดของอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า ประตู หน้าต่าง แสงสว่าง เป็นต้น รวมถึงจำแนกและป้องกันรักษาหลักฐานที่สูญสลายหรือเสียหายได้ง่าย

เมื่อทำการสำรวจเบื้องต้น หัวหน้าทีมจะสามารถพิจารณาวิธีการและขั้นตอนการปฏิบัติต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ สามารถระบุความต้องการด้านกำลังพล อุปกรณ์เสริม และผู้ชำนาญการพิเศษด้านต่างๆ ได้ และในการกำหนดขอบเขตพื้นที่ป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ

สามารถขยายหรือลดขนาดพื้นที่จากที่ได้กำหนดไว้ในเบื้องต้น หากคนร้ายยังอยู่ในสถานที่เกิดเหตุต้องคำนึงความปลอดภัยเป็นอันดับแรก

5) การประเมินวัตถุพยานที่พบในสถานที่เกิดเหตุ (Evaluate physical evidence possibility)

การประเมินวัตถุพยาน เริ่มต้นตั้งแต่เมื่อเดินทางมาถึงสถานที่เกิดเหตุ และจะมีความละเอียดยิ่งขึ้นเมื่อได้ทำการสำรวจเบื้องต้น โดยจะต้องให้ความสำคัญกับวัตถุพยานที่สูญหายหรือเสียหายง่ายที่สุดก่อน จากนั้นจึงเป็นวัตถุพยานที่เสียหายง่ายน้อยรองลงไป จนถึงที่เสียหายน้อยที่สุดตามลำดับ มีการเตรียมบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมในการบรรจุหีบห่อวัตถุพยาน ทั้งนี้ หัวหน้าทีมต้องประเมินว่าวัตถุพยานใดที่อาจตรวจพบในบริเวณสถานที่เกิดเหตุ เช่น คดีเกี่ยวกับทรัพย์ ตรวจพบร่องรอยการรื้อค้น รอยลายนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้าแฝง เครื่องมือที่ใช้ในการงัดแงะ เป็นต้น คดีเกี่ยวกับชีวิต ตรวจพบร่องรอยการต่อสู้ อาวุธที่ใช้ในการกระทำผิด เส้นผม เส้นขน คราบโลหิต รอยลายนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้าแฝง เป็นต้น

เมื่อมีการประเมินวัตถุพยานแล้ว หัวหน้าทีมจะเป็นผู้วางแผนการเข้าตรวจสถานที่เกิดเหตุ โดยกำหนดหน้าที่ให้แก่ทีมงานตรวจสถานที่เกิดเหตุ จากนั้นชี้แจงข้อมูลที่ได้จากการสอบถามจากผู้เกี่ยวข้อง จากการสำรวจเบื้องต้น ให้แก่ทีมงานตรวจสถานที่เกิดเหตุ ชี้แจงสภาพสถานที่เกิดเหตุ เส้นทางเดิน เลือกรีวิวการตรวจค้นที่เหมาะสม ชี้แจงรายละเอียดและตำแหน่งของวัตถุพยาน ระบุและป้องกันวัตถุพยานที่สูญหายได้ง่าย วัตถุพยานที่ตรวจเก็บได้ยาก เลือกรีวิวการตรวจเก็บและบรรจุหีบห่อวัตถุพยานอย่างเหมาะสม และจัดเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

6) การบรรยายสถานที่เกิดเหตุ (Prepare narrative description)

การบรรยายสภาพของสถานที่เกิดเหตุ เป็นการบรรยายสภาพทั่วไปของสถานที่เกิดเหตุทั้งก่อนและหลังตรวจสถานที่เกิดเหตุ สภาพแวดล้อมของสถานที่เกิดเหตุ สภาพวัตถุพยานต่างๆ

การบรรยายลักษณะโดยทั่วไปของสถานที่เกิดเหตุ เป็นการบรรยายขณะพิจารณา กำหนดจุดอ้างอิงในการมอง เช่น ใช้บริเวณด้านหน้าสถานที่เกิดเหตุเป็นจุดอ้างอิงว่าสถานที่เกิดเหตุเป็นลักษณะใด หากเป็นอาคารควรบรรยายให้เห็นว่า เป็นตึกแถว บ้านเดี่ยว โรงงาน ฯลฯ และควรบรรยายบริเวณข้างเคียงด้วย เพื่อจะนำไปใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ ย้อนลำดับเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น (Reconstruction)

การบรรยายสถานที่เกิดเหตุโดยเฉพาะ เป็นการบรรยายลักษณะภายในของสถานที่เกิดเหตุ ว่ามีการกั้นแบ่งเป็นห้องอะไรบ้าง มีการเรียงลำดับห้อง สิ่งของภายในอย่างไร ซึ่งมีการกำหนดจุดอ้างอิงในการมองเช่นเดียวกับการบรรยายลักษณะโดยทั่วไป ทั้งนี้ สามารถใช้จุดอ้างอิงเดียวกับการบรรยายลักษณะโดยทั่วไป หรืออาจกำหนดใหม่ก็ได้

การบันทึกสถานที่เกิดเหตุมีหลายวิธีไม่ว่าจะเป็น การจดบันทึก การถ่ายภาพ การถ่ายวิดีโอทัศน การบันทึกเสียง และการทำแผนที่แผนผัง

การจดบันทึกสถานที่เกิดเหตุ เป็นการบันทึกด้วยการเขียน การวาดรูปหรือการทำสัญลักษณ์ ลงในสมุด หรือวัสดุอื่นๆ เพื่อบรรยายรายละเอียดของสิ่งที่ได้พบเห็นด้วยตนเองหรือได้รับการบอกเล่าจากประจักษ์พยานหรือพยานแวดล้อมกรณี การจดบันทึกสถานที่เกิดเหตุต้องเริ่มต้นที่หลังจากได้รับแจ้งเหตุ และจดบันทึกอย่างต่อเนื่องในสิ่งที่ได้รับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ทั้งนี้ การจดบันทึกจะต้องถูกต้องแม่นยำ เพราะช่วยเตือนความจำและใช้รายงานผลการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุต่อไป

วัตถุประสงค์การจดบันทึก เพื่อทราบข้อเท็จจริงในคดี และทบทวนสิ่งสำคัญในสถานที่เกิดเหตุ เช่น สภาพด้านกายภาพ สภาพอากาศ สภาพแสงไฟ ลักษณะบาดแผล สภาพศพ เป็นต้น ในการจดบันทึกจะเขียนสั้นๆ อ่านง่าย คนอื่นสามารถอ่านแล้วเข้าใจได้ ไม่ใช่คำย่อต่างๆ ถ้าจำเป็นต้องใช้ให้ใช้คำย่อที่คนทั่วไปสามารถเข้าใจได้ หรือมีการเขียนคำเต็มกำกับไว้ด้วย และต้องไม่จดบันทึกในสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องกับคดี หากจดบันทึกผิดให้ขีดฆ่าแล้วเขียนใหม่ อาจลงลายมือชื่อกำกับไว้ แต่ไม่ใช้วิธีการลบ ในแต่ละคดีให้แยกหน้า โดยเขียนหมายเลขของคดีไว้ทุกหน้า การจดบันทึกที่ดีจะต้องตอบคำถาม Who What When Where Why และ How

สำหรับหัวข้อสำคัญในการจดบันทึกในสถานที่เกิดเหตุ ได้แก่

- 1) วัน เดือน ปี ที่ได้รับแจ้งเหตุ ให้จดบันทึกวันเดือนปีที่รับแจ้งไว้และลงในประจำวันรับแจ้งเพื่อเป็นหลักฐาน
- 2) ชื่อผู้แจ้งเหตุให้บันทึกชื่อและนามสกุล พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ของผู้แจ้งเพื่อใช้เป็นหลักฐานและติดต่อกลับในภายหลัง
- 3) ชื่อผู้ตาย ผู้เสียหาย เจ้าของบ้าน ให้บันทึกชื่อและนามสกุลพร้อมหมายเลขโทรศัพท์ของผู้เสียหายและเจ้าของบ้านไว้เพื่อใช้ในการติดต่อ ถ้าผู้เสียหาย ผู้ตาย เจ้าของบ้านเป็นบุคคลสำคัญต้องรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบด้วย
- 4) สถานที่ตั้งของสถานที่เกิดเหตุ ต้องจดบันทึกให้ถูกต้อง
- 5) วัน เวลาที่เกิดเหตุ หรือทราบเหตุ วันเวลาที่เกิดเหตุ คือ วันเวลาที่ผู้เสียหายรู้ว่าเหตุเกิดเมื่อใดอย่างแน่ชัด ส่วนวันเวลาที่ทราบเหตุ คือ วันเวลาที่ผู้เสียหายไม่รู้ว่าเหตุเกิดจริงๆ เมื่อใดแต่เป็นวันเวลาที่มาทราบว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้น
- 6) วัน เวลาที่ออกจากที่ตั้ง ที่ไปถึงที่เกิดเหตุและที่ออกจากสถานที่เกิดเหตุให้บันทึกไว้เพื่อใช้เป็นหลักฐานและใช้ในการตรวจสอบ

7) สภาพของสถานที่เกิดเหตุ ให้บรรยายถึงสภาพภูมิอากาศ แสงสว่าง อุณหภูมิ กลิ่น และวัตถุพยานที่เปลี่ยนแปลงได้ง่าย เช่น ประตูเปิดหรือปิด ตำแหน่งรอยเท้าเปื้อนน้ำ เป็นต้น

8) ลักษณะของสถานที่เกิดเหตุ ให้บรรยายถึงลักษณะของสถานที่เกิดเหตุ ว่าอยู่บริเวณใดภายในสถานที่เกิดเหตุมีสิ่งใดบ้าง ถ้าสถานที่เกิดเหตุอยู่ในอาคารให้บรรยายถึงลักษณะภายนอกว่าตั้งอยู่บริเวณใด และลักษณะภายในอาคารมีกี่ชั้น แต่ละชั้นกันแบ่งเป็นห้องอะไร และห้องใดเป็นห้องที่เกิดเหตุ ภายในห้องมีวัสดุและเฟอร์นิเจอร์อะไรตั้งวางอยู่บ้าง

9) วัตถุพยานที่ตรวจพบ ให้บรรยายถึงบริเวณที่พบวัตถุพยาน รายละเอียดของวัตถุพยาน เช่น ลักษณะ รูปร่าง ขนาด สี จำนวน ลักษณะการใช้งานใหม่หรือเก่า

10) วัตถุพยานที่น่าส่งตรวจพิสูจน์ ให้บันทึกวัตถุพยานที่จะต้องนำส่งตรวจพิสูจน์ เพื่อใช้เป็นหลักฐานและใช้ในการติดตามตรวจสอบในภายหลัง

7) การถ่ายภาพในสถานที่เกิดเหตุ (Depict scene photographically)

การถ่ายภาพในสถานที่เกิดเหตุเป็นการบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในขณะที่ทำการบันทึกภาพ ภาพถ่ายที่ได้จะมีจำนวน 2 มิติ คือ กว้างกับยาว ภาพถ่ายสามารถบรรยายถึงรายละเอียดต่างๆ ได้ในตัวเอง ซึ่งทำให้ผู้ที่ไม่ได้ไปสถานที่เกิดเหตุเข้าใจได้ง่ายขึ้น

ประโยชน์ของการถ่ายภาพในสถานที่เกิดเหตุ ได้แก่

- 1) เพื่อให้จดจำสถานที่เกิดเหตุและวัตถุพยานได้
- 2) เพื่อแสดงตำแหน่งของวัตถุพยาน
- 3) เพื่อให้ทราบรายละเอียดของวัตถุพยาน
- 4) เพื่อใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงและตรวจสอบคำให้การของพยาน และผู้ต้องสงสัย
- 5) เพื่อให้ผู้ที่ไม่ได้ไปสถานที่เกิดเหตุเข้าใจสภาพสถานที่ได้ง่ายขึ้น
- 6) เพื่อใช้ประกอบรายงานที่เสนอไปยังศาล

การถ่ายภาพในสถานที่เกิดเหตุ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเริ่มจากบริเวณรอบๆ ของที่เกิดเหตุเป็นอันดับแรก จากนั้นจึงเข้าไปหาบริเวณศูนย์กลางของที่เกิดเหตุ (จากระยะไกล กลาง และใกล้) ขณะถ่ายภาพในสถานที่เกิดเหตุ ควรมีการวางป้ายหมายเลขวัตถุพยาน อีกทั้งห้ามแตะต้องหรือเคลื่อนย้าย สิ่งของที่อยู่ในบริเวณสถานที่เกิดเหตุอย่างเด็ดขาด ในการถ่ายภาพวัตถุพยานจะต้องถ่ายโดยให้ระนาบด้านหลังกล้องขนานกับวัตถุพยาน หรือกล้องต้องตั้งฉากกับวัตถุพยาน

การถ่ายภาพระยะใกล้จะต้องมีมาตราส่วนวางกำกับไว้ด้วยทุกครั้ง การถ่ายภาพในระยะใกล้และปานกลางจะต้องให้เห็นป้ายแสดงหมายเลขกำกับวัตถุพยานชิ้นนั้นในสถานที่เกิดเหตุด้วย และจะต้องการทำบันทึกการถ่ายภาพ (Photographic Log)

หลักสำคัญในการถ่ายภาพในสถานที่เกิดเหตุ มีดังนี้

1) หากจุดยืนให้มั่นคงและถือกล้องให้กระชับถูกต้องตามหลักวิชาการเพื่อป้องกันกล้องสั่นไหว

2) ปรับรูรับแสงกับความเร็วชัตเตอร์ให้สัมพันธ์กัน

3) ปรับระยะโฟกัสให้ชัดเจน

4) ระยะในการถ่ายภาพให้ใช้ระยะ ดังนี้

4.1) ระยะไกล (Long shot) ตั้งแต่ 5 เมตร ขึ้นไป

4.2) ระยะปานกลาง (Medium shot) ต่ำกว่า 5 เมตร ลงมา

4.3) ระยะใกล้พอสมควร

4.4) ระยะใกล้เฉพาะจุด (close – up)

4.5) ระยะใกล้เฉพาะจุด (close – up) และวางมาตราส่วน ใช้ในการถ่ายวัตถุพยาน

5) มุมของการถ่ายภาพที่มองเห็น

5.1) มุมกว้าง (Wide Angle Lens) เป็นการถ่ายเพื่อให้เห็นสภาพทั่วไปของบริเวณสถานที่เกิดเหตุทั้งหมด อาจจะต้องใช้ Wide angle lens ซึ่งสามารถถ่ายภาพได้มุมกว้างมากกว่า 90 องศา หรือ การถ่ายภาพในระดับเดียวกันหลายภาพตามแนวนอนแล้วนำภาพมาติดต่อกันเรียกว่า Panorama

5.2) มุมระดับสายตา (Eye Level) เป็นการตั้งมุมกล้องตั้งระดับเดียวกับสิ่งที่ถ่าย (Subject) เพื่อให้ภาพไม่ผิดความเป็นจริงมาก เช่น การถ่ายภาพการเปรียบเทียบ หากตั้งมุมกล้องไม่ดีก็จะทำให้ภาพผิดความเป็นจริง (Distortion)

5.3) มุมสูง (High Angle) เป็นการถ่ายภาพที่กล้องอยู่สูงกว่าสิ่งที่ถ่าย เพื่อให้เห็นสภาพโดยทั่วไปเป็นบริเวณกว้าง เช่น บริเวณที่เกิดเหตุเพลิงไหม้ ตึกถล่ม บริเวณที่มีการระเบิด

5.4) มุมตั้งฉาก 90 องศา เป็นการถ่ายภาพที่กล้องอยู่ในมุมสูงกว่าสิ่งที่จะถ่ายในลักษณะตั้งฉาก 90 องศา เช่น ใบหน้าศพ ร่องรอยและวัตถุพยาน

6) ควรลำดับขั้นตอนและหมายเลขของภาพถ่ายทุกภาพในที่เกิดเหตุอย่างถูกต้องชัดเจน

7) การถ่ายภาพบาดแผลหรือวัตถุพยานต้องวางมาตราส่วนเพื่อให้ทราบขนาดที่แน่นอน

8) การจัดทำแผนที่/แผนผัง สเก็ทซ์ภาพสถานที่เกิดเหตุ (Prepare diagram/sketch of scene)

การทำแผนที่/แผนผังเป็นการบันทึกสถานที่เกิดเหตุให้บุคคลที่ไม่ได้ไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้เข้าใจถึงลักษณะของสถานที่เกิดเหตุได้ง่ายมากยิ่งขึ้น อีกทั้งแผนที่/แผนผังยังสามารถแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสถานที่เกิดเหตุกับของวัตถุพยานต่างๆ ได้ ช่วยแยกแยะรายละเอียดต่างๆ ได้อย่างชัดเจน มากกว่าการถ่ายภาพ เชื่อมโยงพื้นที่ที่มีขนาดใหญ่ให้เห็นความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี และสามารถใช้เป็นพยานศาล

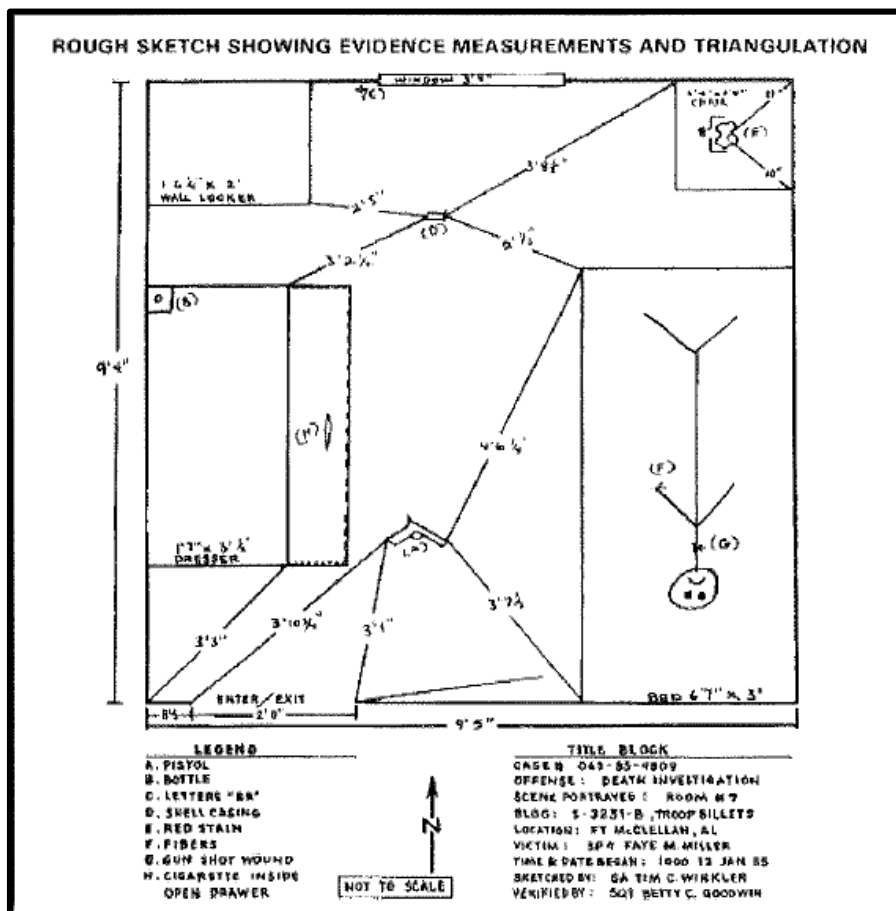
ขั้นตอนการทำแผนผังในสถานที่เกิดเหตุ มีดังนี้

- 1) สังเกตและประมวลผลสภาพต่างๆ ไปไว้ในความจำ
- 2) กำหนดจุดยืนหรือมุมมองในการทำแผนที่/แผนผัง
- 3) การทำ Outline และวัดขนาดของห้อง (Rough Sketch)
- 4) บรรจุวัตถุสิ่งของ และวัตถุพยานลงในแผนที่/แผนผัง

ข้อมูลที่ต้องบันทึกลงในแผนที่/แผนผัง ดังนี้ คดี วันเดือนปีที่เกิดเหตุหรือทราบเหตุ ท้องที่ที่เกิดเหตุ ทิศ ระยะ มาตราส่วน รายละเอียดของวัตถุพยาน และชื่อผู้ทำแผนผัง

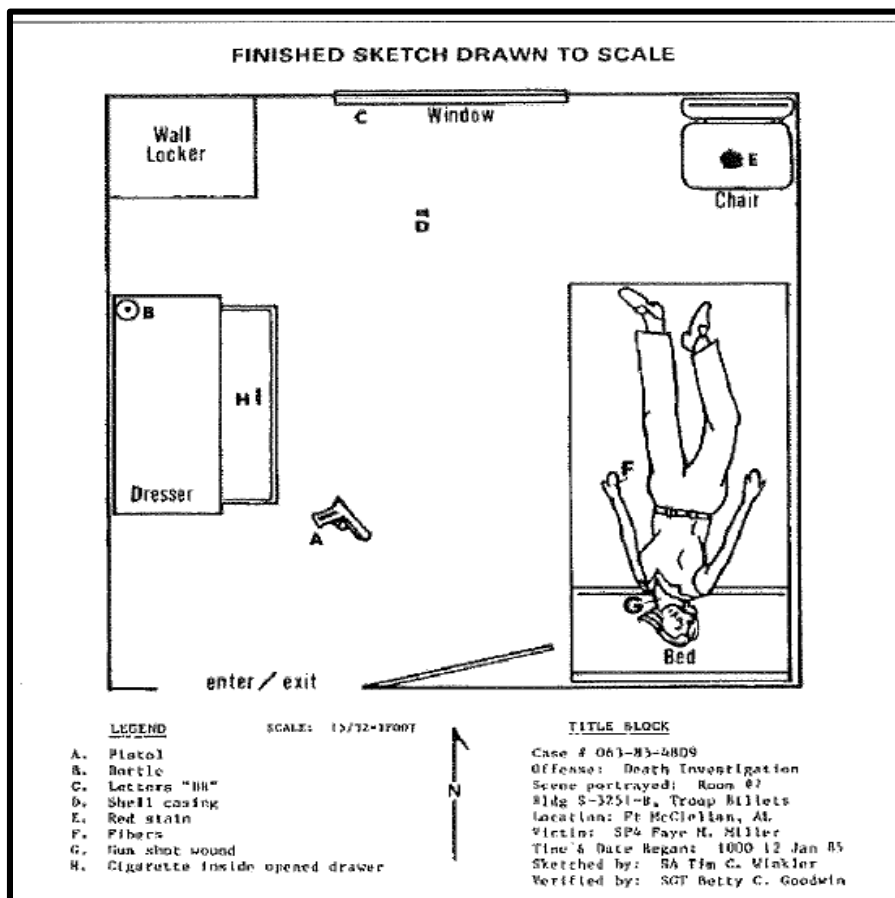
ประเภทของแผนที่/แผนผัง มี 2 ประเภท คือ

1) แผนผังแบบหยาบ (Rough Sketch) เป็นแผนที่/แผนผังที่วาดขึ้นในขณะที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และวาดอย่างไม่เป็นระเบียบ โดยไม่ต้องคำนึงถึงมาตราส่วน แต่ได้ลงรายละเอียดของวัตถุพยานและวัตถุระยะเพื่อกำหนดตำแหน่งของวัตถุพยานแต่ละชิ้นเป็นอย่างดี เพื่อจะใช้เป็นตัวอย่างในการทำแผนผังแบบละเอียดต่อไป

ภาพที่ 2 แผนผังแบบหยาบ (Crime Scene Search and Processing, 2017: 6)

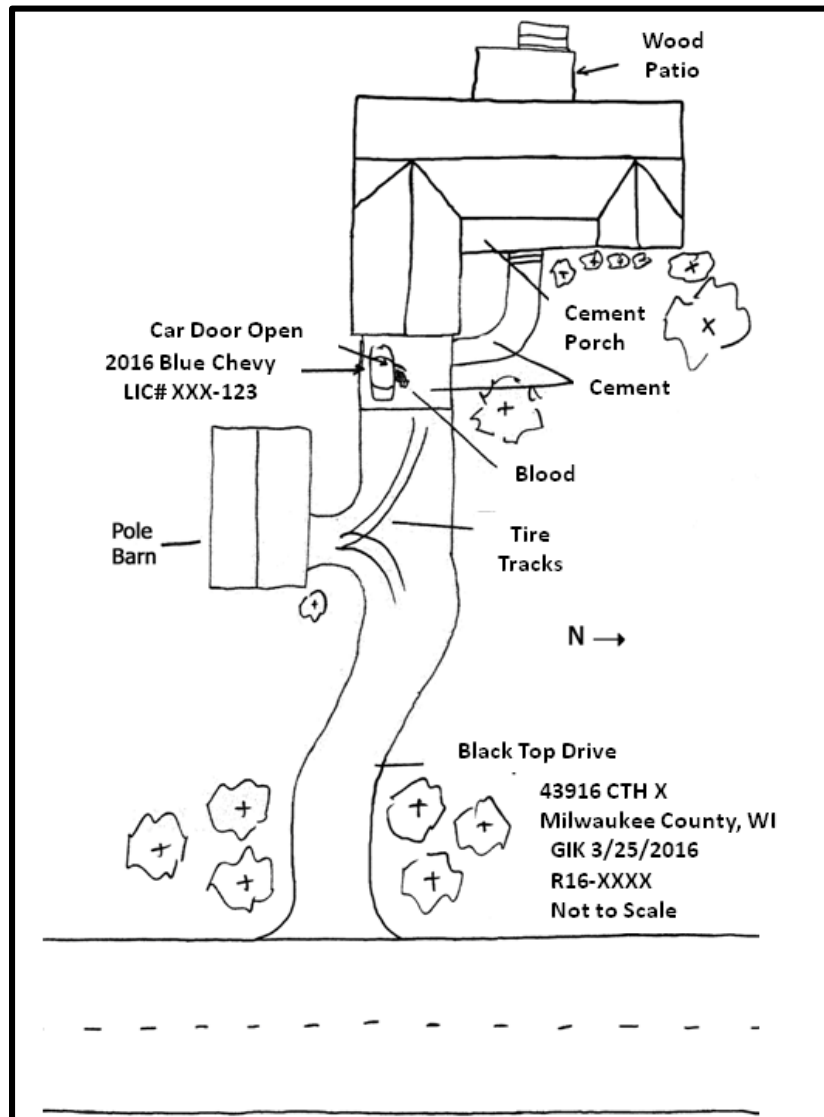
2) แผนผังแบบละเอียด (Finish Drawing) เป็นแผนผังที่ทำขึ้นภายหลังจากตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้นแล้ว ซึ่งจะมีกำหนดตำแหน่งของวัตถุพยานอย่างมีระเบียบ และมีมาตราส่วนที่แน่นอนเพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบสำนวนคดีที่ต้องส่งไปยังศาล

ภาพที่ 3 แผนผังแบบละเอียด (Crime Scene Search and Processing, 2017: 7)

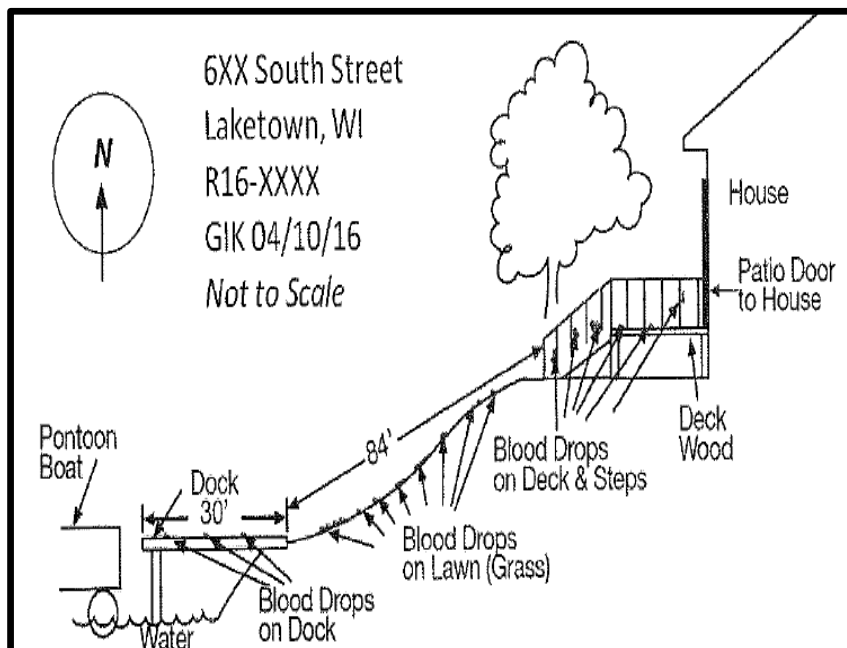
ชนิดของแผนที่แผนที่ที่มีอยู่ด้วยกัน 4 ชนิด คือ

1) แบบมองจากมุมสูง (Top View, Over View or Bird's Eye) เป็นการทำแผนที่ที่มองจากมุมสูงจากด้านบนลงมาด้านล่าง การทำแผนที่แบบนี้ได้รับความนิยมมากที่สุดเนื่องจากง่ายต่อการวาดภาพและส่วนใหญ่วัตถุพยานจะตกหรือวางอยู่ในแนวระนาบ

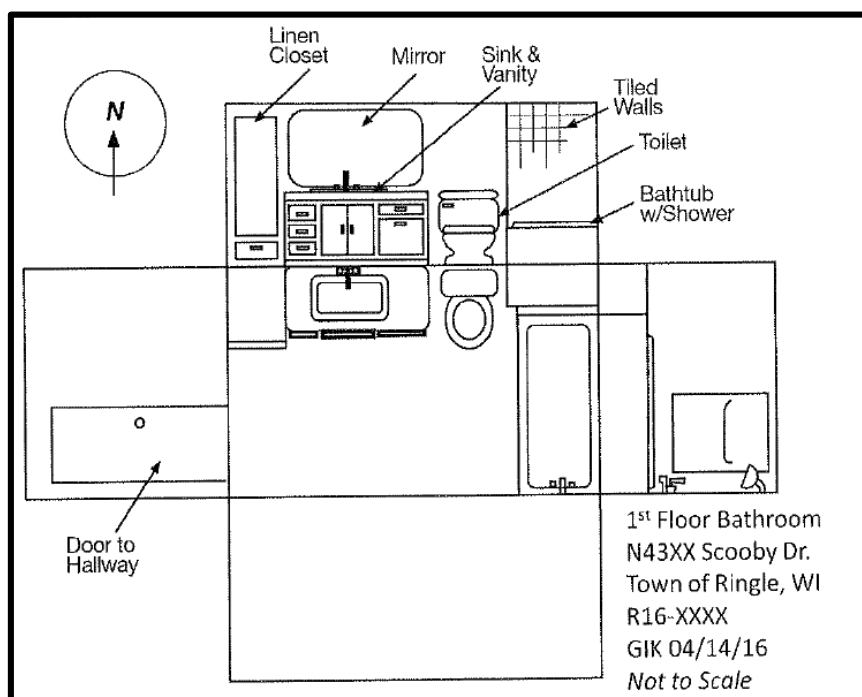
ภาพที่ 4 แผนผังแบบมองจากมุมสูง (Physical Evidence Handbook, 2017: 49)

2) แบบมองจากด้านข้าง (Side View or Elevation View) เป็นการทำให้แผนผังที่มองจากด้านข้าง การทำแผนผังแบบนี้จะเหมาะกับสถานที่เกิดเหตุที่มีวัตถุพยานในแนวตั้ง เช่น รอยถูกลึง รอยกระเซ็นของคราบโลหิต ร่องรอยการลุกไหม้ที่ฝ้าผนัง เป็นต้น

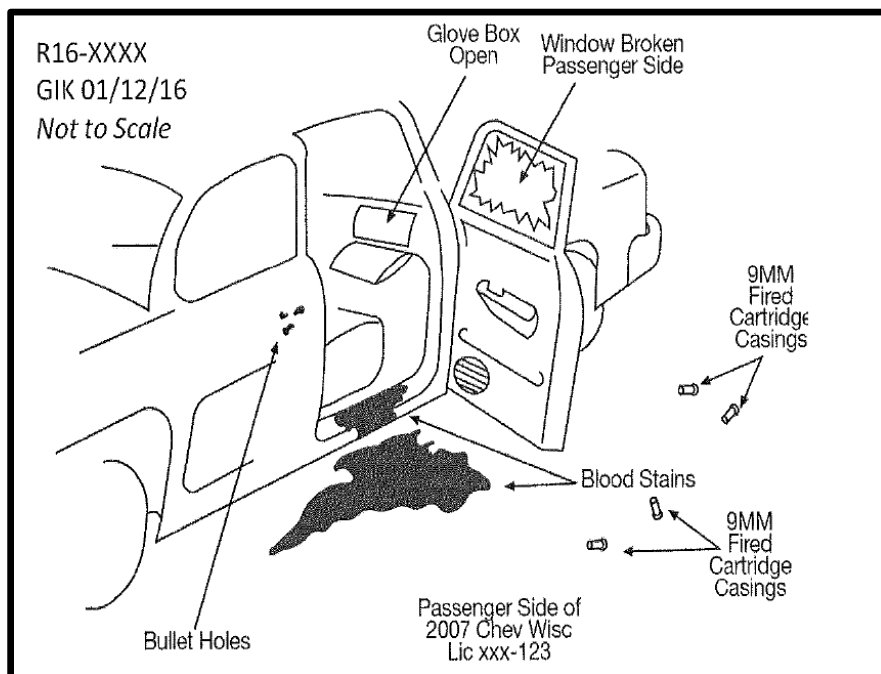
ภาพที่ 5 แผนผังแบบมองจากด้านข้าง (Physical Evidence Handbook, 2017: 49)

3) แผนผังแบบกล่อง (Cross Projection or Exploded View) เป็นการทำแผนผังที่แสดงให้เห็นตำแหน่งและความสัมพันธ์ของวัตถุพยานที่มีอยู่ทั้งในแนวระนาบและแนวตั้ง

ภาพที่ 6 แผนผังแบบกล่อง (Physical Evidence Handbook, 2017: 4)

4) แผนผังแบบสามมิติ (Perspective Drawing) เป็นการทำให้เห็นสิ่งต่างๆ และวัตถุพยานได้ชัดเจน เข้าใจได้ง่ายขึ้น

ภาพที่ 7 แผนผังแบบสามมิติ (Physical Evidence Handbook, 2017: 50)

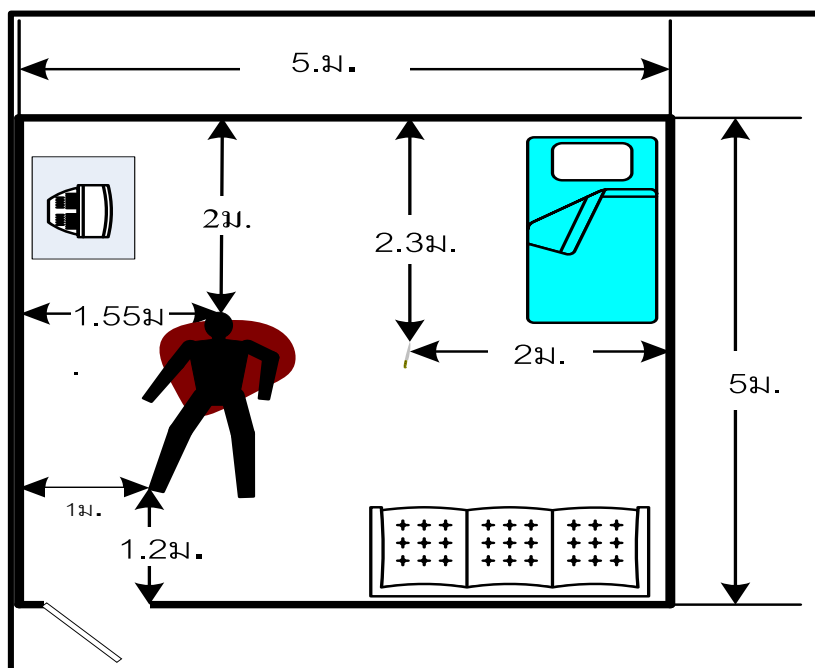
ปัจจุบันได้มีโปรแกรมสำหรับวาดภาพและแผนผังจำนวนหลายโปรแกรมที่ช่วยให้ผู้ตรวจสอบที่เกิดเหตุสามารถวาดแผนผังได้โดยง่าย รวดเร็ว ถูกต้องตามมาตรฐาน และมีความสวยงาม เช่น Program Visio, Program Auto Cad, Program Smart Draw และ Program 3D Eyewitness เป็นต้น

การกำหนดตำแหน่งวัตถุพยาน

เมื่อทีมตรวจสอบที่เกิดเหตุได้ค้นพบวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ จะต้องทำการวัดระยะเพื่อกำหนดตำแหน่งของวัตถุพยานว่าอยู่บริเวณใดในสถานที่เกิดเหตุ ใช้เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของวัตถุพยานแต่ละชิ้น และใช้เป็นพยานหลักฐานประกอบคดี

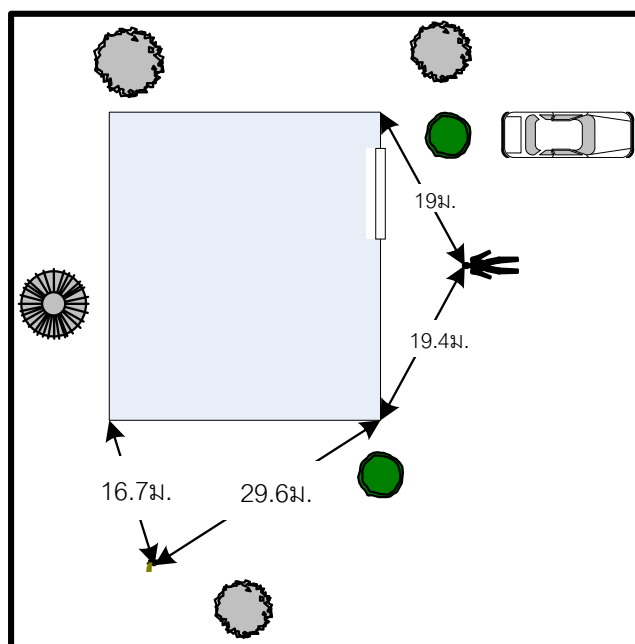
วิธีกำหนดตำแหน่งของวัตถุพยานมี ดังนี้

1) การกำหนดตำแหน่งของวัตถุพยานแบบมุมฉาก (Rectangular Coordinate) เป็นการกำหนดตำแหน่งของวัตถุโดยการวัดระยะ จากวัตถุพยานไปยังจุดอ้างอิงที่เคลื่อนที่ไม่ได้จำนวน 2 จุดในแนวตั้งฉาก วิธีการนี้นิยมใช้กำหนดตำแหน่งของวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุที่มีรูปแบบที่แน่นอน เช่นในห้องที่มีรูปทรงสี่เหลี่ยม เนื่องจากสะดวกและง่ายต่อการปฏิบัติงาน

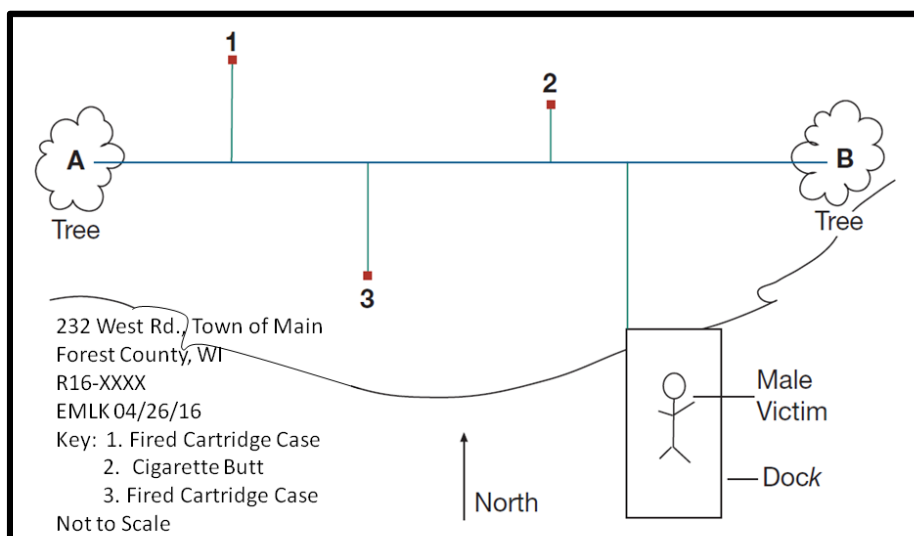
ภาพที่ 8 การกำหนดตำแหน่งของวัตถุพยานแบบมุมฉาก (สมภาพ เองสมบูรณ์, 2551: 50)

2) การกำหนดตำแหน่งของวัตถุพยานแบบสามเหลี่ยม (Triangular Method) เป็นการกำหนดตำแหน่งของวัตถุ โดยการวัดระยะจากวัตถุพยานไปยังจุดอ้างอิงที่เคลื่อนที่ไปได้จำนวน 2 จุดในลักษณะของรูปสามเหลี่ยม

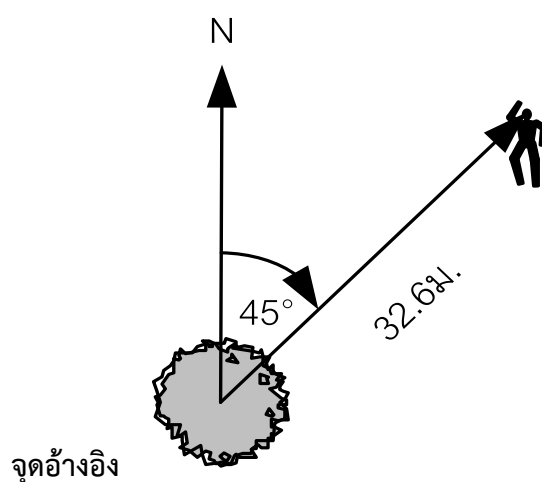
ภาพที่ 9 การกำหนดตำแหน่งของวัตถุพยานแบบสามเหลี่ยม (สมภาพ เองสมบูรณ์, 2551: 51)

3) การกำหนดตำแหน่งของวัตถุพยานแบบใช้เส้นสมมุติ (Base Line) เป็นการวัดระยะกับแนวเส้น สมมุติ ซึ่งลากผ่านจุดอ้างอิงที่ไม่สามารถเคลื่อนที่ อย่างน้อย 2 จุด นิยมใช้วัดกับพื้นที่กว้างๆ และมีวัตถุพยานจำนวนมาก

ภาพที่ 10 การกำหนดตำแหน่งของวัตถุพยานแบบใช้เส้นสมมุติ (Physical Evidence Handbook, 2017: 54)

4) การกำหนดตำแหน่งของวัตถุพยานแบบใช้เข็มทิศ (Compass Point) ในกรณีที่มีจุดอ้างอิงเพียงจุดเดียว ให้ใช้เข็มทิศวางในตำแหน่งเดียวกับจุดอ้างอิงและใช้ทิศเหนือเป็นหลัก จากนั้นทำการวัดดูว่าวัตถุพยานทำมุมเท่าใดกับทิศเหนือและอยู่ห่างจากจุดอ้างอิงเป็นระยะทางเท่าใด

ภาพที่ 11 การกำหนดตำแหน่งของวัตถุพยานแบบใช้เข็มทิศ (สมภาพ เองสมบุญ, 2551: 52)

5) การกำหนดตำแหน่งของวัตถุพยานแบบใช้เครื่อง GPS (Global Positioning System) โดยเครื่องที่ใช้ระบบการค้นหาค่าตำแหน่งและนำทางด้วยดาวเทียม ซึ่งประกอบด้วยดาวเทียมจำนวน 24 ดวง ที่โคจรรอบโลกวันละ 2 รอบ ทำให้เครื่องรับสัญญาณมองเห็นดาวเทียมไม่น้อยกว่า 4 ดวงบนท้องฟ้า ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดบนพื้นผิวโลก เป็นผลทำให้สามารถนำข้อมูลการรับสัญญาณ GPS ไปคำนวณหาตำแหน่งได้ตลอดเวลา 24 ชั่วโมงในทุกสภาพอากาศและทุกหนทุกแห่งบนพื้นผิวโลกหรือที่ระดับเหนือขึ้นไปโดยอัตโนมัติในระดับความถูกต้อง เป็นเซนติเมตรถึง 20 เมตรขึ้นอยู่กับคุณภาพของเครื่องรับสัญญาณและวิธีการวัด

9) การตรวจค้นสถานที่เกิดเหตุอย่างละเอียด (Conduct detailed search)

การค้นหายานวัตถุในสถานที่เกิดเหตุต้องทำอย่างเป็นระบบและถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยมีจุดประสงค์เพื่อทำการตรวจค้นและจัดเก็บรวบรวมพยานวัตถุมาดำเนินการตรวจพิสูจน์ และใช้ในการลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (Reconstruction) ได้อย่างถูกต้อง

วัตถุพยานที่เจ้าหน้าที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุต้องค้นหาในสถานที่เกิดเหตุ ได้แก่

- 1) วัตถุพยานที่บ่งชี้ว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้น (Corpus Delicti Evidence) เช่น พบศพ ร่องรอยการลุกไหม้ ทรัพย์สินถูกโจรกรรมไป เป็นต้น
- 2) วัตถุพยานที่บ่งชี้ว่าคนร้ายทำความผิดด้วยวิธีใด (Modus Operandi Evidence) เช่นอาวุธที่ใช้ในการทำผิด เครื่องมือในการกระทำความผิด เป็นต้น
- 3) วัตถุพยานที่บ่งชี้ว่าคนร้ายเป็นใคร (Associative Evidence) ได้แก่ สิ่งที่คนร้ายทิ้งไว้ในสถานที่เกิดเหตุ เช่น เครื่องมือที่ใช้ รอยลายนิ้วมือแฝง เป็นต้น และสิ่งที่คุณร้ายนำไปจากสถานที่เกิดเหตุ เช่น ทรัพย์สิน เป็นต้น

แนวคิดในการค้นหายานวัตถุพยาน

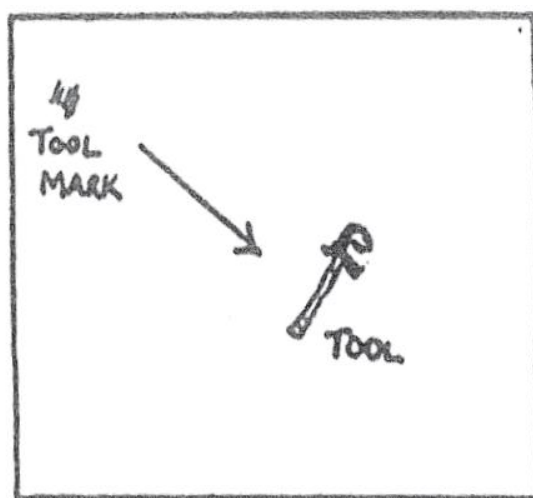
- 1) การตรวจค้น/ค้นหาอย่างระมัดระวังในพื้นที่ต่างๆ ที่สามารถมองเห็นได้ ปฏิบัติตามขั้นตอน เพื่อหลีกเลี่ยงการสูญเสีย สูญหายของหลักฐานหรือการปนเปื้อน
- 2) ทำอย่างเป็นระบบและละเอียดถี่ถ้วน
- 3) หลังจากที่ได้ตรวจค้น/ค้นหาอย่างระมัดระวังแล้ว ให้ค้นหาอย่างเข้มข้นเข้มงวดในบริเวณที่ซ่อนเร้น ปกปิดมิดชิดอีกครั้ง
- 4) ความปลอดภัยต้องมาก่อนเสมอ (Safety First)
- 5) สวมใส่อุปกรณ์ป้องกัน/ชุดปฏิบัติงาน (Tyvek)

- 6) อย่ายื่นหรือล้วงมือเข้าไปในที่ที่มองไม่เห็น ให้ใช้เครื่องมือในการตรวจค้น
- 7) ตรวจค้นในที่นอน เบาะรองนั่ง เบาะที่นั่งในรถยนต์
- 8) ยานำสิ่งที่อยู่ในที่เกิดเหตุติดตัวกลับบ้าน

ในการตรวจค้นวัตถุพยานนั้น บางครั้งผู้ตรวจค้นวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุต้องทำตัวเสมือนเป็นคนร้าย และลองตั้งสมมุติฐานว่าเมื่อคนร้ายเข้ามาในสถานที่เกิดเหตุแล้วคนร้ายจะต้องกระทำอะไรบ้าง และเมื่อพบวัตถุพยานแล้วให้อ่านคำวัตถุพยานนั้นและแกะรอยจากวัตถุพยานไปเรื่อยๆ ซึ่งจะทำให้การตรวจสถานที่เกิดเหตุได้ผลดี

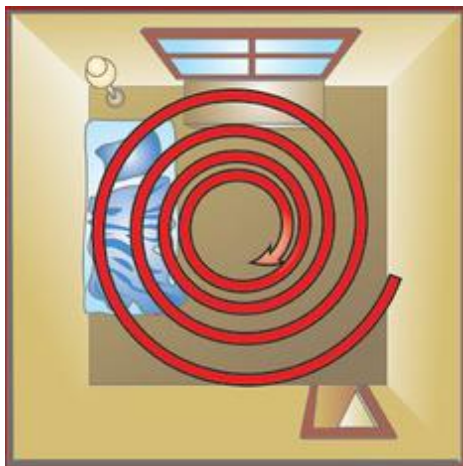
การค้นหาวัตถุพยานที่ได้จัดเป็นระบบตามหลักวิชาการ มีดังนี้

- 1) การค้นหาวัตถุพยานแบบเชื่อมโยง (Link Method) เป็นวิธีการค้นหาวัตถุพยานแบบเชื่อมโยง โดยวัตถุพยานชนิดหนึ่งจะนำไปสู่สิ่งที่เกี่ยวข้องกัน ใช้ได้ผลดีทั้งที่กว้างและแคบ ทั้งภายในและนอกอาคาร แต่ผู้ตรวจค้นต้องประเมินสถานที่เกิดเหตุและดำเนินการตรวจสอบทั่วพื้นที่อย่างรอบคอบและเป็นระบบ แล้วมีการย้อนลำดับเหตุการณ์

ภาพที่ 12 การค้นหาวัตถุพยานแบบเชื่อมโยง (Henry C. Lee, Timothy Palmbach, Marilyn T. Miller, 2007: 123)

- 2) การค้นหาวัตถุพยานแบบวงกลมหรือแบบก้นหอย (Circle or Spiral Search pattern) เป็นวิธีการค้นหาวัตถุพยานโดยผู้ตรวจค้นหาวัตถุพยานจะทำการค้นหาจากพื้นที่ด้านนอกเข้ามาสู่ด้านในในลักษณะวงกลม หรือ ก้นหอย การตรวจค้นวิธีนี้ส่วนใหญ่แล้วจะใช้ค้นหาวัตถุพยานในพื้นที่ไม่กว้างมากนัก และมีผู้ตรวจค้นจำนวนน้อยคน สามารถตรวจค้นได้ทั้งภายนอกและภายในอาคาร การตรวจวิธีนี้ไม่จำกัดว่าพื้นที่ที่จะมีลักษณะเป็นรูปแบบใดถ้าพื้นที่เป็นรูปสี่เหลี่ยม เช่น ห้องสี่เหลี่ยมก็สามารถประยุกต์ใช้วิธีนี้ตรวจค้นได้

ภาพที่ 13 การค้นหาวัตถุพยานแบบวงกลมหรือแบบก้นหอย (How CSI Works Search Pattern, 2017)

3) การค้นหาวัตถุพยานแบบหน้ากระดาน (Strip or Lane Search Pattern) เป็นวิธีการค้นหาวัตถุพยานที่ผู้ตรวจค้นหาวัตถุพยานจะทำการเดินเป็นเส้นตรงตามแนวยาวหรือแนวขวางไปอย่างช้าๆ จากด้านหนึ่งของพื้นที่ไปสู่อีกด้านหนึ่งของพื้นที่ และถ้ามีพื้นที่ที่กว้างกว่าจำนวนคนให้เดินวกกลับมาค้นหาในพื้นที่ที่ยังไม่ได้ค้นหาทำเช่นนี้เรื่อยๆ จนสุดพื้นที่ที่จะสำรวจ การตรวจค้นวิธีนี้ส่วนใหญ่จะใช้ค้นหาวัตถุพยานในพื้นที่ที่กว้างๆ เช่น สนามหญ้า และมีผู้ตรวจค้นจำนวนหลายคนสามารถตรวจค้นได้ทั้งภายนอกและภายในอาคาร ข้อแนะนำของการตรวจค้นวิธีนี้คือผู้ทำการตรวจค้นต้องเดินค้นหาในแนวเดียวกันอย่างมีระเบียบจะทำให้พบวัตถุพยานได้ง่ายทำให้ประหยัดเวลาและเมื่อผู้ใดพบวัตถุพยานต้องให้สัญญาณกับคนอื่นให้หยุดรอและดำเนินการกับวัตถุพยานนั้นก่อน

ภาพที่ 14 การค้นหาวัตถุพยานแบบหน้ากระดาน (How CSI Works Search Pattern, 2017)

4) การค้นหาวัตถุพยานแบบหน้ากระดานประยุกต์ (Grid Search Pattern) เป็นวิธีการค้นหาพื้นที่ตามแนวยาวแล้วให้ทำการตรวจพื้นที่เดิมตามแนวขวางอีกครั้งหนึ่ง ทำให้พื้นที่ถูก

สำรวจถึงสองครั้งจึงเป็นการตรวจค้นวัตถุพยานที่ละเอียดมาก การตรวจแบบนี้ต้องใช้ผู้ตรวจค้นจำนวนมากและสามารถตรวจค้นได้ทั้งภายนอกและภายในอาคารเช่นกัน

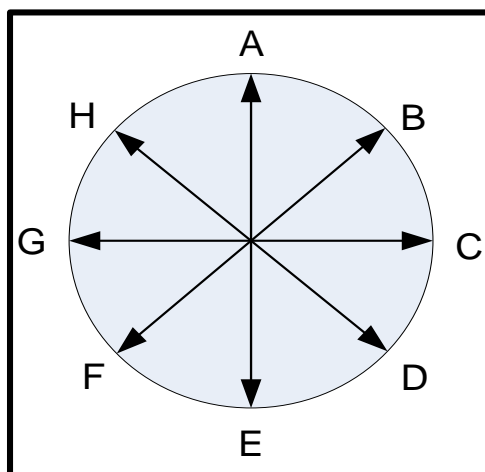
ภาพที่ 15 การค้นหาวัตถุพยานแบบหน้ากระดานประยุกต์ (How CSI Works Search Pattern, 2017)

5) การค้นหาวัตถุพยานแบบโซน (Zone Search Pattern) เป็นวิธีการค้นหาวัตถุพยานโดยการแบ่งพื้นที่ออกเป็นส่วนๆ แต่ละส่วนจะมีผู้รับผิดชอบการตรวจค้นวัตถุพยาน ผู้ตรวจค้นหาวัตถุพยานในแต่ละส่วนจะใช้วิธีการตรวจค้นแบบใดก็ได้ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น วิธีการนี้ใช้กับสถานที่เกิดเหตุที่มีพื้นที่กว้างมากๆ มีผู้ตรวจค้นจำนวนหลายคน และสามารถใช้ได้ทั้งภายนอกและภายในอาคาร เช่นเกิดเหตุลักทรัพย์ขึ้นภายในบ้านจำนวนหลายห้อง กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการตรวจค้นวัตถุพยานไปในแต่ละห้องเพื่อเป็นการประหยัดเวลาที่ต้องดำเนินการ

ภาพที่ 16 การค้นหาวัตถุพยานแบบโซน (How CSI Works Search Pattern, 2017)

6) การค้นหาวัตถุพยานแบบวงล้อ (Wheel Search Pattern) เป็นวิธีการค้นหาวัตถุพยาน โดยผู้ตรวจค้นหาวัตถุพยานจะทำการค้นหาจากจุดศูนย์กลางของสถานที่เกิดเหตุออกไปด้านนอกตามแนวเส้นรัศมีจนสุดบริเวณที่จะสำรวจการตรวจค้นวิธีนี้ส่วนใหญ่แล้วจะใช้ค้นหาวัตถุพยานในพื้นที่ไม่กว้างมากนัก เนื่องจากเมื่อผู้ตรวจค้นเดินสำรวจห่างจากจุดศูนย์กลางออกไปจะทำให้เกิดพื้นที่กว้างมากขึ้นเรื่อยๆเกินกว่าที่ผู้ตรวจที่อยู่ติดกันจะสำรวจได้อย่างละเอียดถี่ถ้วนการตรวจค้นแบบนี้ใช้ได้ทั้งภายนอกและภายในอาคาร

ภาพที่ 17 การค้นหาวัตถุพยานแบบวงล้อ (สมภพ เองสมบูรณ์, 2551: 48)

สำหรับการค้นหาวัตถุพยานในรถยนต์ ซึ่งสามารถแบ่งพื้นที่การตรวจค้นได้ดังนี้ ด้านหน้าฝั่งคนขับ ด้านหน้าฝั่งคนโดยสาร ด้านหลังฝั่งคนขับ ด้านหลังฝั่งคนโดยสาร กระโปรงหลัง ส่วนอื่นๆ ที่จำเป็น เช่น ห้องเครื่องและใต้ท้องรถ ผู้ทำการตรวจค้นรถยนต์จะต้องเปิดคันรถที่ละด้าน เมื่อตรวจค้นด้านใดด้านหนึ่งเสร็จแล้วก็ให้ปิดทันที เพื่อป้องกันวัตถุพยานสูญหาย

ในการดำเนินการค้นหาวัตถุพยานนั้นเจ้าหน้าที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุสามารถเลือกใช้วิธีการค้นหาวัตถุพยานที่เหมาะสมได้โดยให้คำนึงถึง จำนวนของเจ้าหน้าที่ที่ทำการตรวจค้น ขนาดของพื้นที่ในการตรวจค้นหาวัตถุพยาน สภาพภูมิประเทศ และต้องทำการค้นหาตามหลักวิชาการไม่ใช่ตรวจค้นอย่างไม่เป็นระเบียบ เพราะจะทำให้เกิดความสับสนของวัตถุพยานว่าตรวจพบที่ตรงไหนบริเวณใด

10) การบันทึกและตรวจเก็บวัตถุพยาน (Record and collect physical evidence)

การเก็บรวบรวมวัตถุพยานจากสถานที่เกิดเหตุ จากร่างกายของผู้ตาย ผู้เสียหาย หรือผู้ต้องหา และการบรรจุหีบห่อจะต้องทำอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการโดยผู้มีอำนาจตามกฎหมาย เพื่อจะให้วัตถุพยานใช้เป็นพยานหลักฐานประกอบการพิจารณาคดีของศาลได้

การแบ่งประเภทของวัตถุพยาน มีดังนี้

- 1) วัตถุพยานทางชีววิทยาหรือวัตถุพยานจากร่างกาย เช่น น้ำลาย โลหิต อสุจิ เนื้อเยื่อ เส้นผม เส้นขน เนื้อไม้และชิ้นส่วนของพืช เป็นต้น
- 2) วัตถุพยานประเภทเอกสาร เช่น ธนบัตร หนังสือเดินทาง เช็ค บัตรเครดิต เป็นต้น
- 3) วัตถุพยานประเภทยาเสพติด ยาพิษ สารพิษ และสารออกฤทธิ์
- 4) วัตถุพยานประเภทอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน เช่น ปลอกกระสุนปืน ลูกกระสุนปืน อาวุธปืน เป็นต้น
- 5) วัตถุพยานที่เป็นรอยประทับ เช่น รอยลายนิ้วมือ รอยเท้า รอยรองเท้า รอยยางรถยนต์ รอยเครื่องมือ เป็นต้น
- 6) วัตถุพยานอื่นๆ เช่น เส้นใยผ้า กระดุม เศษกระจก ดิน ทราาย แก้ว เป็นต้น

หลักการปฏิบัติในการเก็บรวบรวมวัตถุพยาน มีดังนี้

- 1) ตระหนักว่าในสถานที่เกิดเหตุมีวัตถุพยานเสมอ
- 2) ระวังไม่เพิ่มและไม่ทำลายวัตถุพยานอย่างเด็ดขาด สวมอุปกรณ์ป้องกันทุกครั้ง
- 3) การเข้าสถานที่เกิดเหตุจะต้องระวังไม่ให้ทับเส้นทางเดินของคนร้าย หรือวัตถุพยานขนาดเล็กอื่นๆ
- 4) เก็บวัตถุพยานที่สูญหายหรือเสียหายง่ายก่อนเป็นอันดับแรก เช่น เส้นผม เส้นขน
- 5) วัตถุพยานแต่ละชิ้น แต่ละชนิด ไม่เก็บรวมไว้ในที่เดียวกัน
- 6) วัตถุพยานควรผ่านมือน้อยคนที่สุด
- 7) เก็บวัตถุพยานให้ได้มากที่สุด
- 8) หลีกเลี่ยงการสัมผัสวัตถุพยานโดยตรง หากจำเป็นก็ให้จับจุดที่เล็กที่สุด หรือตำแหน่งที่คนทั่วไปไม่จับ
- 9) ห้ามใช้ผ้าจับหรือห่อวัตถุพยาน เพราะอาจจะทำลายรอยลายนิ้วมือแฝง หรือรอยประทับอื่นๆ ได้

ขั้นตอนการเก็บและการบรรจุหีบห่อวัตถุพยาน มีดังนี้

- 1) จัดบันทึกตำแหน่งและสภาพวัตถุพยานเบื้องต้น โดยไม่ต้องหยิบจับแต่อย่างใด
- 2) ถ่ายภาพวัตถุพยานที่ตรวจพบตามหลักวิชาการก่อนจะเก็บ
- 3) บันทึกรายละเอียดของวัตถุพยานโดยจัดทำเป็นบัญชีหลักฐาน (Evidence Log)
- 4) ทำคำหนังสือลักษณะลงบนวัตถุพยานในตำแหน่งที่ไม่กระทบต่อการตรวจพิสูจน์ เพื่อป้องกันการสับเปลี่ยนวัตถุพยาน
- 5) พิจารณาเลือกใช้วิธีการเก็บรวบรวมและบรรจุหีบห่อวัตถุพยานที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ รวมถึงการแยกบรรจุหีบห่อวัตถุพยานที่เก็บมาจากต่างที่กันด้วย
- 6) เมื่อบรรจุวัตถุพยานแล้วปิดผนึกแต่ละบรรจุภัณฑ์ด้วยเทปป้องกันการแก้ไข เปลี่ยนแปลงแล้วลงลายมือชื่อย่อและวันที่กำกับไว้ที่บรรจุภัณฑ์แต่ละชิ้น ตั้งแต่ก่อนออกจากที่เกิดเหตุ
- 7) ระบุรายละเอียดที่หีบห่อวัตถุพยาน ได้แก่ ชื่อผู้ตรวจเก็บ ผู้เกี่ยวข้อง ชนิดคดี ข้อมูลคดีโดยย่อ สถานที่เกิดเหตุ วันเวลาที่เกิดเหตุ วันเวลาที่เก็บวัตถุพยาน ลักษณะวัตถุพยาน

บรรจุภัณฑ์สำหรับเก็บวัตถุพยาน สามารถแบ่งได้ดังนี้

กระดาษ ถุงหรือกล่องกระดาษเหมาะสมที่จะใช้บรรจุหีบห่อวัตถุสิ่งของที่อาจมีความชื้นเหลือค้างอยู่ เช่น วัตถุพยานทางชีวภาพ วัตถุพยานจากร่างกาย หากวัตถุพยานเปียกชื้นต้องผึ่งลมให้แห้งสนิทก่อนจึงบรรจุลงในภาชนะที่ทำจากกระดาษเพื่อส่งตรวจพิสูจน์ สำหรับวัตถุที่มีขนาดเล็ก เช่น เส้นผม เส้นขน เศษดิน กระดุม เป็นต้น บรรจุลงในกระดาษโดยใช้กระดาษห่อวัตถุพยานขนาดเล็ก แล้วพับในลักษณะแบบการห่อยา ปิดผนึกให้เรียบร้อย จากนั้นนำมาใส่ในซองกระดาษอีกชั้นหนึ่ง เพื่อป้องกันไม่ให้หลุดร่วงหรือหล่นหาย และไม่ควรรบรรจุวัตถุพยานขนาดเล็กลงในซองกระดาษโดยตรง

พลาสติก ถุงหรือกล่องที่ทำจากพลาสติกทำให้อากาศไม่สามารถระเหยออกมาได้ วัตถุพยานที่บรรจุไว้เป็นเวลานานจะเกิดความเสียหายแก่วัตถุพยาน เช่น เหล็กอาจขึ้นสนิม สำหรับพลาสติกที่ใช้บรรจุวัตถุพยานต้องแห้งสนิท มักจะใช้บรรจุวัตถุพยานประเภทกระดาษ ยาเม็ด ยารูปผง ปลอกกระสุนปืน ส่วนสื่อดิจิทัลหรือชิ้นส่วนระเบิดนั้นให้บรรจุในถุงป้องกันไฟฟ้าสถิต

กระป๋องโลหะ ต้องสะอาดไม่มีสารปนเปื้อนอยู่ภายในกระป๋อง และมีฝาปิดมิดชิด เพื่อเก็บตัวอย่างที่สามารถระเหยได้ เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง สิ่งตกค้างของระเบิด

แก้ว บรรจุวัตถุพยานที่เป็นของเหลว เช่น เลือดแอลกอฮอล์ น้ำ ของเหลวที่เป็นกรด หรือต่าง เมื่อบรรจุแล้วต้องปิดฝาให้แน่น

การตรวจเก็บวัตถุพยานวัตถุพยานทางชีววิทยาหรือวัตถุพยานจากร่างกายเพื่อนำส่งตรวจหาดีเอ็นเอ

สารพันธุกรรม (Deoxy-ribonucleic acid – DNA) หรือที่เรียกว่า มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า กรดดีออกซีไรโบนิวคลีอิก มีหน้าที่คอยทำการเก็บข้อมูลทางพันธุกรรมของสิ่งมีชีวิตทุกสิ่งโดยมักอยู่ในรูปของโครโมโซมในนิวเคลียสที่อยู่ในเซลล์ต่างๆ ของสิ่งมีชีวิต ดีเอ็นเอเป็นตัวกำหนดข้อมูลในการสร้างสารชีวโมเลกุลของเซลล์ การแบ่งเซลล์ และการเปลี่ยนแปลงเป็นเนื้อเยื่อชนิดต่างๆ ดังนั้น การสร้างสารชีวโมเลกุลของสิ่งมีชีวิตชั้นสูงและชั้นต่ำจึงมีดีเอ็นเอของสิ่งมีชีวิตนั้นๆ เป็นรหัสหรือแบบพิมพ์ในการสร้าง สิ่งมีชีวิตแต่ละหน่วยหรือแต่ละเซลล์จะมีชุดดีเอ็นเอที่เป็นรหัสเฉพาะตัว จะมีความแตกต่างกันออกไปมากน้อยตามแต่ละสายพันธุ์ จึงไม่มีสิ่งมีชีวิตใดที่มีชุดดีเอ็นเอที่เหมือนกันทั้งหมด ยกเว้นฝาแฝดที่เกิดจากไข่ใบเดียวกันเท่านั้น จากความจำเพาะที่มีอยู่ในชุดดีเอ็นเอแต่ละหน่วยจึงสามารถนำมาใช้ในการตรวจพิสูจน์ยืนยันตัวบุคคลในทางคดี รวมทั้งพิสูจน์ความสัมพันธ์ของ พ่อ แม่ ลูก ได้เช่นกัน ลายพิมพ์ดีเอ็นเอเป็นลักษณะของสารพันธุกรรมเฉพาะของแต่ละบุคคลที่ไม่ซ้ำกัน ซึ่งลูกได้รับการถ่ายทอดมาจากพ่อส่วนหนึ่งและจากแม่อีกส่วนหนึ่ง (เกร็ดความรู้: 2561)

การตรวจพิสูจน์ดีเอ็นเอมีส่วนช่วยในการอำนวยความสะดวก เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ทำการตรวจหาและจัดเก็บพยานหลักฐานที่ต้องนำไปตรวจหาดีเอ็นเอจะต้องให้ความสำคัญ และดำเนินการตามหลักวิชาการ เพื่อจะใช้เป็นพยานหลักฐานที่เชื่อมโยงไปถึงตัวผู้กระทำความผิดได้ ทั้งนี้ พยาน หลักฐานหรือวัตถุพยานจากร่างกายสามารถตรวจหาดีเอ็นเอได้ เช่น โลหิต อสุจิ น้ำลาย เนื้อเยื่อและเซลล์ กระดูกและอวัยวะ เส้นผม เส้นขน สำหรับกรณีที่เป็นกรณียุติหรือการสัมผัสสิ่งของที่ จะทำให้ดีเอ็นเอจากเนื้อเยื่อติดนั้นจะต้องเป็นการสัมผัสในลักษณะของการถู การครูด หรือใช้งานเป็นประจำ เช่น ปกคอเสื้อ ปากกา แอนดร์รถจักรยานยนต์ หรือเชือกที่คนร้ายดึงรัถคอคอผู้ตาย กระดาษทิชชูที่ใช้เช็ดหน้า เป็นต้น

สำหรับวิธีการเก็บวัตถุพยานที่จะนำมาตรวจหาดีเอ็นเอในขั้นตอนแรกจะต้องสวมถุงมือ และผ้าปิดปากทุกครั้งที่ทำกรเก็บวัตถุพยาน กรณีวัตถุพยานเป็นโลหิตให้สวมถุงมือสองชั้นเสมอ และเปลี่ยนถุงมือทุกครั้งเมื่อเก็บวัตถุพยานชิ้นใหม่ วิธีที่ดีที่สุดในการเก็บวัตถุพยานประเภทดังกล่าว คือ การนำส่งวัตถุพยานทั้งชิ้น โดยต้องพิจารณาเลือกวิธีการหีบห่อที่จะไม่ทำวัตถุพยานนั้นมีการเคลื่อนที่ หรือมีการสัมผัสกับภาชนะที่หีบห่อน้อยที่สุด

กรณีไม่สามารถนำวัตถุพยานส่งตรวจพิสูจน์ทั้งชิ้นได้ให้ใช้ก้านสำลีที่สะอาดหยดน้ำกลั่น ซึ่งวิธีการหยดน้ำกลั่นให้หยดเพียงหมาดๆ ไม่ต้องหยดจนชุ่มแล้วเช็ด (Swab) ลงบนตำแหน่งที่มองเห็น หรือเป็นตำแหน่งที่เชื่อว่าน่าจะสามารถตรวจหาดีเอ็นเอได้ โดยเฉพาะเป็นตำแหน่งที่มีพื้นที่ขนาดเล็ก หรือมีพื้นผิวหยาบไม่สามารถตรวจเก็บรอยลายนิ้วมือได้ เช่น ด้ามมีดที่เป็นไม้ พวงมาลัยรถยนต์

แฮนด์จ็กรยานยนต์ คันโยกเบาะเก้าอี้ในรถยนต์ เป็นต้น จากนั้นจึงลมให้แห้ง นำใส่ในซองหรือกล่องกระดาษเท่านั้น (กนกพร แสนแก้ว, 2560: 35)

11) การสำรวจสถานที่เกิดเหตุครั้งสุดท้าย (Conduct final survey)

การสำรวจสถานที่เกิดเหตุครั้งสุดท้ายทำภายหลังจากการตรวจค้นเสร็จสิ้นเพื่อตรวจสอบหรือทบทวนผู้ร่วมงานทุกคนว่าได้ปฏิบัติหน้าที่ตัวเองอย่างครบถ้วนสมบูรณ์หรือยัง ก่อนที่จะออกจากสถานที่เกิดเหตุต้องถ่ายภาพลักษณะ overview ไว้อีกครั้ง เพื่อแสดงสภาพของสถานที่เกิดเหตุภายหลังจากการตรวจแล้ว

นอกจากนี้ในการสำรวจครั้งสุดท้ายต้องตระหนักว่าได้ทำการบันทึกทุกอย่างครบถ้วน ไม่ได้มองข้ามบริเวณที่ซ่อนเร้นหรือเข้าถึงได้ยาก วัตถุพยานทุกชิ้นได้เก็บเรียบร้อยแล้ว ตรวจสอบอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจค้นและเก็บวัตถุพยาน ไม่ทิ้งอุปกรณ์เครื่องมือไว้ในสถานที่เกิดเหตุ

12) การออกและส่งคืนสถานที่เกิดเหตุ (Release crime scene)

ในการส่งคืนสถานที่เกิดเหตุให้บันทึกวันเวลาที่ออกจากสถานที่เกิดเหตุ และบันทึกว่าได้ส่งมอบสถานที่เกิดเหตุให้กับผู้ใดหรือหน่วยงานใด หากได้ทำการตรวจเก็บสิ่งใดในสถานที่เกิดเหตุไปให้แจ้งรายการสิ่งของที่เก็บไปให้เจ้าของสถานที่ทราบด้วย ทั้งนี้ ผู้มีอำนาจในการปล่อยสถานที่เกิดเหตุจะต้องเป็นบุคคลที่รับผิดชอบในภารกิจนั้น

2.4 ระเบียบและข้อกำหนดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

การสอบสวน หมายถึง การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อที่จะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (11) (ผู้เกียรติ เจริญบุญ, 2548: 2 - 6)

พนักงานสอบสวน หมายถึง เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้อำนาจและหน้าที่ทำการสอบสวน โดยทำการรวบรวมพยานหลักฐาน และการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่เกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด และเพื่อที่จะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ (ผู้เกียรติ เจริญบุญ, 2548: 67) พนักงานสอบสวนมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญาทุกประเภท ปฏิบัติงานในด้านการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์การกระทำความผิด เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดภายในเขตอำนาจรับผิดชอบ หรือเขตพื้นที่การปกครองของสถานีตำรวจ รวมทั้งการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และพัฒนางานดังกล่าว (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2550: 2 - 3) ซึ่งเขตอำนาจการสอบสวน หมายถึง อาณาบริเวณพื้นที่ของพนักงานสอบสวนที่รับผิดชอบดูแลความสงบเรียบร้อย และมีอำนาจ

หน้าที่ความรับผิดชอบอยู่ตามกฎหมาย เช่น เขตท้องที่ของสถานีตำรวจนั้นๆ (ผู้เกียรติ เจริญบุญ, 2548: 69)

ทั้งนี้ ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 7/2559 เรื่อง การกำหนดตำแหน่งของข้าราชการตำรวจซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวน สั่ง ณ วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2559 ให้มีการปรับปรุงการกำหนดตำแหน่งข้าราชการตำรวจซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนเสียใหม่ให้สอดคล้องกับโครงสร้างและระบบการบังคับบัญชาของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ส่งผลให้มีชื่อเรียก รongสารวัตร (สอบสวน) สารวัตร (สอบสวน) รองผู้กำกับการ (สอบสวน) แทน พนักงานสอบสวน (ราชกิจจานุเบกษา 5 กุมภาพันธ์ 2559)

ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีลักษณะที่ 2 การสืบสวน บทที่ 2 การสืบสวนและตรวจสถานที่เกิดเหตุ ได้กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ดังนี้ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2552)

ข้อ 1 เมื่อมีคดีอาญาเกิดขึ้นซึ่งจำเป็นต้องตรวจสถานที่เกิดเหตุ เพื่อให้ได้เห็นสภาพของสถานที่ ทางเข้าออกของคนร้าย หรือค้นหาพยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคล และทำแผนที่เกิดเหตุตลอดจนบริเวณใกล้เคียง ถ้าพบสิ่งที่จะใช้เป็นพยานหลักฐานในคดี หรือพยานบุคคลใดก็ให้ระบุไว้ในแผนที่นั้นให้ชัดเจน

ข้อ 2 คดีอาญาที่เกิดขึ้นในวังตั้งแต่ชั้นหม่อมเจ้าขึ้นไป บ้านบุคคลคณะทูตต่างประเทศ หรือบ้านรัฐมนตรีในรัฐบาลปัจจุบัน ถ้าเป็นคดีที่ต้องไปสืบสวนยังสถานที่เกิดเหตุให้หัวหน้าสถานีตำรวจเป็นผู้ออกไปสืบสวน และตรวจสถานที่เกิดเหตุด้วยตนเอง ทั้งนี้ การเข้าไปในสถานที่ดังกล่าวให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับหรือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการนั้นแล้วแต่กรณี

ข้อ 3 ในกรณีตำรวจหน่วยงานอื่นซึ่งไม่ใช่ตำรวจท้องที่ทำการสืบสวนในเขตท้องที่ของสถานีตำรวจใด เมื่อพบผู้กระทำความผิดและจะต้องทำการจับกุมให้แจ้งตำรวจเจ้าของท้องที่ทราบก่อนทำการจับกุมหรือขณะทำการจับกุม ถ้าไม่สามารถแจ้งในขณะนั้นได้ให้แจ้งโดยเร็วหลังทำการจับกุมแล้ว โดยให้ลงบันทึกประจำวันลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานที่สถานีตำรวจเจ้าของท้องที่ เว้นแต่ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาได้สั่งการไว้เป็นกรณีพิเศษ

ข้อ 4 เมื่อมีคดีอาญาเกิดขึ้นซึ่งจำเป็นต้องทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุให้พนักงานสอบสวนทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุเอง เว้นแต่คดีสำคัญซึ่งพนักงานสอบสวนเห็นว่ามียุทธวิธีหรือหลักฐานซึ่งต้องใช้เครื่องมือทางวิทยาการ และจำเป็นต้องขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่สังกัดสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจ หรือกลุ่มงานเก็บกู้และตรวจพิสูจน์วัตถุระเบิด ให้พนักงานสอบสวนแจ้งสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจที่มีพื้นที่รับผิดชอบ หรือกลุ่มงานเก็บกู้และตรวจพิสูจน์วัตถุระเบิดแล้วแต่กรณี เพื่อจัดเจ้าหน้าที่ไปทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานร่วมกับพนักงานสอบสวนในคดีต่างๆ ดังต่อไปนี้

- 4.1) คดีความผิดต่อชีวิต
- 4.2) คดีฆ่าตัวตาย แต่มีพฤติการณ์น่าสงสัยว่าอาจถูกผู้อื่นฆ่าตาย
- 4.3) คดีความผิดฐานลักทรัพย์ และมีร่องรอยในที่เกิดเหตุ
- 4.4) คดีความผิดฐานชิงทรัพย์และมีคนตาย
- 4.5) คดีความผิดฐานปล้นทรัพย์
- 4.6) คดีวางเพลิง หรือเพลิงไหม้โดยไม่ทราบสาเหตุ
- 4.7) คดีจรรยาทางบกที่เป็นปัญหา
- 4.8) คดีที่มีการตายผิดธรรมชาติหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการตายโดยผิดธรรมชาติ หรือคดีอื่นๆ ที่น่าจะมีร่องรอยหรือหลักฐานในที่เกิดเหตุ ยกเว้นคดีที่มีการตายโดยคดีจรรยาทางบก

ข้อ 5 เมื่อพนักงานสอบสวนแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ สำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจที่มีพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อไปทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ให้แจ้งรายละเอียด วัน เวลา และสถานที่เกิดเหตุ พฤติการณ์แห่งคดีโดยย่อ ตลอดจนสถานที่ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทางคดีและให้ปฏิบัติดังนี้

5.1) การรักษาสถานที่เกิดเหตุ

5.1.1) ให้หัวหน้าสถานีตำรวจท้องที่เกิดเหตุสั่งการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีหน้าที่รับผิดชอบรักษาสถานที่เกิดเหตุและปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุ โดยใช้สายแถบกันสถานที่เกิดเหตุหรืออุปกรณ์อื่นใด กันสถานที่เกิดเหตุไว้อย่าให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุโดยเด็ดขาด เพราะนอกจากจะเป็นการทำลายหลักฐานทางคดีแล้วยังเป็นการเพิ่มเติมร่องรอยที่ไม่ได้เกิดจากการกระทำผิดด้วย

5.1.2) เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจ ที่มีพื้นที่รับผิดชอบ ได้รับแจ้งเหตุให้เดินทางไปยังสถานที่เกิดเหตุโดยเร็ว พร้อมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุร่วมกับพนักงานสอบสวนและกำหนดกั้นสถานที่เกิดเหตุตามความจำเป็นที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงสภาพพื้นที่ประเภท คดี ระยะเวลา และเหตุอื่นใดตามความเหมาะสมโดยใช้สายแถบกันสถานที่เกิดเหตุหรืออุปกรณ์อื่นใด กันสถานที่เกิดเหตุดังกล่าว

5.1.3) ในระหว่างที่ทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เพื่อป้องกันมิให้ร่องรอย พยานหลักฐานถูกทำลาย บุคคลอื่นใดที่มีความจำเป็นจะเข้าไปในบริเวณสถานที่ปิดกั้นต้องได้รับ อนุญาตจากพนักงานสอบสวน หรือเจ้าหน้าที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ ตำรวจพื้นที่รับผิดชอบก่อน

5.1.4) เจ้าหน้าที่ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องที่จะเข้าไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุต้องมีอุปกรณ์ ป้องกัน และระมัดระวังไม่ให้ร่องรอยพยานหลักฐานถูกทำลาย หรือทำให้เสื่อมค่าหรือไปเพิ่มร่องรอยขึ้น ควรใส่ถุงคลุมเท้าและถุงมือหรืออุปกรณ์อื่นๆ ตามความจำเป็นแห่งคดี

5.1.5) ในคดีที่ไม่สามารถตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้เสร็จภายในวันเดียว หรือมีเหตุผลความจำเป็นต้องรักษาสถานที่เกิดเหตุไว้ก่อน ให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุประสานกับสถานีตำรวจท้องที่ เพื่อเฝ้าดูแลโดยปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุไว้จนกว่าจะหมดความจำเป็นหรือเสร็จสิ้นการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุดังกล่าว

5.2) ขั้นตอนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุตามลำดับ

5.2.1) เจ้าหน้าที่ตำรวจสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจ ที่มีพื้นที่รับผิดชอบคนแรก ที่เข้าไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุต้องพิจารณาสถานที่เกิดเหตุว่ามีเหตุเกิดขึ้นอย่างไร และมีร่องรอยวัตถุพยานอะไรบ้าง วางแผนการปฏิบัติงานเข้าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและกำหนดทางเดินของเจ้าหน้าที่ชุดต่างๆ โดยขอทราบข้อมูลเบื้องต้นจากพนักงานสอบสวน

5.2.2) บันทึกสถานที่เกิดเหตุ ทำแผนที่และถ่ายภาพ โดยใช้กล้องถ่ายภาพหรือวิดีโอทำการเก็บภาพเหตุการณ์ ลักษณะสถานที่ บริเวณโดยรอบและสิ่งต่างๆ รวมทั้งภาพผู้เสียชีวิตในมุมต่างๆ และภาพร่างกายส่วนต่างๆ ที่สำคัญ

5.2.3) ค้นหาและตรวจเก็บร่องรอยวัตถุพยานต่างๆ ตามหลักวิชาการ เช่น การเก็บลายนิ้วมือแฝงตามวัตถุต่างๆ เช่น ลูกบิด ประตู หน้าต่าง มือจับด้านนอกและด้านในของที่เกิดเหตุ และห้องข้างเคียง เก็บร่องรอยจากวัตถุพยานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในคดี เช่น คราบโลหิต เส้นผม เส้นขน เส้นใย ลูกกระสุน และปลอกกระสุน เป็นต้น จัดเก็บหลักฐานใส่ถุงพร้อมระบุรายละเอียดและหมายเลข โดยทำบันทึกรับ – ส่ง มอบให้พนักงานสอบสวนไปดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง และส่งสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจที่มีพื้นที่รับผิดชอบตรวจพิสูจน์ต่อไป

5.2.4) เมื่อขั้นตอนตามข้อ 5.2.1) - 5.2.3) เสร็จสิ้นแล้วเจ้าหน้าที่ตำรวจและผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นใดจึงสามารถเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุได้

6) การสืบสวนและตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในคดีความผิดเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพต่างๆ ให้พนักงานสอบสวนใช้ดุลพินิจว่าควรจะให้ผู้ชำนาญการหรือผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเพื่อหาหลักฐานต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์แก่คดีหรือไม่ เช่น คดีความผิดฐานทำให้แท้งลูก ถ้าจำเป็นต้องมีแพทย์เข้าร่วมด้วย เป็นต้น

ในกรณีจำเป็นเร่งด่วน หากเน้นเข้าไปพยานหลักฐานจะลบเลือนหรือเสียหายจนตรวจพิสูจน์ไม่ได้พนักงานสอบสวนอาจใช้ดุลพินิจขอให้ผู้มีความชำนาญพิเศษโดยอาชีพหรือมิใช่อาชีพก็ตามมาตรวจร่องรอยหลักฐานด้วยก็ได้

นอกจากนี้ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีลักษณะที่ 2 บทที่ 4 การตรวจสถานที่เกิดเหตุ และนำชี้สถานที่เกิดเหตุ ลักษณะ 5 การสอบสวน ได้กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ดังนี้ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2552)

ข้อ 1 โดยปกติเมื่อเกิดคดีอาญาขึ้นตำรวจผู้มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนจำเป็นที่จะต้องไปสืบสวนสอบสวนและตรวจสถานที่เกิดเหตุ เพื่อให้ได้เห็นสภาพของสถานที่เกิดเหตุทั้งในวงกว้างและเฉพาะจุดและเส้นทางเข้าออกของสถานที่เกิดเหตุ นั้น หรือของผู้กระทำผิด หรือคั่นหาพยานวัตถุ หรือพยานบุคคล และทำแผนที่ที่เกิดเหตุ ถ้าพบสิ่งที่จะใช้เป็นหลักฐานในคดีหรือพยานบุคคลที่ตรงไหนให้มีปรากฏในแผนที่นั้นให้ชัด ทั้งนี้เพื่อช่วยเสริมและรับกับพยานหลักฐานอื่นๆ เช่น พยานบุคคลได้ แจ่มกระจ่าง หรือแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น และเพื่อช่วยในการสอบสวนประกอบถ้อยคำพยานในเวลาให้การ วนไว้แต่คดีเล็กน้อย เช่น คดีลหุโทษ หรือคดีไม่มีมูลอันจะต้องไปตรวจสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งพนักงานสอบสวนเห็นว่าไม่มีปัญหาใดๆ ที่จะต้องไปตรวจสถานที่และทำแผนที่ก็ให้บันทึกเหตุผลที่ไม่ไปรวมไว้ในสำนวน ส่วนคดีอุกฉกรรจ์ก็ปฏิบัติตามที่บังคับไว้ว่าด้วยคดีอุกฉกรรจ์ หรือคดีที่เกี่ยวกับยานพาหนะชนกันก็จำเป็นที่จะต้องอาศัยที่เกิดเหตุ และแผนที่สังเขปเป็นหลักการพิจารณาประกอบข้อเท็จจริงก็จำเป็นต้องกระทำทุกเรื่อง

ข้อ 2 เพื่อประโยชน์ในการรวบรวมหลักฐาน พนักงานสอบสวนมีอำนาจตรวจสิ่งของหรือที่ทางอันสามารถอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ให้รวมทั้งทำภาพถ่าย แผนที่ หรือภาพวาด กับให้บันทึกรายละเอียดทั้งหลายซึ่งน่าจะทำให้คดีกระจ่างขึ้น มีอำนาจสั่งมิให้ผู้ใดออกไปจากที่นั้นชั่วคราวที่จำเป็น หรือผู้ใดขัดขวางการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนหรือถ้าจงใจไม่ปฏิบัติตามคำสั่งในการนั้นๆ ก็อาจมีความผิดตามกฎหมาย การตรวจสถานที่เกิดเหตุเป็นวิทยาการตำรวจในแขนงหนึ่งซึ่งพนักงานสอบสวนจำเป็นจะต้องให้ความสนใจและมีความละเอียดรอบคอบในการดำเนินการ นอกจากนี้จะต้องกระทำด้วยความเป็นกลางและมีผู้รู้เห็นยืนยันการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนด้วย การตรวจสถานที่เกิดเหตุคดีสำคัญจะต้องให้ผู้ชำนาญของแต่ละเรื่องเข้าร่วมตรวจจะทำให้การตรวจได้ข้อเท็จจริงที่แน่นอน และนอกจากนั้นยังเป็นพยานยืนยันในทางคดีด้วย เช่น คดีบุกรุกที่ดิน คดีป่าไม้ เป็นต้น

ข้อ 3 เมื่อมีคดีอาญาเกิดขึ้นซึ่งจำเป็นจะต้องทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุให้พนักงานสอบสวนทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุเอง วนไว้แต่คดีสำคัญซึ่งพนักงานสอบสวนเห็นว่ามึร่องรอย หรือหลักฐานซึ่งต้องใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ และจำเป็นต้องขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่หน่วยงานวิทยาการหรือกองพิสูจน์หลักฐาน ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ชำนาญการพิเศษฝ่ายต่างๆ ไปร่วมทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุกับพนักงานสอบสวนในคดี ดังต่อไปนี้

- 3.1) คดีความผิดต่อชีวิต เพศ
- 3.2) คดีฆ่าตัวตาย แต่มีพฤติการณ์น่าสงสัยว่าอาจถูกผู้อื่นฆ่าตาย
- 3.3) คดีความผิดฐานลักทรัพย์ และมีร่องรอยในที่เกิดเหตุ

3.4) คดีความผิดฐานชิงทรัพย์ และมีคนตาย

3.5) คดีความผิดฐานปล้นทรัพย์

3.6) คดีวางเพลิง หรือเพลิงไหม้โดยไม่ทราบสาเหตุ

3.7) คดีจرائمทางบก กรณีผู้ขับขี่หลบหนี หรือมีผู้ถึงแก่ความตายที่เป็นปัญหา หรือรถชนมีคนที่เสียชีวิตที่เป็นปัญหา

3.8) คดีที่มีปัญหา หรือคดีสำคัญอื่นๆ ที่มีร่องรอยหรือหลักฐานในที่เกิดเหตุ

สำหรับคดีที่เกิดขึ้นนอกเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร ในการที่พนักงานสอบสวนจะขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานวิทยากรหรือกองพิสูจน์หลักฐาน ให้พนักงานสอบสวนพิจารณาในแง่ความสำคัญของคดี ร่องรอยพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุ การสืบเปลี่ยนค่าใช้จ่ายตลอดจนระยะทางการติดต่อระหว่างกัน ความสะดวกในการคมนาคมเป็นมูลฐาน เพราะอำนาจและหน้าที่ของพนักงานสอบสวนก็มีอยู่แล้วตามกฎหมาย

ข้อ 4 คดีอาญาที่เกิดขึ้นในวัง ตั้งแต่ชั้นหม่อมเจ้าขึ้นไป บ้านคณะทูตต่างประเทศ หรือบ้านรัฐมนตรีในคณะรัฐบาลปัจจุบัน ถ้าเป็นคดีที่ต้องไปสืบสวนตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้หัวหน้าสถานีตำรวจ หรือผู้รักษาราชการแทน เป็นผู้ออกไปสืบสวนยังสถานที่เกิดเหตุด้วยตนเอง

ข้อ 5 วิธีการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

5.1) ต้องไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุโดยเร็ว และควรไปตรวจซ้ำในระยะเวลาเดียวกันกับระยะเวลาที่เกิดเหตุอีกครั้ง เพื่อตรวจสอบสภาพความเป็นจริงของ ดิน ฟ้า อากาศ ตลอดจนความเคลื่อนไหวของบุคคลในบริเวณที่เกิดเหตุ

5.2) ปิดกั้นบริเวณที่เกิดเหตุจัดเจ้าหน้าที่ตำรวจเฝ้าดูและป้องกันไม่ให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปยุ่งเกี่ยว ซึ่งจะทำให้ร่องรอยพยานหลักฐานต่างๆ ถูกทำลายได้ โดยให้เจ้าหน้าที่ตำรวจงานป้องกันปราบปรามเป็นผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติ

5.3) ถ่ายภาพของสถานที่เกิดเหตุจากด้านนอกครอบคลุมพื้นที่แล้วถ่ายตรงบริเวณที่เกิดเหตุ จุดที่เกิดเหตุ และถ่ายจุดหรือบริเวณที่พบร่องรอยพยานหลักฐานต่างๆ ก่อนที่จะหยิบจับเก็บวัตถุต่างๆ

5.4) ตรวจหาร่องรอยพยานหลักฐานต่างๆ และจัดเก็บให้ถูกวิธีเพื่อป้องกันการเสียหายหรือสูญหาย

5.5) จัดการบันทึกการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ แผนที่เกิดเหตุต่อหน้าบุคคลที่รู้เห็นในการตรวจพบและเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน แล้วให้ร่วมลงชื่อไว้

ข้อ 6 การบันทึกการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

การบันทึกการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุนั้นต้องทำเป็น “บันทึก” ซึ่งต้องประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

6.1) สถานที่ทำบันทึก

6.2) วัน เดือน ปี ที่ทำบันทึก

6.3) นามและตำแหน่งเจ้าพนักงานผู้ทำบันทึก รวมทั้งผู้ที่ร่วมไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ หรือผู้เสียหาย หรือพยานที่รู้เห็นการตรวจด้วย

6.4) สภาพของที่เกิดเหตุแยกเป็นสภาพทั่วไปและสภาพตรงจุดที่เกิดเหตุ

สภาพทั่วไป บันทึกให้ปรากฏสภาพของที่เกิดเหตุกว้างๆ เช่น เป็นบ้านอยู่ห่างถนนมีทางเข้าออก มีบ้านหรืออาคาร ร้านค้า ของใคร อยู่ด้านใด ห่างเท่าใด หากเป็นเวลากลางคืนต้องบอกในเรื่องแสงสว่างของหลอดไฟฟ้า ที่ติดตั้งอยู่ห่างเท่าไร ขนาดแรงเทียน แสงจันทร์ ความพลุกพล่านของคนในบริเวณที่เกิดเหตุ

สภาพตรงจุดที่เกิดเหตุ บันทึกให้ปรากฏรายละเอียดของวัตถุพยาน ของกลาง ร่องรอยพยานหลักฐานที่ตกหล่นอยู่ ร่องรอยการต่อสู้ ความเสียหายที่ปรากฏพบ ต้องบันทึกไว้โดยละเอียด

6.5) พฤติการณ์ที่เกิดเหตุ ผลการตรวจและความเห็น ข้อนี้เป็นการประมวลเหตุการณ์ประกอบกับสภาพของที่เกิดเหตุ และร่องรอยหรือหลักฐานที่พบในที่เกิดเหตุ

6.6) ผลการสืบสวนสอบสวนขณะตรวจที่เกิดเหตุ ได้ความจากใครเป็นผู้รู้เห็นเหตุการณ์ ให้ระบุชื่อให้ปรากฏเพื่อนำไปสอบสวนเป็นพยานประกอบ ซึ่งพยานเหล่านี้ถือว่าเป็นพยานคนกลางที่น่าเชื่อถือและเป็นที่มาของพยานนำเข้าสู่สำนวน

บันทึกการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุนั้นควรให้ผู้ที่น่าเชื่อถือ ปรึกษาพยานในที่เกิดเหตุลงลายมือชื่อยืนยันความถูกต้อง และรับรองไว้ หากบุคคลดังกล่าวมิได้อยู่ในขณะตรวจที่เกิดเหตุอาจให้บุคคลอื่นที่รู้เห็นในขณะตรวจที่เกิดเหตุลงลายมือชื่อรับรองไว้ด้วย

ข้อ 7 การทำแผนที่สังเขปแสดงสถานที่เกิดเหตุ

7.1) ในคดีอาญาซึ่งมีการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจะต้องมีการจัดทำแผนที่สังเขปแสดงสถานที่เกิดเหตุ ให้ปรากฏรายละเอียดโดยชัดเจน หากเป็นคดีเล็กน้อยอาจจะทำแผนที่ เพียงฉบับเดียว แต่ถ้าเป็นคดีสำคัญซึ่งต้องปรากฏรายละเอียดมาก อาจจะต้องทำแผนที่หลายฉบับ

7.2) แผนที่เกิดเหตุที่พนักงานสอบสวนจัดทำขึ้น ถ้ามีผู้กล่าวหา ผู้ต้องหา หรือพยานเป็นผู้นำชี้ พนักงานสอบสวนจะต้องจัดให้ผู้นำชี้ลงลายมือชื่อรับรองไว้ในแผนที่เกิดเหตุชั้นด้วยทุกฉบับ ทั้งนี้เพื่อให้แผนที่เกิดเหตุชั้นมีน้ำหนักฟังเป็นหลักฐานได้มั่นคงยิ่งขึ้น และป้องกันไม่ให้บุคคลผู้นำชี้สถานที่เกิดเหตุชั้นโต้แย้ง คัดค้านแผนที่เกิดเหตุชั้นในชั้นศาลอันจะทำให้เสียหายแก่รูปคดีได้ด้วย

7.3) แผนที่ต้องแสดงทิศทางการเข้าการออกของบุคคลเกี่ยวข้องกับคดีนั้นรวมทั้งเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ตลอดจนทางหลบหนีของผู้กระทำผิด ความเคลื่อนไหวของผู้กระทำผิด ก่อน ขณะ หรือหลังการกระทำผิดและอื่นๆ เท่าที่จำเป็น อีกทั้งตำแหน่งที่พบของกลางหรือร่องรอยพยานหลักฐานต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการที่จะให้ข้อเท็จจริงต่างๆ ชัดเจนยิ่งขึ้น

7.4) แผนที่ต้องจัดทำให้ตรงตามที่พบเห็นโดยมีทิศทางถูกต้องมีทิศเหนืออยู่ด้านบนหัวกระดาษ มีรายละเอียดตรงกับการนำชี้ของผู้ชี้

7.5) การจัดทำแผนที่ต้องมีจุดหลัก มีเครื่องหมายในแผนที่ ใช้มาตราส่วนให้ถูกต้องที่สุดเท่าที่จะทำได้ และจัดทำแผนที่ให้เสร็จในขณะออกไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

7.6) การลงชื่อรับรองแผนที่ของผู้ต้องหาหรือคู่กรณี ให้ลงชื่อทันทีหากไม่อยู่ในที่เกิดเหตุขณะทำแผนที่ ให้ลงวันที่ตรวจและรับรองแผนที่เหล่านั้นไว้ในแผนที่เกิดเหตุ

ข้อ 8 การถ่ายภาพหรือบันทึกภาพ

นอกจากจะจัดทำแผนที่สังเขปแล้ว หากพนักงานสอบสวนเห็นว่า เพื่อประโยชน์แก่รูปคดี อาจใช้ดุลพินิจจัดให้มีการถ่ายภาพหรือบันทึกภาพเคลื่อนไหว ประกอบไว้ในสำนวนการสอบสวนก็ได้ การถ่ายภาพหรือบันทึกภาพเริ่มต้นตั้งแต่

8.1) สถานที่เกิดเหตุ ถ่ายภาพมุมกว้างจากด้านนอก และถ่ายภาพตรงจุดที่เกิดเหตุหลายมุม

8.2) ศพ ถ่ายภาพก่อนการชันสูตรพลิกศพ ระหว่างการชันสูตรพลิกศพ และหลังการชันสูตรพลิกศพ โดยให้ปรากฏลักษณะบาดแผล ทิศทางเข้าทางออกของบาดแผลที่เกิดจากอาวุธ

8.3) ร่องรอยต่างๆ ที่ปรากฏในสถานที่เกิดเหตุหรือที่อื่น และตำแหน่งที่พบพยานหลักฐานตกหล่นอยู่

8.4) ในคดีจรรยาทางบกให้ถ่ายภาพร่องรอย สภาพการตกกระจายของเศษกระจก ดิน สี รอยครูดบนพื้นผิวถนน สภาพของจุดที่เกิดเหตุ ลักษณะของการเฉี่ยวชน ความเสียหายของ ยานพาหนะที่เกิดเหตุรถชนกัน

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่วิชาการแล้วให้ส่งรูปถ่ายและหลักฐานต่างๆ ที่ตรวจพบไปให้ พนักงานสอบสวนเจ้าของคดีพร้อมกองพิสูจน์หลักฐาน หรือเจ้าหน้าที่หน่วยงานวิทยาการมาร่วม ถ่ายรูป และตรวจสถานที่เกิดเหตุตามหลักด้วยหนังสือนำเสนอเป็นหลักฐานโดยเร็ว

พนักงานสอบสวนและผู้เกี่ยวข้องในคดีพยายามป้องกันไม่ให้เกิดการเผยแพร่ภาพถ่าย ผู้ตายในสภาพเปลือยกายโดยไม่มีสิ่งปกปิดใดๆ หรือภาพของผู้ที่ถูกทำร้ายร่างกายโดยไม่สวมเสื้อผ้า ตลอดจนภาพของบุคคลหนึ่งบุคคลใดซึ่งมีลักษณะในทำนองเดียวกัน เพื่อมิให้เกิดความเสียหายต่อเกียรติยศ ชื่อเสียง และนำมาซึ่งความอับอายแก่ญาติพี่น้องที่เกี่ยวข้อง อันอาจจะเป็นการละเมิดต่อ สิทธิเสรีภาพของบุคคลตามกฎหมาย รวมทั้งให้ขอความร่วมมือจากสื่อมวลชนไม่ให้ถ่ายภาพไป เผยแพร่ในลักษณะดังกล่าวด้วย

ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีลักษณะที่ 2 การสืบสวน บทที่ 2 การสืบสวน และตรวจสถานที่เกิดเหตุ บทที่ 4 การตรวจสถานที่เกิดเหตุ และนำชี้สถานที่เกิดเหตุ ลักษณะ 5 การสอบสวน ได้กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ และกำหนดให้ พนักงานสอบสวนทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุเอง สามารถอธิบายได้ว่าพนักงานสอบสวนจะใช้ผู้อื่นไป ดำเนินการแทนไม่ได้ อีกทั้งการรวบรวมพยานหลักฐานเป็นเรื่องการสอบสวน ดังนั้น พนักงานสอบสวนจึง จำต้องไปสถานที่เกิดเหตุด้วยตนเอง กรณีการตรวจสถานที่เกิดเหตุนี้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ อาญายังได้บัญญัติให้อำนาจพนักงานสอบสวนไว้โดยเฉพาะเพื่อประโยชน์แห่งการรวบรวมหลักฐาน ในมาตรา 132 (1) ดังนี้ ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจตรวจสอบสิ่งของหรือที่ทางอันสามารถอาจใช้เป็น พยานหลักฐานได้ ให้รวมทั้งทำภาพถ่าย แผนที่หรือภาพวาด จำลอง หรือพิมพ์ลายนิ้วมือ ลายมือหรือ ลายเท้า กับให้บันทึกรายละเอียดทั้งหลายซึ่งน่าจะทำได้คดีแจ่มกระจ่างขึ้น (นัยนา เกิดวิชัย, 2546: 71)

สำหรับขั้นตอนการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน สามารถแบ่งออกเป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้ (ชาติรี เชื้ออภัย, 2544: 39 - 40)

1. ขั้นตอนการรับแจ้ง

การรับแจ้งความเป็นความรับผิดชอบเบื้องต้นของพนักงานสอบสวน จะเกิดขึ้นเมื่อ ผู้เสียหาย หรือผู้รับมอบอำนาจ หรือผู้อื่นมาแจ้งความที่สถานีตำรวจหรือโดยวิธีอื่น เช่น โทรศัพท์ วิทยุ ฯลฯ หลังจากพนักงานสอบสวนทราบเหตุแล้วต้องรับแจ้งทุกเรื่อง และต้องลงประจำวันไว้เป็นหลักฐาน ทุกเรื่อง พร้อมทั้งชี้แจงแนะนำข้อกฎหมายและการปฏิบัติในแต่ละเรื่อง ช่วยดำเนินการในส่วนที่สามารถ จะทำได้ ถ้าเรื่องที่รับแจ้งเป็นความผิดอาญา ต้องทำสำนวนการสอบสวน และเห็นว่าร้องทุกข์ได้ พนักงานสอบสวนต้องรับคำร้องทุกข์ทุกเรื่อง

2. ขั้นตอนการออกไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเป็นขั้นตอนที่ทำให้ได้พยานหลักฐานในการฟ้องร้องผู้กระทำผิด และเกิดประโยชน์ในการทำสำนวนการสอบสวน เนื่องจากจะทำให้พนักงานสอบสวนรู้เรื่องราวและเหตุการณ์ในคดีชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งนี้พนักงานสอบสวนอาจร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุกับผู้ชำนาญการอื่นด้วยก็ได้ เช่น เจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐาน เจ้าหน้าที่วิทยาการเขต เจ้าหน้าที่วิทยาการจังหวัด แพทย์นิติเวช เป็นต้น

3. ขั้นตอนการสอบสวนปากคำผู้เสียหาย พยาน และผู้ต้องหา

พนักงานสอบสวนมีอำนาจทำการบันทึกปากคำของผู้เสียหาย หรือบุคคลอื่นๆ ที่เห็นว่าถ้อยคำของเขาอาจจะเป็นประโยชน์แก่รูปคดีได้ รายละเอียดที่ได้จากการสอบสวนปากคำและการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจะเป็นข้อวินิจฉัยของพนักงานสอบสวนในการตั้งข้อหาและฐานความผิดสำหรับเอาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษต่อไป นอกจากนี้ พนักงานสอบสวนอาจใช้ถ้อยคำให้การของผู้ต้องหาเป็นพยานหลักฐานยืนยันการกระทำความผิดตามข้อกล่าวหาได้ เพราะกฎหมายได้บัญญัติให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบก่อนว่าถ้อยคำที่ผู้ต้องหากล่าวหาที่นั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134 ซึ่งหมายรวมถึงการพิจารณาคดีของเจ้าพนักงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพิจารณาของศาลซึ่งมีอำนาจหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีนั้น

4. ขั้นตอนการรับคำร้องทุกข์กล่าวโทษในรายงานประจำวันเกี่ยวกับคดี

การรับคำร้องทุกข์และคำกล่าวโทษถือเป็นสาเหตุแห่งการสอบสวน เพราะพนักงานสอบสวนจะมีอำนาจการสอบสวนคดีอาญาได้ก็ต่อเมื่อการกระทำความผิดนั้นปรากฏขึ้นแก่พนักงานสอบสวนเอง หรือโดยการร้องทุกข์กล่าวโทษตามนัยที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กล่าวคือ เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ผู้เสียหายหรือผู้เกี่ยวข้องก็จะมาแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือพนักงานสอบสวน หากพนักงานสอบสวนพิจารณาแล้วเห็นว่าคดีมีมูลแห่งการกระทำความผิดจริงก็จะรับแจ้ง หรือรับคำร้องทุกข์ในรายงานประจำวันเกี่ยวกับคดี แล้วทำการสืบสวนสอบสวนหาพยานหลักฐานมาเพื่อดำเนินการต่อผู้กระทำผิด

5. ขั้นตอนการรวบรวมพยานหลักฐานตามระเบียบแห่งกฎหมาย

พนักงานสอบสวนจะต้องรวบรวมพยานหลักฐานด้วยความถูกต้องและเป็นธรรมตามระบบกล่าวหา ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวมีความสำคัญมากที่สุด นอกจากการรวบรวมพยานหลักฐานทั้ง 3 ประเภท ได้แก่ พยานบุคคล พยานวัตถุ และพยานเอกสาร พนักงานสอบสวนยังมีอำนาจดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจตัวผู้เสียหาย การตรวจตัวผู้ต้องหา การตรวจค้นสิ่งของ การทำภาพถ่าย แผนที่ หรือภาพวาดจำลองหรือพิมพ์ลายนิ้วมือ ลายมือหรือลายเท้าของผู้ต้องหา การค้นเพื่อพบสิ่งของซึ่งมีไว้เป็นความผิดหรือได้โดยการกระทำความผิดหรือได้ใช้หรือสงสัยว่าได้ใช้ในการกระทำความผิด ออกหมายเรียก

บุคคลซึ่งครอบครองสิ่งของการยึดไว้ซึ่งสิ่งของที่ค้นพบหรือส่งมาให้ตามหมายเรียก เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดจากพยานหลักฐานต่างๆ

6. ขั้นตอนการเสนอความคิดเห็นทางคดีต่อผู้บังคับบัญชา

เมื่อพนักงานสอบสวนได้ทำการรวบรวมพยานหลักฐานเสร็จสิ้นแล้ว จะต้องสรุปสำนวนเป็นความเห็นของพนักงานสอบสวน ถ้าคดีใดไม่ปรากฏว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำความผิด จะมีความเห็นควรงดการสอบสวนหรือให้งดการสอบสวน แต่ถ้ารู้ตัวผู้กระทำผิดไม่ว่าจะหลบหนี หรือจับตัวได้ หรือสิทธิภาคีอาญามาฟ้องระงับไปในบางกรณี จะมีความเห็นควรสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องแล้วเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงผู้มีอำนาจสั่งคดีตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยหรือระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี เมื่อผู้มีอำนาจสั่งคดีมีความเห็นอย่างไรจะต้องถือตามนั้น และถือเป็นความเห็นที่แท้จริงของพนักงานสอบสวนก่อนที่จะส่งสำนวนให้พนักงานอัยการพิจารณา

7. ขั้นตอนการส่งสำนวนยังพนักงานอัยการเพื่อสั่งคดี

เมื่อผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนมีความเห็นทางคดีในสำนวนการสอบสวนนั้นแล้ว ก็จะมีการส่งสำนวนการสอบสวนดังกล่าวให้กับพนักงานอัยการ ซึ่งเป็นอีกหน่วยงานหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมทำการตรวจถ่วงถ่วงสำนวนการสอบสวนที่พนักงานสอบสวนส่งมาว่ามีมูลเพียงพอแก่การฟ้องผู้กระทำผิดตามที่ได้มีผู้กล่าวหาหรือไม่เพียงใด

ทั้งนี้อำนาจหน้าที่ในการสอบสวน เป็นอำนาจหน้าที่เฉพาะตัวจะมอบให้บุคคลอื่นทำการแทนไม่ได้ เว้นแต่การใดในการสอบสวนอยู่นอกเขตอำนาจของตนมีอำนาจส่งประเด็นไปให้พนักงานสอบสวนซึ่งมีอำนาจทำการนั้นจัดการแทนได้ หรือการใดที่เป็นสิ่งเล็กน้อยพนักงานสอบสวนมีอำนาจสั่งให้ผู้บังคับบัญชาทำแทนได้ แต่ทั้งนี้เมื่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือกฎหมายอื่นมิได้บัญญัติเจาะจงให้ทำด้วยตนเอง

พนักงานสอบสวนจะต้องยึดถือระเบียบและกฎหมายเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพ เป็นแนวทางปฏิบัติ เนื่องจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 129 ได้กำหนดว่า “ให้ทำการสอบสวนรวมทั้งการชันสูตรพลิกศพในกรณีที่มีความตาย เป็นผลแห่งการกระทำผิดอาญา ดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายนี้ อันว่าด้วยการชันสูตรพลิกศพ ถ้าการชันสูตรพลิกศพยังไม่สำเร็จ ห้ามมิให้ฟ้องผู้ต้องหาไปยังศาล” และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 148 ได้กล่าวถึงเหตุที่จะต้องทำการชันสูตรพลิกศพ ไว้ว่าเมื่อปรากฏแน่ชัดหรือมีเหตุน่าสงสัย 2 ประการ ดังนี้ ประการแรก คือ บุคคลตายผิดธรรมชาติ ซึ่งได้แก่ ฆ่าตัวตาย ถูกผู้อื่นทำให้ตาย ถูกสัตว์ทำร้าย ตายโดยอุบัติเหตุ และตายโดยไม่ปรากฏเหตุ ประการที่สอง คือ ตายในระหว่างการควบคุมของเจ้าพนักงาน ไม่ว่าจะเป็นการตายตามธรรมชาติหรือตายผิดธรรมชาติก็ตามการชันสูตรพลิกศพตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 จะต้องดำเนินการร่วมกันระหว่างพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่และแพทย์ กรณีที่ตายระหว่างการควบคุมของเจ้าพนักงานให้เพิ่มพนักงานอัยการ และพนักงานฝ่ายปกครองเป็นผู้ร่วมชันสูตรพลิกศพด้วย

ตามระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยการชันสูตรพลิกศพ (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2543 ลักษณะที่ 10 บทที่ 1 ได้วางแนวทางการปฏิบัติของพนักงานสอบสวน ดังนี้ เมื่อได้รับแจ้งว่ามีการตายผิดปกติให้บันทึกการรับแจ้งลงในรายงานประจำวัน แล้วรีบไปที่พบศพเพื่อดำเนินการรักษาศพ สภาพแวดล้อมในบริเวณที่พบศพ ตลอดจนพยานหลักฐานที่แสดงถึงเหตุการณ์ตายให้อยู่ในสภาพเดิมจนกว่าจะทำการชันสูตรพลิกศพเสร็จ เว้นแต่มีความจำเป็นต้องทำเพื่อป้องกันอันตรายแก่อนามัยประชาชนหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น จากนั้นแจ้งให้แพทย์มาร่วมชันสูตรพลิกศพ หรือกรณีที่ตายระหว่างการควบคุมของเจ้าพนักงานให้แจ้งพนักงานอัยการและพนักงานฝ่ายปกครองด้วย จากนั้นให้ถ่ายภาพศพ ส่วนของศพ สถานที่พบศพตลอดจนสถานที่เกี่ยวข้อง ตรวจสถานที่เกิดเหตุ จัดทำรายงานการตรวจพิสูจน์ ถ้าจำเป็นต้องส่งศพตรวจพิสูจน์ก็ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการให้เสร็จสิ้น ดำเนินการสอบสวนเพื่อหาผู้กระทำผิด และต้องดำเนินการพิมพ์ลายนิ้วมือผู้ตายด้วย

ในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยยังแยกการชันสูตรพลิกศพกับการผ่าศพออกจากกัน คือ ระบุว่า จะทำการผ่าศพต่อเมื่อเจ้าพนักงานผู้ชันสูตรเห็นควรส่งศพหรือชิ้นส่วนของศพให้แพทย์ในโรงพยาบาลของรัฐทำการผ่าศพ หรือแยกธาตุ ถ้าเจ้าพนักงานเห็นว่าการชันสูตรพอรู้สาเหตุการตายแล้ว ถือว่าการชันสูตรศพรายนั้นเสร็จสิ้นแล้วตามกฎหมาย ทั้งที่วิชานิติเวชศาสตร์ในปัจจุบันถือว่าการชันสูตรพลิกศพแต่เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ นิติพยาธิแพทย์ควรพิจารณาเป็นรายไปว่า จะมีเพียงบางรายเท่านั้นที่อาจไม่จำเป็นต้องผ่าศพ

การชันสูตรพลิกศพ คือ การตรวจดูศพแต่เพียงภายนอก ซึ่งกฎหมายมีความมุ่งหมายให้ดำเนินการในสถานที่พบศพ ยกเว้นแต่ว่าการดูในสถานที่นั้นอาจจะทำให้การจราจรติดขัดมาก หรืออาจจะเป็นที่อึดใจ หรืออาจเป็นอันตรายต่อประชาชนทั่วไปก็สามารถเคลื่อนย้ายไปทำยังสถานที่อื่นที่เหมาะสมได้ เห็นได้ว่าสภาพการจราจรในปัจจุบันทำให้อุบัติเหตุจราจรเกือบทุกรายต้องย้ายศพไปตรวจยังที่อื่น ซึ่งก็มักจะเป็นสถานที่ผ่าศพนั่นเอง ในกรณีที่แพทย์และพนักงานสอบสวนไปทำการชันสูตร ณ ที่พบศพ แพทย์และพนักงานสอบสวนต้องระมัดระวังที่จะไม่ทำให้เกิดความเสียหายต่อการตรวจพยานหลักฐานของเจ้าพนักงานผู้ทำหน้าที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุด้วย แพทย์สามารถใช้การตรวจสถานที่เกิดเหตุเป็นข้อมูลที่ช่วยประกอบการผ่าศพเพื่อที่จะสันนิษฐานพฤติการณ์ตายได้ใกล้เคียงขึ้น ดังคำว่า “การผ่าศพทางนิติพยาธิเริ่มตั้งแต่ที่เกิดเหตุ”

2.5 นโยบายการปฏิบัติราชการตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม

ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐมเป็นหน่วยงานระดับกองบังคับการ สังกัดตำรวจภูธรภาค 7 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และตามกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับความผิดในคดีอาญา ภายในเขตพื้นที่ปกครอง รวมทั้งรับผิดชอบในการบริหาร การกำหนดนโยบายและวางแผน และการอำนวยความสะดวกในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในพื้นที่ของจังหวัด ตลอดจนการปกครองบังคับบัญชา

และสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ ที่อยู่ในปกครอง ทั้งนี้ วิสัยทัศน์ ค่านิยม และพันธกิจของตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม ยังมุ่งเน้นการป้องกัน ปราบปราม เพื่อลดปัญหาอาชญากรรม ดังนี้

วิสัยทัศน์ของตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม ได้แก่ เป็นหน่วยงานที่มุ่งลดปัญหาอาชญากรรม เสริมการอำนวยความสะดวกประชาชน เน้นการบริการประชาชน

ค่านิยมหลักตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม คือ สำนึกในหน้าที่ มีคุณธรรม นำความสุขสู่พี่น้องประชาชน

พันธกิจตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม ได้แก่

1. รักษาความปลอดภัยสำหรับองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พระบรมวงศานุวงศ์ ผู้แทนพระองค์ และพระราชอาคันตุกะ
2. รักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยของประชาชน และความมั่นคงของราชอาณาจักร
3. ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา
4. อำนวยความสะดวก โดยยึดหลักนิติธรรมและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม
5. ให้บริการที่ดี โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง
6. ส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชน และท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการเป็นกันคอบคุม และแก้ไขปัญหาอาชญากรรม

ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม แบ่งพื้นที่เขตรับผิดชอบในปกครองออก 12 สถานีตำรวจ ได้แก่ สถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรี สถานีตำรวจภูธรสามพราน สถานีตำรวจภูธรรำแพงแสน สถานีตำรวจภูธรบางเลน สถานีตำรวจภูธรดอนตูม สถานีตำรวจภูธรพุทธมณฑล สถานีตำรวจภูธรโพธิ์แก้ว สถานีตำรวจภูธรโพรงมะเดื่อ สถานีตำรวจภูธรสามควายเผือก สถานีตำรวจภูธรกระต๊อบ และ สถานีตำรวจภูธรบางหลวง (ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม ฝ่ายอำนวยการ 1, 2560)

ภาพที่ 18 แผนที่เขตรับผิดชอบของตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม (ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม, 2017)

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กนกพร แสนแก้ว (2552) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนางานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8” ผลการศึกษาพบว่า การตรวจสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ด้านการบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุและด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุโดยภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าระดับการศึกษาสูงสุด ระดับชั้นยศ ระยะเวลาที่ผ่านการฝึกอบรม เงินเดือนและเงินเพิ่มพิเศษต่อเดือนแตกต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน แต่ตำแหน่ง อายุ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน แตกต่างกัน จะมีระดับการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุส่วนใหญ่ คือ ขาดแคลนอุปกรณ์เครื่องมือและยานพาหนะ ขาดแคลนทีมงาน ทีมงานขาดความรู้ความชำนาญ ขาดแคลนงบประมาณในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ และการส่งของกลางไปตรวจพิสูจน์ยังห่องปฏิบัติการด้วยตนเอง ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนางานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุส่วนใหญ่ ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาควรจัดสรรงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุให้เพียงพอ จัดสรรกำลังพลให้เพียงพอ จัดการฝึกอบรมเกี่ยวกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุเป็นประจำทุกปี และปรับปรุงแก้ไขระเบียบคำสั่งการรับส่งของกลาง

ณิชา วงศ์ส่องจำ (2554) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การตรวจสถานที่เกิดเหตุเกี่ยวกับคดีความมั่นคงในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้” ผลการศึกษาพบว่า เขตพื้นที่ชายแดนภาคใต้มีลักษณะทาง

ภูมิศาสตร์ไม่เหมือนกับภูมิศาสตร์ในประเทศอื่นๆ เนื่องจากมีความซับซ้อนของภูมิศาสตร์ ความชาญฉลาดของผู้ก่อการร้าย ความละเอียดอ่อนทางด้านวัฒนธรรม ศาสนา และสภาพจิตใจของประชาชนในเขตพื้นที่ ความปลอดภัยของทีมงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ความไม่น่าเชื่อถือในเครื่องมือการตรวจวัดถูกระเบิด ดังนั้น ก่อนการเข้าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจะต้องคำนึงถึงประเด็นสำคัญ 3 ประเด็นหลัก คือ 1) การตรวจสอบความปลอดภัยระหว่างเดินทาง 2) ความน่าเชื่อถือของเครื่องมือในการตรวจระเบิดและเครื่องมือในการตรวจจับระเบิด และ 3) การปฏิบัติงานตรวจวัดถูกระเบิดของหน่วยงาน EOD ทั้งนี้ ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุต้องปฏิบัติงานด้วยความเร่งรีบ เพื่อความปลอดภัยจากการพุ่งโจมตีจากกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ ซึ่งอาจทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพไม่ดีเท่าที่ควร

ดาราวิไล เชื้อเจ็ดองค์ (2555) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนางานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่ตำรวจในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่” ผลการศึกษาพบว่า การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่ตำรวจในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดีมาก ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ การรักษาสถานที่เกิดเหตุ และการรวบรวมหลักฐานมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับชั้นยศ ตำแหน่ง เงินเดือน เงินเพิ่มพิเศษต่อเดือนและรายได้จากการทำสำนวน และระยะเวลาการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ปัญหาและอุปสรรค คือ การขาดแคลนอุปกรณ์ เครื่องมือ ยานพาหนะ ขาดแคลนเจ้าหน้าที่ตำรวจในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ขาดแคลนงบประมาณ ข้อเสนอแนะ คือ ให้ผู้บังคับบัญชาจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอและจัดการฝึกอบรมเกี่ยวกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเป็นประจำทุกปี

ศรัณูชีพสัน รัตนประเสริฐ (2557) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประมวลเหตุการณ์เพื่อเชื่อมโยงอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนในการเข้าสถานที่เกิดเหตุคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตในเขตพื้นที่จังหวัดชุมพร” ผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุดในเรื่องหลักสำคัญของการประมวลเหตุการณ์เพื่อเชื่อมโยงอาชญากรรม รวมทั้งมีความรู้เรื่องจุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์เหตุการณ์ในขั้นตอนสุดท้าย แต่มีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุดเรื่อง การวิเคราะห์เหตุการณ์ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระยะเวลาการปฏิบัติงาน แตกต่างกัน จะมีความรู้ความเข้าใจในด้านการวิเคราะห์เหตุการณ์คดีฆาตกรรมที่เกิดขึ้นในลักษณะเดิมๆ ซ้ำๆ กันหลายครั้ง ไม่แตกต่างกัน เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมน้อยกว่า 2 ปี จะมีความรู้ความเข้าใจในด้านการวิเคราะห์เหตุการณ์คดีฆาตกรรมที่เกิดขึ้นในลักษณะเดิมๆ ซ้ำๆ กันหลายครั้งสูงกว่ากลุ่มอื่น

ศิวกริช ดิษย์บุญรัตน์ (2557) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนางานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 1” ผลการศึกษาพบว่า การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 1 ด้านการบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุมีการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุมีการปฏิบัติงานในระดับมาก การทดสอบสมมติฐานพบว่า พนักงานสอบสวนที่มีข้อมูลสถานภาพทั่วไปเกี่ยวกับระดับช่วงอายุ การศึกษาสูงสุด ระดับชั้นยศ

ตำแหน่ง ระยะเวลาการปฏิบัติงานด้านการสอบสวน การฝึกอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุ เงินเดือนและเงินเพิ่มพิเศษต่างกัน จะมีระดับการปฏิบัติงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ทั้งในภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุส่วนใหญ่ คือ อุปกรณ์เครื่องมือในการตรวจสถานที่เกิดเหตุไม่ครบถ้วน มีความเสื่อมสภาพ ไม่ทันสมัย ชุดทีมงานไม่เพียงพอกับปริมาณงาน สถานที่เกิดเหตุถูกทำลายก่อนที่ชุดตรวจสถานที่เกิดเหตุจะไปถึง ทีมงานขาดความชำนาญ ขาดงบประมาณสนับสนุน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมตรวจสถานที่เกิดเหตุช้า ยานพาหนะที่ใช้เดินทางมีสภาพทรุดโทรม ผู้บังคับบัญชาและสื่อมวลชนมีการติดตามความคืบหน้าของคดีบ่อยครั้ง ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความเครียดส่งผลกระทบต่อความละเอียดรอบคอบในการปฏิบัติงาน

เศรษฐอรุณ เศรษฐาธรรมกุล (2557) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัยในการป้องกันและรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุในคดีเกี่ยวกับชีวิต” ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัยส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุในคดีเกี่ยวกับชีวิตในระดับความรู้มาก การทดสอบสมมติฐาน พบว่าอาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัยที่มีปัจจัยภูมิหลัง ด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ประสบการณ์การทำงานด้านบรรเทาสาธารณภัย ระดับความรู้ความเข้าใจในการรับข่าวสาร การเข้าร่วมอบรมประชุมสัมมนา เกี่ยวกับการบรรเทาสาธารณภัย ด้านนิติเวชหรือการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุในคดีเกี่ยวกับชีวิต แตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุในคดีเกี่ยวกับชีวิต ไม่แตกต่างกัน

ภาชนิ เดชรัตนสุวรรณ (2558) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาความเข้าใจในด้านการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ สถานีตำรวจภูธรจังหวัดกาญจนบุรี” ผลการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาสูงสุด ชั้นยศ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ประเภทของสายตรวจ และเงินเดือนหรือเงินเพิ่มพิเศษต่อเดือนแตกต่างกันมีระดับการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน แต่อายุและระยะเวลาที่ผ่านการฝึกอบรมมาแล้วแตกต่างกันมีระดับการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ในด้านการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าการเก็บวัตถุพยานจากสถานที่เกิดเหตุควรดำเนินการให้เสร็จสิ้นในวันทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ปัญหาอุปสรรคและแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ คือ ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ ควรกำหนดบทลงโทษกับผู้เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุหรือเข้าไปยุ่งเกี่ยวโดยไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ควรออกกฎหมายรองรับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจให้สามารถปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุได้อย่างถูกต้อง และเผยแพร่ความรู้ด้านการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง

ดิฐภัทร บวรชัย, ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ และ ประสงค์ ศิริทิพย์วานิช (2560) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาพอนาคตการขยายงานนิติวิทยาศาสตร์สู่สถานีตำรวจในยุครัฐประหาร (งานตรวจสถานที่เกิดเหตุ) กรณีศึกษา : พื้นที่กรุงเทพมหานคร” ผลการศึกษา พบว่า สถานีตำรวจในพื้นที่กรุงเทพมหานครขาดแคลนกำลังพล งบประมาณ อุปกรณ์ ทักษะความรู้และความสามารถเกี่ยวกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุ สำหรับภาพอนาคตการขยายงานนิติวิทยาศาสตร์ (งานตรวจสถานที่เกิดเหตุ)

แบ่งเป็น 4 ระยะ ในระยะที่ 1 (1 – 5 ปี) ระยะเร่งด่วน ควรจัดตำรวจจากกองพิสูจน์หลักฐานกลาง ประจำครบทุกกองบังคับการตำรวจนครบาล 1 – 9 หรือพัฒนาตำรวจในสถานีตำรวจทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุครบทุกสถานีตำรวจและฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ปรับทัศนคติตำรวจโดยให้ความสำคัญกับวัตถุพยานมากกว่าพยานบุคคล ฝึกอบรมผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานให้มีความรู้เกี่ยวกับการรักษาและตรวจสถานที่เกิดเหตุ พัฒนากองพิสูจน์หลักฐานกลางให้แข็งแกร่งและสามารถสนับสนุนพนักงานสอบสวนทันต่อเหตุการณ์ ระยะที่ 2 (5 – 10 ปี) ตำรวจทุกนายในสถานีตำรวจมีความรู้ด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุและการเก็บรวบรวมข้อมูลพยานหลักฐาน นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ ส่งเสริมพัฒนาทักษะด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุแก่ตำรวจอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเป็นมืออาชีพในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ระยะที่ 3 (10 – 20 ปี) บรรลุวิชาการตรวจสถานที่เกิดเหตุในหลักสูตรการเรียนการสอนทุกหลักสูตรของตำรวจ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมีความเชี่ยวชาญ มีมาตรฐานระดับสากล สามารถทำงานแทนกันได้ และกระจายกำลังตำรวจไปกองบังคับการต่างๆ เจ้าหน้าที่ตำรวจจากกองพิสูจน์หลักฐานกลางมาประจำที่สถานีตำรวจครบทุกสถานี มีอุปกรณ์ในการตรวจสถานที่เกิดเหตุที่ทันสมัย พนักงานสอบสวนสามารถทำการสอบสวนทุกคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพ และระยะที่ 4 (20 ปีขึ้นไป) พนักงานสอบสวนสามารถทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจกองพิสูจน์หลักฐานกลางได้เป็นอย่างดี มีผู้ชำนาญการด้านการพิสูจน์หลักฐานประจำสถานีตำรวจ สามารถตรวจพิสูจน์วัตถุพยานได้ทุกอย่าง และมีการพัฒนามาตรฐานการทำงานให้สูงขึ้น

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุจะเห็นว่าได้มีกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ และหลักวิชาการตรวจสถานที่เกิดเหตุกำหนดไว้อย่างชัดเจน ซึ่งเปรียบเสมือนคู่มือที่พนักงานสอบสวนสามารถนำไปใช้การตรวจสถานที่เกิดเหตุได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ การตรวจสถานที่เกิดเหตุจะมีประสิทธิภาพหรือไม่นั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับหลักกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ หรือหลักวิชาการที่ได้มีการกำหนดมาแล้วยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นๆ อีกหลายประการดังที่ได้มีผู้ทำการศึกษาวิจัยว่าการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนมักจะต้องประสบปัญหาในด้านความรู้ การขาดแคลนกำลังพล การขาดความรู้ความสามารถ การขาดแคลนอุปกรณ์เครื่องมือ เป็นต้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน ในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม โดยมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.1 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พนักงานสอบสวนที่ทำการสอบสวนประจำสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม ซึ่งมีทั้งหมด 107 นาย จากสถานีตำรวจ 12 สถานี คือ สถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรี สถานีตำรวจภูธรสามพราน สถานีตำรวจภูธรกำแพงแสน สถานีตำรวจภูธรบางเลน สถานีตำรวจภูธรดอนตูม สถานีตำรวจภูธรพุทธมณฑล สถานีตำรวจภูธรโพธิ์แก้ว สถานีตำรวจภูธรโพรงมะเดื่อ สถานีตำรวจภูธรสามควายเผือก สถานีตำรวจภูธรกระต๊อบ และสถานีตำรวจภูธรบางหลวง (ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม ฝ่ายอำนวยการ 1, 2561)

ตารางที่ 2 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

สถานีตำรวจ	รองสารวัตร	สารวัตร	รองผู้กำกับ	รวม (คน)
สถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม	23	4	2	29
สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรี	5	1	3	9
สถานีตำรวจภูธรสามพราน	6	1	2	9
สถานีตำรวจภูธรกำแพงแสน	6	1	2	9
สถานีตำรวจภูธรบางเลน	3	1	3	7
สถานีตำรวจภูธรดอนตูม	3	1	1	5
สถานีตำรวจภูธรพุทธมณฑล	6	1	1	8

ตารางที่ 2 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย (ต่อ)

สถานีตำรวจ	รองสารวัตร	สารวัตร	รอง ผู้กำกับการ	รวม (คน)
สถานีตำรวจภูธรโพธิ์แก้ว	10	2	2	14
สถานีตำรวจภูธรโพรงมะเดื่อ	1	2	1	4
สถานีตำรวจภูธรสามควายเผือก	4	-	1	5
สถานีตำรวจภูธรกระต๊อบ	2	-	2	4
สถานีตำรวจภูธรบางหลวง	2	-	2	5
รวม (คน)	71	14	22	107

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งมีวิธีการดังนี้

1.1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามในการวิจัย

1.2) กำหนดขอบเขตเนื้อหาของคำถาม โดยแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ระดับชั้นยศ ดำรงตำแหน่ง ระยะเวลาการปฏิบัติงาน ด้านการสอบสวน ระยะเวลาการเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ครั้งสุดท้าย และเงินเดือนและเงินเพิ่มพิเศษต่อเดือน จำนวน 8 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ จำนวน 30 ข้อ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นระดับการวัดข้อมูลประเภทนามบัญญัติ มีคำตอบให้เลือก 2 คำตอบ คือ ใช่ และไม่ใช่ ให้เลือกเพียงคำตอบเดียว โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

ตอบถูก ให้คะแนน 1 คะแนน

ตอบผิด ให้คะแนน 0 คะแนน

ผู้วิจัยได้กำหนดระดับความรู้ของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการแบ่งระดับของคะแนนความรู้ออกเป็นดังนี้ (ศิริพงศ์ ศรีสุขกาญจน์, 2553)

คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป (25 – 30 ข้อ) หมายถึง พนักงานสอบสวนมีความรู้เกี่ยวกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุอยู่ใน ระดับสูง

คะแนนร้อยละ 60 - 79 (19 - 24 ข้อ) หมายถึง พนักงานสอบสวนมีความรู้เกี่ยวกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุอยู่ใน ระดับปานกลาง

คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 60 (0 - 18 ข้อ) หมายถึง พนักงานสอบสวนมีความรู้เกี่ยวกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุอยู่ใน ระดับต่ำ

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด (Open - ended Questions)

2) การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์ การพิสูจน์หลักฐาน การตรวจสถานที่เกิดเหตุ ระเบียบข้อกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ และนโยบายการปฏิบัติราชการตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3) การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัย เมื่อผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเป็นที่เรียบร้อยแล้วได้ดำเนินการทดสอบคุณภาพแบบสอบถามด้านต่างๆ ดังนี้

3.1) การหาความเที่ยงตรง (Validity) ด้วยการหาความถูกต้องในเนื้อหา (Content Validity) ดังนี้

3.1.1) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสม ถูกต้องตามหลักวิชาการ และครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษาวิจัยด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ สถิติการวิจัย และการใช้ภาษา

3.1.2) นำแบบสอบถามมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (OIC) โดยใช้สูตร ดังนี้ (วัชรารภรณ์ ศิริรัตน์ไพจิตร, 2546: 157-158)

$$OIC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ OIC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Concurrence)

R หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยที่

ค่า +1 หมายถึง ข้อคำถามสามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน

ค่า 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าจะวัดได้

ค่า -1 หมายถึง ข้อคำถามไม่สามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน

N หมายถึง จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

โดยเลือกข้อที่มีค่า OIC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 มาเป็นข้อคำถามในการวิจัย ส่วนข้อใดมีค่าน้อยกว่า 0.5 ผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

3.2) การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ก่อนนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วไปใช้จริง ได้นำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจริง (try out) จำนวน 30 ชุด โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากร คือ พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจเมืองราชบุรี และพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจเมืองเพชรบุรี เนื่องจากเป็นพนักงานสอบสวนที่ปฏิบัติงานอยู่ในจังหวัดที่อยู่เขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 7 เช่นเดียวกับสถานีตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม อีกทั้งมีพื้นที่ติดต่อกันกับจังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยทำการทดสอบโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.75 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามการวิจัยนี้มีความน่าเชื่อถืออยู่ในเกณฑ์สูง

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้กับผู้ตอบแบบสอบถาม โดยทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังสถานีตำรวจภูธรทั้ง 12 สถานีในจังหวัดนครปฐม เพื่อให้พนักงานสอบสวนที่ปฏิบัติหน้าที่ประจำสถานีตำรวจ ในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐมตอบแบบสอบถาม

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามพนักงานสอบสวนของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐมที่ได้รับไปลงรหัสข้อมูล แล้ววิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

1.1) การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: OIC)

1.2) การคำนวณค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

2. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่

2.1) การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2.2) ค่าเฉลี่ยหรือตัวกลางเลขคณิต (Average or Arithmetic Mean)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม เป็นการศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม ซึ่งมีทั้งหมด 107 นาย จากสถานีตำรวจ 12 สถานี โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม

ตารางที่ 3 ข้อมูลทั่วไปของพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน) (N = 107)	ร้อยละ (100.0)
1. เพศ		
ชาย	98	91.6
หญิง	9	8.4
2. อายุ		
น้อยกว่า 25 ปี	11	10.3
25 – 30 ปี	16	15.0
31 – 35 ปี	12	11.2
36 – 40 ปี	9	8.4
มากกว่า 40 ปี	59	55.1
3. ระดับการศึกษาสูงสุด		
ปริญญาตรี	86	80.4
ปริญญาโท	21	19.6
ปริญญาเอก	-	-

ตารางที่ 3 ข้อมูลทั่วไปของพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน) (N = 107)	ร้อยละ (100.0)
4. ระดับชั้นยศ		
ร.ต.ต.	-	-
ร.ต.ท.	23	21.5
ร.ต.อ.	48	44.9
พ.ต.ต.	4	3.7
พ.ต.ท.	32	29.9
5. ดำรงตำแหน่ง		
รองสารวัตร	71	66.4
สารวัตร	15	14.0
รองผู้กำกับ	21	19.6
6. ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน		
น้อยกว่า 5 ปี	34	31.8
5 – 10 ปี	31	29.0
11 – 15 ปี	16	15.0
16 – 20 ปี	10	9.3
มากกว่า 20 ปี	16	15.0
7. เคยเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุครั้งสุดท้ายภายในระยะเวลาที่ปี		
ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม	19	17.8
น้อยกว่า 2 ปี	23	21.5
2 – 5 ปี	32	29.9
มากกว่า 5 ปี	33	30.8
8. เงินเดือนและเงินเพิ่มพิเศษต่อเดือน		
ไม่เกิน 20,000 บาท	14	13.1
20,001 – 30,000 บาท	28	26.2
30,001 – 40,000 บาท	37	34.6
มากกว่า 40,000 บาท	28	26.2

จากตารางที่ 3 ข้อมูลทั่วไปของพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐมพบว่า

เพศ เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยมีจำนวนเพศชาย 98 คน คิดเป็นร้อยละ 91.6 และเป็นเพศหญิง จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 8.4

อายุ ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 55.1 รองลงมา คือ อายุระหว่าง 25 – 30 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 อายุระหว่าง 31 – 35 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 11.2 อายุต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 10.3 และอายุระหว่าง 36 – 40 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 8.4

ระดับการศึกษาสูงสุด ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 80.4 รองลงมาคือระดับปริญญาโท จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 19.6

ระดับชั้นยศ ส่วนใหญ่มีระดับชั้นยศเป็นร้อยตำรวจเอก จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 44.9 รองลงมาคือ พันตำรวจโท จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 29.9 ร้อยตำรวจโท จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 21.5 และพันตำรวจตรี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.7

ตำแหน่ง ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งเป็นรองสารวัตร จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 66.4 รองลงมาคือ รองผู้กำกับ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 19.6 และสารวัตร จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 14.0

ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน ส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 31.0 รองลงมาคือ 5 – 10 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 29.0 11 – 15 ปี และมากกว่า 20 ปีขึ้นไป จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 และ 16 – 20 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3

การฝึกอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ส่วนใหญ่เคยเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุครั้งสุดท้ายภายในระยะเวลา มากกว่า 5 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 30.8 รองลงมาคือ ระยะเวลา 2 – 5 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 29.9 น้อยกว่า 2 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 21.5 และไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 17.8

เงินเดือนและเงินเพิ่มพิเศษต่อเดือน ส่วนใหญ่ได้รับเงินเดือนและเงินเพิ่มพิเศษต่อเดือน 30,001 – 40,000 บาท จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 34.6 รองลงมาคือ 20,001 – 30,000 บาท และมากกว่า 40,000 บาทขึ้นไป จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 26.2 และไม่เกิน 20,000 บาท จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 13.1

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม

ตารางที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม

(จำนวน 107 คน ร้อยละ 100.0)

ข้อที่	ข้อความ	ตอบถูก		ตอบผิด	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1	เมื่อได้รับแจ้งเหตุ ต้องลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐาน ส่วนคดีสำคัญหรือเป็นคดีที่น่าสนใจของประชาชน ต้องรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับชั้น	103	96.3	4	3.7
2	เมื่อได้รับแจ้งเหตุ ต้องแจ้งกับผู้แจ้งเหตุ/ผู้เสียหายว่า “อย่าแตะต้องเคลื่อนย้ายหรือรื้อค้นทรัพย์สินใดๆ ให้รอจนกระทั่งเจ้าหน้าที่ตำรวจไปทำการตรวจเก็บพยานหลักฐานเสร็จสิ้นก่อน”	106	99.1	1	0.9
3	เมื่อรับแจ้งเหตุแล้ว ต้องแจ้งให้สายตรวจหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจที่อยู่ใกล้พื้นที่เกิดเหตุไปดูแลป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ	106	99.1	1	0.9
4	ทีมในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ประกอบด้วย หัวหน้าทีม เจ้าหน้าที่ถ่ายภาพ เจ้าหน้าที่ทำแผนผัง และเจ้าหน้าที่เก็บวัตถุพยาน	86	80.4	21	19.6
5	เมื่อไปถึงสถานที่เกิดเหตุ ควรรีบเข้าสถานที่เกิดเหตุ เพื่อจะสามารถประเมินสถานที่เกิดเหตุได้อย่างทันท่วงที หากได้ข้อมูลไม่เพียงพอจึงสอบถามเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดแรกที่ไปถึง ผู้เสียหายพยานในภายหลัง	34	31.8	73	68.2
6	เมื่อทำการปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุด้วย Police Line เชือก แผงเหล็ก หรืออื่นๆ แล้ว อาจไม่จำเป็นต้องจัดเจ้าหน้าที่ตำรวจเฝ้าประจำแนวกันทางเข้าออก	72	67.3	35	32.7
7	เมื่อเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ ต้องสวมอุปกรณ์ป้องกัน เช่น ถุงมือ หมวกคลุมผม ถุงครอบเท้า และผ้าปิดปาก อย่างครบถ้วน	97	90.7	10	9.3

ตารางที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนใน
เขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม (ต่อ)

(จำนวน 107 คน ร้อยละ 100.0)

ข้อที่	ข้อความ	ตอบถูก		ตอบผิด	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
8	เมื่ออยู่ในสถานที่เกิดเหตุไม่ควรสูบบุหรี่ เคี้ยวหมากฝรั่ง รับประทานอาหาร เปิดน้ำในตู้เย็นดื่ม เปิด-ปิดสวิตซ์ไฟ พัดลม หรือใช้ห้องน้ำห้องส้วม เป็นต้น	106	99.1	1	0.9
9	เมื่อจำเป็นต้องให้แพทย์ หน่วยกู้ภัย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ ต้องมีการบันทึกชื่อบุคคล กำหนดเส้นทางการเข้า-ออกและเส้นทางการเคลื่อนที่	101	94.4	6	5.6
10	การสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้นต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษในการค้นหาพยานหลักฐาน บริเวณเส้นทางเข้าออก เส้นทางหลบหนีและบริเวณที่คนร้ายกระทำการต่างๆ	101	94.4	6	5.6
11	การประเมินวัตถุพยาน จะเริ่มต้นตั้งแต่เมื่อเดินทางมาถึงสถานที่เกิดเหตุ โดยจะต้องให้ความสำคัญกับวัตถุพยานที่สูญหาย หรือเสียหายได้ง่ายเป็นลำดับแรก	103	96.3	4	3.7
12	การจดบันทึกเริ่มตั้งแต่เวลาที่รับแจ้งเหตุต่อเนื่องไปจนกระทั่งเวลาที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้น	102	95.3	5	4.7
13	การจดบันทึกสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้ง่ายในสถานที่เกิดเหตุมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เช่น สภาพแสงไฟ กลิ่น เสียง อุณหภูมิ การปิดเปิดประตู/หน้าต่าง เป็นต้น	96	89.7	11	10.3
14	การจดบันทึกสถานที่เกิดเหตุจะเขียนสั้นๆ อ่านง่าย ไม่ควรใช้คำย่อต่างๆ ถ้าจำเป็นต้องใช้ให้ใช้คำย่อที่คนทั่วไปสามารถเข้าใจได้ หรือมีการเขียนคำเต็มกำกับไว้ด้วย หากจดบันทึกผิดให้ขีดฆ่าแล้วเขียนใหม่ อาจลงลายมือชื่อกำกับไว้ แต่ไม่ใช้วิธีการลบ	95	88.8	12	11.2

ตารางที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนใน
เขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม (ต่อ)

(จำนวน 107 คน ร้อยละ 100.0)

ข้อที่	ข้อความ	ตอบถูก		ตอบผิด	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
15	การถ่ายภาพในสถานที่เกิดเหตุ สามารถเริ่มจากบริเวณรอบๆ ของที่เกิดเหตุ จากนั้นจึงเข้าไปหาบริเวณศูนย์กลางของที่เกิดเหตุ หรือจะเริ่มจากบริเวณศูนย์กลางของที่เกิดเหตุ ออกไปสู่บริเวณรอบๆ ของที่เกิดเหตุก็ได้	20	18.7	87	81.3
16	การถ่ายภาพในสถานที่เกิดเหตุระยะกลางและระยะใกล้ ควรมีการวางป้ายหมายเลขวัตถุพยาน	102	95.3	5	4.7
17	การถ่ายภาพตำแหน่งที่พบศพ และวัตถุพยานทั้งหมดที่ตรวจพบในสถานที่เกิดเหตุ จะต้องดำเนินการก่อนทำการตรวจเก็บเสมอ	104	97.2	3	2.8
18	การถ่ายภาพวัตถุพยานระยะใกล้จะต้องถ่ายให้กล้องตั้งฉากกับวัตถุพยาน และต้องมีมาตราส่วนกำกับไว้ด้วยทุกครั้ง	97	90.7	10	9.3
19	การทำแผนผังสถานที่เกิดเหตุสามารถช่วยแยกแยะรายละเอียดต่างๆ ได้อย่างชัดเจนมากกว่าการถ่ายภาพ โดยจะเชื่อมโยงพื้นที่ที่มีขนาดใหญ่ให้เห็นความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี	95	88.8	12	11.2
20	สถานที่เกิดเหตุที่มีวัตถุพยานที่ฝาผนัง เช่น รอยถูกยิงด้วยกระสุนปืนรอยกระเซ็นของคราบโลหิตร่องรอยการลุกไหม้ที่ฝาผนัง เป็นต้น ควรทำแผนผังแบบมองจากด้านข้าง (Side View)	99	92.5	8	7.5
21	การทำแผนผังมีความจำเป็นต้องระบุรายละเอียดของสถานที่เกิดเหตุ ทิศ ระยะ มาตราส่วน และรายละเอียดของวัตถุพยานลงไปด้วย	102	95.3	5	4.7
22	ในกรณีสถานที่เกิดเหตุมีขนาดใหญ่ เช่น ห้องจัดเลี้ยง ลานจอดรถ และมีวัตถุพยานกระจัดกระจายจำนวนมาก ควรนำวิธีการกำหนดตำแหน่งของวัตถุพยานแบบใช้เส้นสมมุติ (Base Line)	100	93.5	7	6.5

ตารางที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนใน
เขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม (ต่อ)

(จำนวน 107 คน ร้อยละ 100.0)

ข้อที่	ข้อความ	ตอบถูก		ตอบผิด	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
23	การกำหนดตำแหน่งของวัตถุพยานเป็นการวัดระยะจากวัตถุพยานไปยังจุดอ้างอิง ซึ่งจุดอ้างอิงที่ใช้ควรเป็นสิ่งที่เคลื่อนที่ไม่ได้ เช่น เสไฟฟ้า หลักกิโลเมตร เป็นต้น	104	97.2	3	2.8
24	การกำหนดพื้นที่สำหรับค้นหาวัตถุพยานควรให้ครอบคลุมทางเข้าออกของคนร้ายด้วย	100	93.5	7	6.5
25	กรณีพบศพในสถานที่เกิดเหตุ ควรใช้วิธีการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุแบบก้นหอย โดยยึดศพเป็นจุดศูนย์กลางแล้วเดินจากศพออกไปสู่บริเวณด้านนอกเป็นลักษณะวงกลมหรือก้นหอย	14	13.1	93	86.9
26	การตรวจค้นสถานที่เกิดเหตุในบริเวณที่แคบหรือมองไม่เห็น ไม่ควรใช้มือล้วงเข้าไป แต่ควรใช้เครื่องมือพิเศษช่วยในการตรวจค้น เช่น เครื่องตรวจโลหะ เป็นต้น	99	92.5	8	7.5
27	วัตถุพยานชนิดเดียวกันสามารถบรรจุหีบห่อรวมกันได้แม้จะเก็บมาจากคนละตำแหน่งกัน	72	67.3	35	32.7
28	วิธีการที่ดีที่สุดในการตรวจเก็บวัตถุพยานเพื่อนำส่งตรวจหา DNA คือการนำส่งวัตถุพยานทั้งชิ้น โดยต้องพิจารณาเลือกวิธีการหีบห่อที่จะไม่ทำวัตถุพยานนั้นมีการเคลื่อนที่ หรือมีการสัมผัสกับภาชนะที่หีบห่อน้อยที่สุด	93	86.9	14	13.1
29	การครอบครองพยานหลักฐาน (Chain of Evidence) เป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญและระมัดระวัง ต้องมีการรับผิดชอบดูแลวัตถุพยานที่เป็นของกลางโดยตลอดไม่ขาดช่วง	101	94.4	6	5.6
30	หลังจากตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้นแล้ว จำเป็นต้องสำรวจสถานที่เกิดเหตุอีกครั้งหนึ่ง (Final Survey) ก่อนส่งคืนสถานที่เกิดเหตุ เพื่อเป็นการตรวจสอบความสมบูรณ์ที่ได้จากการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เช่น ความครบถ้วนถูกต้องของการบันทึก การค้นหาวัตถุพยาน การเก็บวัตถุพยาน	101	94.4	6	5.6

จากตารางที่ 4 พบว่า พนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐมมีความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ดังนี้

1. เมื่อได้รับแจ้งเหตุ ต้องลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐาน ส่วนคดีสำคัญหรือเป็นคดีที่น่าสนใจของประชาชน ต้องรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับชั้น พบว่า ส่วนใหญ่ตอบถูก จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 96.3 ตอบผิด จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.7

2. เมื่อได้รับแจ้งเหตุ ต้องแจ้งกับผู้แจ้งเหตุ/ผู้เสียหายว่า “อย่าแตะต้องเคลื่อนย้ายหรือรื้อค้นทรัพย์สินใดๆ ให้รอจนกระทั่งเจ้าหน้าที่ตำรวจไปทำการตรวจเก็บพยานหลักฐานเสร็จสิ้นก่อน” พบว่า ส่วนใหญ่ตอบถูก จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 99.1 ตอบผิด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.9

3. เมื่อรับแจ้งเหตุแล้ว ต้องแจ้งให้สายตรวจหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจที่อยู่ใกล้พื้นที่เกิดเหตุไปดูแลป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ พบว่า ส่วนใหญ่ตอบถูก จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 99.1 ตอบผิด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.9

4. ทีมในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ประกอบด้วย หัวหน้าทีม เจ้าหน้าที่ถ่ายภาพ เจ้าหน้าที่ทำแผนผัง และเจ้าหน้าที่เก็บวัตถุพยาน พบว่า ส่วนใหญ่ตอบถูก จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 80.4 ตอบผิด จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 19.6

5. เมื่อไปถึงสถานที่เกิดเหตุ ควรรีบเข้าสถานที่เกิดเหตุ เพื่อจะสามารถประเมินสถานที่เกิดเหตุได้อย่างทันท่วงที หากได้ข้อมูลไม่เพียงพอจึงสอบถามเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดแรกที่ไปถึง ผู้เสียหายพยาน ในภายหลัง พบว่า ส่วนใหญ่ตอบผิด จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 68.2 ตอบถูก จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 31.8

6. เมื่อทำการปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุด้วย Police Line เชือก แผงเหล็ก หรืออื่นๆ แล้ว อาจไม่จำเป็นต้องจัดเจ้าหน้าที่ตำรวจเฝ้าประจำแนวกันทางเข้าออก พบว่า ส่วนใหญ่ตอบถูก จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 67.3 ตอบผิด จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 32.7

7. เมื่อเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ ต้องสวมอุปกรณ์ป้องกัน เช่น ถุงมือ หมวกคลุมผม ถุงครอบเท้า และผ้าปิดปาก อย่างครบถ้วน พบว่า ส่วนใหญ่ตอบถูก จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 90.7 ตอบผิด จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3

8. เมื่ออยู่ในสถานที่เกิดเหตุไม่ควรสูบบุหรี่ เคี้ยวหมากฝรั่ง รับประทานอาหาร เปิดน้ำในตู้เย็นดื่ม เปิด-ปิดสวิตช์ไฟ พัดลม หรือใช้ห้องน้ำห้องส้วม เป็นต้น พบว่า ส่วนใหญ่ตอบถูก จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 99.1 ตอบผิด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.9

9. เมื่อจำเป็นต้องให้แพทย์ หน่วยกู้ภัย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ ต้องมีการบันทึกชื่อบุคคล กำหนดเส้นทางการเข้าออก และเส้นทางการเคลื่อนที่ พบว่า ส่วนใหญ่ตอบถูก จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 94.4 ตอบผิด จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.6

10. การสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้นต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษในการค้นหา พยานหลักฐานบริเวณเส้นทางเข้าออก เส้นทางหลบหนีและบริเวณที่คนร้ายกระทำการต่างๆ พบว่า ส่วนใหญ่ตอบถูก จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 94.4 ตอบผิด จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.6

11. การประเมินวัตถุพยาน จะเริ่มต้นตั้งแต่เมื่อเดินทางมาถึงสถานที่เกิดเหตุ โดยจะต้อง ให้ความสำคัญกับวัตถุพยานที่สูญหาย หรือเสียหายได้ง่ายเป็นลำดับแรก พบว่า ส่วนใหญ่ตอบถูก จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 96.3 ตอบผิด จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.7

12. การจดบันทึกเริ่มตั้งแต่เวลาที่รับแจ้งเหตุต่อเนื่องไปจนกระทั่งเวลาที่ตรวจสอบสถานที่ เกิดเหตุเสร็จสิ้น พบว่า ส่วนใหญ่ตอบถูก จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 95.3 ตอบผิด จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7

13. การจดบันทึกสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้ง่ายในสถานที่เกิดเหตุมีความจำเป็น อย่างยิ่ง เช่น สภาพแสงไฟ กลิ่น เสียง อุณหภูมิ การปิดเปิดประตู/หน้าต่าง เป็นต้น พบว่า ส่วนใหญ่ ตอบถูก จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 89.7 ตอบผิด จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 10.3

14. การจดบันทึกสถานที่เกิดเหตุจะเขียนสั้นๆ อ่านง่าย ไม่ควรใช้คำย่อต่างๆ ถ้าจำเป็นต้องใช้ให้ใช้คำย่อที่คนทั่วไปสามารถเข้าใจได้ หรือมีการเขียนคำเต็มกำกับไว้ด้วย หากจด บันทึกผิดให้ขีดฆ่าแล้วเขียนใหม่ อาจลงลายมือชื่อกำกับไว้ แต่ไม่ใช้วิธีการลบ พบว่า ส่วนใหญ่ตอบถูก จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 88.8 ตอบผิด จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 11.2

15. การถ่ายภาพในสถานที่เกิดเหตุ สามารถเริ่มจากบริเวณรอบๆ ของที่เกิดเหตุ จากนั้น จึงเข้าไปหาบริเวณศูนย์กลางของที่เกิดเหตุ หรือจะเริ่มจากบริเวณศูนย์กลางของที่เกิดเหตุ ออกไปสู่ บริเวณรอบๆ ของที่เกิดเหตุก็ได้ พบว่า ส่วนใหญ่ตอบผิด จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 81.3 ตอบถูก จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 18.7

16. การถ่ายภาพในสถานที่เกิดเหตุระยะกลางและระยะใกล้ ควรมีการวางป้ายหมายเลขวัตถุ พยาน พบว่า ส่วนใหญ่ตอบถูก จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 95.3 ตอบผิด จำนวน 5 คน คิดเป็น ร้อยละ 4.7

17. การถ่ายภาพตำแหน่งที่พบศพ และวัตถุพยานทั้งหมดที่ตรวจพบในสถานที่เกิดเหตุ จะต้องดำเนินการก่อนทำการตรวจเก็บเสมอ พบว่า ส่วนใหญ่ตอบถูก จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 97.2 ตอบผิด จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.8

18. การถ่ายภาพวัตถุพยานระยะใกล้จะต้องถ่ายให้กล้องต้องตั้งฉากกับวัตถุพยาน และต้องมีมาตราส่วนกำกับไว้ด้วยทุกครั้ง พบว่า ส่วนใหญ่ตอบถูก จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 90.7 ตอบผิด จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3

19. การทำแผนผังสถานที่เกิดเหตุสามารถช่วยแยกแยะรายละเอียดต่างๆ ได้อย่างชัดเจนมากกว่าการถ่ายภาพ โดยจะเชื่อมโยงพื้นที่ที่มีขนาดใหญ่ให้เห็นความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี พบว่า ส่วนใหญ่ตอบถูก จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 88.8 ตอบผิด จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 11.2

20. สถานที่เกิดเหตุที่มีวัตถุพยานที่ฝาผนัง เช่น รอยถูกยิงด้วยกระสุนปืนรอยกระเซ็นของคราบโลหิต ร่องรอยการลุกไหม้ที่ฝาผนัง เป็นต้น ควรทำแผนผังแบบมองจากด้านข้าง (Side View) พบว่า ส่วนใหญ่ตอบถูก จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 92.5 ตอบผิด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5

21. การทำแผนผังมีความจำเป็นต้องระบุรายละเอียดของสถานที่เกิดเหตุ ทิศ ระยะ มาตราส่วน และรายละเอียดของวัตถุพยาน ลงไปด้วย พบว่า ส่วนใหญ่ตอบถูก จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 95.3 ตอบผิด จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7

22. ในกรณีสถานที่เกิดเหตุมีขนาดใหญ่ เช่น ห้องจัดเลี้ยง ลานจอดรถ และมีวัตถุพยานกระจัดกระจายจำนวนมาก ควรนำวิธีการกำหนดตำแหน่งของวัตถุพยานแบบใช้เส้นสมมุติ (Base Line) พบว่า ส่วนใหญ่ตอบถูก จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 93.5 ตอบผิด จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 6.5

23. การกำหนดตำแหน่งของวัตถุพยานเป็นการวัดระยะจากวัตถุพยานไปยังจุดอ้างอิง ซึ่งจุดอ้างอิงที่ใช้ควรเป็นสิ่งที่เคลื่อนที่ไม่ได้ เช่น เสาไฟฟ้า หลัทธิโกลเมตร เป็นต้น พบว่า ส่วนใหญ่ตอบถูก จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 97.2 ตอบผิด จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.8

24. การกำหนดพื้นที่สำหรับค้นหาวัตถุพยานควรให้ครอบคลุมทางเข้าออกของคนร้ายด้วย พบว่า ส่วนใหญ่ตอบถูก จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 93.5 ตอบผิด จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 6.5

25. กรณีพบศพในสถานที่เกิดเหตุ ควรใช้วิธีการตรวจสถานที่เกิดเหตุแบบกันหอย โดยยึดศพเป็นจุดศูนย์กลางแล้วเดินจากศพออกไปสู่บริเวณด้านนอกเป็นลักษณะวงกลมหรือกันหอย พบว่า ส่วนใหญ่ตอบผิด จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 86.9 ตอบถูก จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 13.1

26. การตรวจค้นสถานที่เกิดเหตุในบริเวณที่แคบหรือมองไม่เห็น ไม่ควรใช้มือล้วงเข้าไป แต่ควรใช้เครื่องมือพิเศษช่วยในการตรวจค้น เช่น เครื่องตรวจโลหะ เป็นต้น พบว่า ส่วนใหญ่ตอบถูก จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 92.5 ตอบผิด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5

27. วัตถุพยานชนิดเดียวกันสามารถบรรจุหีบห่อรวมกันได้แม้จะเก็บมาจากคนละตำแหน่งกัน พบว่า ส่วนใหญ่ตอบถูก จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 67.3 ตอบผิด จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 32.7

28. วิธีการที่ดีที่สุดในการตรวจเก็บวัตถุพยานเพื่อนำส่งตรวจหา DNA คือการนำส่งวัตถุพยานทั้งชิ้น โดยต้องพิจารณาเลือกวิธีการหีบห่อที่จะไม่ทำวัตถุพยานนั้นมีการเคลื่อนที่ หรือมีการสัมผัสกับภาชนะที่หีบห่อน้อยที่สุด พบว่า ส่วนใหญ่ตอบถูก จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 86.9 ตอบผิด จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 13.1

29. การครอบครองพยานหลักฐาน (Chain of Evidence) เป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญและระมัดระวัง ต้องมีการรับผิดชอบดูแลวัตถุพยานที่เป็นของกลางโดยตลอดไม่ขาดช่วง พบว่า ส่วนใหญ่ตอบถูก จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 94.4 ตอบผิด จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.6

30. หลังจากตรวจสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้นแล้ว จำเป็นต้องสำรวจสถานที่เกิดเหตุอีกครั้งหนึ่ง (Final Survey) ก่อนส่งคืนสถานที่เกิดเหตุ เพื่อเป็นการตรวจสอบความสมบูรณ์ที่ได้จากการตรวจสถานที่เกิดเหตุ เช่น ความครบถ้วนถูกต้องของการบันทึก การค้นหาวัตถุพยาน การเก็บวัตถุพยาน พบว่า ส่วนใหญ่ตอบถูก จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 94.4 ตอบผิด จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.6

เมื่อพิจารณาแบบสอบถามการศึกษาความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม สามารถจัดกลุ่มข้อความออกเป็นขั้นตอนการตรวจสถานที่เกิดเหตุ 12 ขั้นตอน ได้ดังนี้ (สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ, ม.ป.ป.: 9 - 20)

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อม ได้แก่ ข้อคำถามดังนี้

ข้อ 1 เมื่อได้รับแจ้งเหตุ ต้องลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐาน ส่วนคดีสำคัญหรือเป็นคดีที่น่าสนใจของประชาชน ต้องรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับขั้น

ข้อ 2 เมื่อได้รับแจ้งเหตุ ต้องแจ้งกับผู้แจ้งเหตุ/ผู้เสียหายว่า “อย่าแตะต้องเคลื่อนย้ายหรือรื้อค้นทรัพย์สินใดๆ ให้รอจนกระทั่งเจ้าหน้าที่ตำรวจไปทำการตรวจเก็บพยานหลักฐานเสร็จสิ้นก่อน”

ข้อ 3 เมื่อรับแจ้งเหตุแล้ว ต้องแจ้งให้สายตรวจหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจที่อยู่ใกล้เคียงที่เกิดเหตุไปดูแลป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ

ข้อ 4 ทีมในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ประกอบด้วย หัวหน้าทีม เจ้าหน้าที่ถ่ายภาพ เจ้าหน้าที่ทำแผนผัง และเจ้าหน้าที่เก็บวัตถุพยาน

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการเมื่อถึงสถานที่เกิดเหตุ ได้แก่ ข้อคำถามดังนี้

ข้อ 5 เมื่อไปถึงสถานที่เกิดเหตุ ควรรีบเข้าสถานที่เกิดเหตุ เพื่อจะสามารถประเมินสถานที่เกิดเหตุได้อย่างทันท่วงที หากได้ข้อมูลไม่เพียงพอจึงสอบถามเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดแรกที่ไปถึง ผู้เสียหาย พยาน ในภายหลัง

ขั้นตอนที่ 3 การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ ได้แก่ ข้อคำถามดังนี้

ข้อ 6 เมื่อทำการปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุด้วย Police Line เชือก แผงเหล็ก หรืออื่นๆ แล้ว อาจไม่จำเป็นต้องจัดเจ้าหน้าที่ตำรวจเฝ้าประจำแนวกันทางเข้าออก

ข้อ 7 เมื่อเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ ต้องสวมอุปกรณ์ป้องกัน เช่น ถุงมือ หมวกคลุมผม ถุงครอบเท้า และผ้าปิดปาก อย่างครบถ้วน

ข้อ 8 เมื่ออยู่ในสถานที่เกิดเหตุไม่ควรสูบบุหรี่ เคี้ยวหมากฝรั่ง รับประทานอาหาร เปิดน้ำในตู้เย็นดื่ม เปิด - ปิดสวิตซ์ไฟ พัดลม หรือใช้ห้องน้ำห้องส้วม เป็นต้น

ข้อ 9 เมื่อจำเป็นต้องให้แพทย์ หน่วยกู้ภัย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ ต้องมีการบันทึกชื่อบุคคล กำหนดเส้นทางการเข้า-ออกและเส้นทางการเคลื่อนที่

ขั้นตอนที่ 4 การสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น ได้แก่ ข้อคำถามดังนี้

ข้อ 10 การสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้นต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษในการค้นหาพยานหลักฐานบริเวณเส้นทางเข้าออก เส้นทางหลบหนีและบริเวณที่คนร้ายกระทำการต่างๆ

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินวัตถุพยานที่พบในสถานที่เกิดเหตุ ได้แก่ ข้อคำถามดังนี้

ข้อ 11 การประเมินวัตถุพยาน จะเริ่มต้นตั้งแต่เมื่อเดินทางมาถึงสถานที่เกิดเหตุโดยจะต้องให้ความสำคัญกับวัตถุพยานที่สูญหาย หรือเสียหายได้ง่ายเป็นลำดับแรก

ขั้นตอนที่ 6 การบรรยายสถานที่เกิดเหตุ ได้แก่ ข้อคำถามดังนี้

ข้อ 12 การจดบันทึกเริ่มตั้งแต่เวลาที่รับแจ้งเหตุต่อเนื่องไปจนกระทั่งเวลาที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้น

ข้อ 13 การจดบันทึกสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้ง่ายในสถานที่เกิดเหตุมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เช่น สภาพแสงไฟ กลิ่น เสียง อุณหภูมิ การปิดเปิดประตู/หน้าต่าง เป็นต้น

ข้อ 14 การจดบันทึกสถานที่เกิดเหตุจะเขียนสั้นๆ อ่านง่าย ไม่ควรใช้คำย่อต่างๆ ถ้าจำเป็นต้องใช้ให้ใช้คำย่อที่คนทั่วไปสามารถเข้าใจได้ หรือมีการเขียนคำเต็มกำกับไว้ด้วย หากจดบันทึกผิดให้ขีดฆ่าแล้วเขียนใหม่ อาจลงลายมือชื่อกำกับไว้ แต่ไม่ใช่วิธีการลบ

ขั้นตอนที่ 7 การถ่ายภาพในสถานที่เกิดเหตุ ได้แก่ ข้อคำถามดังนี้

ข้อ 15 การถ่ายภาพในสถานที่เกิดเหตุ สามารถเริ่มจากบริเวณรอบๆ ของที่เกิดเหตุ จากนั้นจึงเข้าไปหาบริเวณศูนย์กลางของที่เกิดเหตุ หรือจะเริ่มจากบริเวณศูนย์กลางของที่เกิดเหตุออกไปสู่บริเวณรอบๆ ของที่เกิดเหตุก็ได้

ข้อ 16 การถ่ายภาพในสถานที่เกิดเหตุระยะกลางและระยะใกล้ ควรมีการวางป้ายหมายเลขวัตถุพยาน

ข้อ 17 การถ่ายภาพตำแหน่งที่พบศพ และวัตถุพยานทั้งหมดที่ตรวจพบในสถานที่เกิดเหตุ จะต้องดำเนินการก่อนทำการตรวจเก็บเสมอ

ข้อ 18 การถ่ายภาพวัตถุพยานระยะใกล้จะต้องถ่ายให้กล้องตั้งฉากกับวัตถุพยาน และต้องมีมาตราส่วนกำกับไว้ด้วยทุกครั้ง

ขั้นตอนที่ 8 การจัดทำแผนที่/แผนผัง สเกตซ์ภาพสถานที่เกิดเหตุ ได้แก่ ข้อคำถามดังนี้

ข้อ 19 การทำแผนผังสถานที่เกิดเหตุสามารถช่วยแยกแยะรายละเอียดต่างๆ ได้อย่างชัดเจนมากกว่าการถ่ายภาพ โดยจะเชื่อมโยงพื้นที่ที่มีขนาดใหญ่ให้เห็นความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี

ข้อ 20 สถานที่เกิดเหตุที่มีวัตถุพยานที่ฝาผนัง เช่น รอยถูกยิงด้วยกระสุนปืน รอยกระเซ็นของคราบโลหิต ร่องรอยการลุกไหม้ที่ฝาผนัง เป็นต้น ควรทำแผนผังแบบมองจากด้านข้าง (Side View)

ข้อ 21 การทำแผนผังมีความจำเป็นต้องระบุรายละเอียดของสถานที่เกิดเหตุ ทิศ ระยะ มาตรฐาน และรายละเอียดของวัตถุพยาน ลงไปด้วย

ข้อ 22 ในกรณีสถานที่เกิดเหตุมีขนาดใหญ่ เช่น ห้องจัดเลี้ยง ลานจอดรถ และมีวัตถุพยานกระจัดกระจายจำนวนมาก ควรนำวิธีการกำหนดตำแหน่งของวัตถุพยานแบบใช้เส้นสมมุติ (Base Line)

ข้อ 23 การกำหนดตำแหน่งของวัตถุพยานเป็นการวัดระยะจากวัตถุพยานไปยังจุดอ้างอิง ซึ่งจุดอ้างอิงที่ใช้ควรเป็นสิ่งที่เคลื่อนที่ไม่ได้ เช่น เสาไฟฟ้า หลัทธิโกลเมตร เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 9 การตรวจค้นสถานที่เกิดเหตุอย่างละเอียด ได้แก่ ข้อคำถามดังนี้

ข้อ 24 การกำหนดพื้นที่สำหรับค้นหาวัตถุพยานควรให้ครอบคลุมทางเข้าออกของ
คนร้ายด้วย

ข้อ 25 กรณีพบศพในสถานที่เกิดเหตุ ควรใช้วิธีการตรวจสถานที่เกิดเหตุแบบกันหอย
โดยยึดศพเป็นจุดศูนย์กลางแล้วเดินจากศพออกไปสู่บริเวณด้านนอกเป็นลักษณะวงกลมหรือกันหอย

ข้อ 26 การตรวจค้นสถานที่เกิดเหตุในบริเวณที่แคบหรือมองไม่เห็น ไม่ควรใช้มือล้วง
เข้าไป แต่ควรใช้เครื่องมือพิเศษช่วยในการตรวจค้น เช่น เครื่องตรวจโลหะ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 10 การบันทึกและตรวจเก็บวัตถุพยาน ได้แก่ ข้อคำถามดังนี้

ข้อ 27 วัตถุพยานชนิดเดียวกันสามารถบรรจุหีบห่อรวมกันได้แม้จะเก็บมาจากคนละ
ตำแหน่งกัน

ข้อ 28 วิธีการที่ดีที่สุดในการตรวจเก็บวัตถุพยานเพื่อนำส่งตรวจหา DNA คือการนำส่ง
วัตถุพยานทั้งชิ้น โดยต้องพิจารณาเลือกวิธีการหีบห่อที่จะไม่ทำวัตถุพยานนั้นมีการเคลื่อนที่ หรือมีการ
สัมผัสกับภาชนะที่หีบห่อน้อยที่สุด

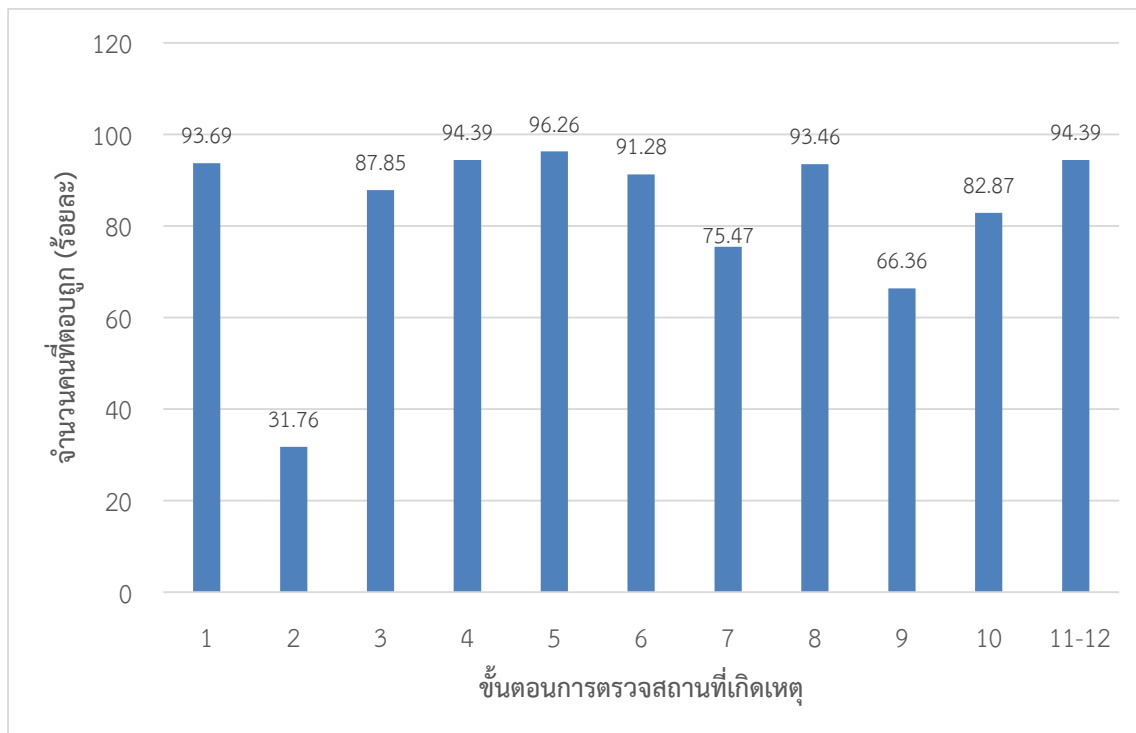
ข้อ 29 การครอบครองพยานหลักฐาน (Chain of Evidence) เป็นสิ่งที่ต้องให้
ความสำคัญและระมัดระวัง ต้องมีการรับผิดชอบดูแลวัตถุพยานที่เป็นของกลางโดยตลอดไม่ขาดช่วง

ขั้นตอนที่ 11 การสำรวจสถานที่เกิดเหตุครั้งสุดท้าย และ ขั้นตอนที่ 12 การออกและ
ส่งคืนสถานที่เกิดเหตุ ได้แก่ ข้อคำถามดังนี้

ข้อ 30 หลังจากตรวจสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้นแล้ว จำเป็นต้องสำรวจสถานที่เกิดเหตุ
อีกครั้งหนึ่ง (Final Survey) ก่อนส่งคืนสถานที่เกิดเหตุ เพื่อเป็นการตรวจสอบความสมบูรณ์ที่ได้จาก
การตรวจสถานที่เกิดเหตุ เช่น ความครบถ้วนถูกต้องของการบันทึก การค้นหาวัตถุพยาน การเก็บวัตถุ
พยาน

จากการศึกษาจะพบว่าระดับความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุทั้ง 12
ขั้นตอน ของพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง
ดังปรากฏให้เห็นในกราฟที่ 1

กราฟที่ 1 ความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม จำแนกตามขั้นตอนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

จากกราฟที่ 1 พบว่า พนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม มีความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในขั้นตอนที่ 5 มากที่สุด คือ การประเมินวัตถุประสงค์ที่พบในสถานที่เกิดเหตุ (ร้อยละ 96.26) รองลงมาคือ ขั้นตอนที่ 4 การสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น ขั้นตอนที่ 11 การสำรวจสถานที่เกิดเหตุครั้งสุดท้าย และขั้นตอนที่ 12 การออกและส่งคืนสถานที่เกิดเหตุ (ร้อยละ 94.39)

ส่วนขั้นตอนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุที่พนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม มีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุด คือ ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการเมื่อถึงสถานที่เกิดเหตุ (ร้อยละ 31.76) รองลงมาคือ ขั้นตอนที่ 9 การตรวจค้นสถานที่เกิดเหตุอย่างละเอียด (ร้อยละ 66.36) และขั้นตอนที่ 7 การถ่ายภาพในสถานที่เกิดเหตุ (ร้อยละ 75.47)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ พนักงานสอบสวนที่ทำการสอบสวนประจำสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม ซึ่งมีทั้งหมด 107 นาย จากสถานีตำรวจ 12 สถานี โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะในการวิจัยเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม

พนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีระดับชั้นยศเป็นร้อยตำรวจเอก ตำแหน่งเป็นรองสารวัตร ในด้านระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน พบว่า ส่วนใหญ่มีระยะเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี เคยเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุครั้งสุดท้ายภายในระยะเวลา มากกว่า 5 ปี และได้รับเงินเดือนและเงินเพิ่มพิเศษต่อเดือน 30,001 – 40,000 บาท

5.1.2 ความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม

ความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทั้ง 12 ขั้นตอน ของพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นตอน พบว่า พนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม มีความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในขั้นตอนที่ 5 มากที่สุด คือ การประเมินวัตถุพยานที่พบในสถานที่เกิดเหตุ (ร้อยละ 96.26) รองลงมาคือ ขั้นตอนที่ 4 การสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น ขั้นตอนที่ 11 การสำรวจสถานที่เกิดเหตุครั้งสุดท้าย และขั้นตอนที่ 12 การออกและส่งคืนสถานที่เกิดเหตุ (ร้อยละ 94.39)

ส่วนขั้นตอนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุที่พนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม มีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุด คือ ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการเมื่อถึงสถานที่เกิดเหตุ

(ร้อยละ 31.76) รองลงมาคือ ขั้นตอนที่ 9 การตรวจค้นสถานที่เกิดเหตุอย่างละเอียด (ร้อยละ 66.36) และขั้นตอนที่ 7 การถ่ายภาพในสถานที่เกิดเหตุ (ร้อยละ 75.47)

เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อของแต่ละขั้นตอนตามหลักการตรวจสถานที่เกิดเหตุ 12 ขั้นตอนของ FBI ซึ่งประกอบด้วย การเตรียมความพร้อม การดำเนินการเมื่อถึงสถานที่เกิดเหตุ การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ การตรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น การประเมินวัตถุพยานที่พบในสถานที่เกิดเหตุ การบรรยายสถานที่เกิดเหตุ การถ่ายภาพในสถานที่เกิดเหตุ การจัดทำแผนที่/แผนผัง สเก็ตซ์ภาพสถานที่เกิดเหตุ การตรวจค้นสถานที่เกิดเหตุอย่างละเอียด การบันทึกและตรวจเก็บวัตถุพยาน การสำรวจสถานที่เกิดเหตุครั้งสุดท้าย และการออกและส่งคืนสถานที่เกิดเหตุ พบว่า (สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ, ม.ป.ป.: 9 - 20)

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อม พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจด้านการเตรียมความพร้อมอย่างถูกต้อง โดยทำการลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐานเมื่อได้รับแจ้งเหตุ ในกรณีคดีสำคัญหรือเป็นคดีที่น่าสนใจของประชาชน พนักงานสอบสวนจะรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับชั้น ตลอดจนได้แจ้งกับผู้แจ้งเหตุหรือผู้เสียหายไม่ให้สัมผัสและต้องเคลื่อนย้ายหรือรื้อค้นทรัพย์สินใดๆ ให้รองกว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจไปทำการตรวจเก็บพยานหลักฐานให้เสร็จสิ้นก่อน และได้แจ้งให้สายตรวจหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจที่อยู่ใกล้พื้นที่เกิดเหตุไปดูแลป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ รวมถึงจัดทีมตรวจสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่า 4 คน ประกอบด้วย หัวหน้าทีม เจ้าหน้าที่ถ่ายภาพ เจ้าหน้าที่ทำแผนผัง และเจ้าหน้าที่เก็บวัตถุพยาน

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการเมื่อถึงสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจด้านการดำเนินการเมื่อถึงสถานที่เกิดเหตุไม่ถูกต้อง เมื่อไปถึงสถานที่เกิดเหตุ ควรรีบเข้าสถานที่เกิดเหตุ เพื่อจะสามารถประเมินสถานที่เกิดเหตุได้อย่างทันท่วงที หากได้ข้อมูลไม่เพียงพอ ควรสอบถามข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตรวจสถานที่เกิดเหตุจากเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดแรกที่ไปถึงผู้เสียหาย พยาน

ขั้นตอนที่ 3 การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจด้านการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุอย่างถูกต้อง เมื่ออยู่ในสถานที่เกิดเหตุได้ทำการปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุด้วย Police Line เชือก แผงเหล็ก หรืออื่นๆ แล้ว ได้จัดเจ้าหน้าที่ตำรวจเฝ้าประจำแนวกันทางเข้าออกด้วย มีการละเว้นพฤติกรรมที่จะเป็นการทำลายหรือเพิ่มพยานวัตถุ เช่น การสูบบุหรี่ เคี้ยวหมากฝรั่ง รับประทานอาหาร เปิดน้ำในตู้เย็นดื่ม เปิด-ปิดสวิตช์ไฟ พัดลม หรือใช้ห้องน้ำ ห้องส้วม เป็นต้น และมีการบันทึกชื่อบุคคล กำหนดเส้นทางการเข้า-ออกและเส้นทางการเคลื่อนที่เมื่อจำเป็นต้องให้แพทย์ หน่วยกู้ภัย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ นอกจากนี้พนักงานสอบสวนยังได้สวมอุปกรณ์ป้องกัน เช่น ถุงมือ หมวกคลุมผม ถุงครอบเท้า และผ้าปิดปากอย่างครบถ้วน เมื่อเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ

ขั้นตอนที่ 4 การสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจด้านการสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้นอย่างถูกต้อง โดยให้ความสำคัญเป็นพิเศษในการค้นหาพยานหลักฐานบริเวณเส้นทางเข้าออก เส้นทางหลบหนีและบริเวณที่คนร้ายกระทำการต่างๆ

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินวัตถุพยานที่พบในสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจด้านการประเมินวัตถุพยานที่พบในสถานที่เกิดเหตุอย่างถูกต้อง โดยทำการประเมินตั้งแต่เมื่อเดินทางมาถึงสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งจะให้ความสำคัญกับวัตถุพยานที่สูญหายหรือเสียหายได้ง่ายเป็นลำดับแรกก่อน

ขั้นตอนที่ 6 การบรรยายสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจด้านการบรรยายสถานที่เกิดเหตุอย่างถูกต้อง โดยทำการจดบันทึกเริ่มตั้งแต่เวลาที่รับแจ้งเหตุ ต่อเนื่องไปจนกระทั่งเวลาที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้น บันทึกสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้ง่ายในสถานที่เกิดเหตุ เช่น สภาพแสงไฟ กลิ่น เสียง อุณหภูมิ การปิดเปิดประตู/หน้าต่าง เป็นต้น และใช้วิธีการบันทึกแบบเขียนสั้นๆ อ่านง่าย ไม่ใช่คำย่อต่างๆ หรือถ้าจำเป็นต้องใช้ ก็จะใช้คำย่อที่คนทั่วไปสามารถเข้าใจได้ หรือมีการเขียนคำเต็มกำกับไว้ด้วย และหากมีการจดบันทึกผิดก็จะขีดฆ่าแล้วเขียนใหม่ ซึ่งอาจทำการลงลายมือชื่อกำกับไว้ แต่จะไม่ใช้วิธีการลบ

ขั้นตอนที่ 7 การถ่ายภาพในสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจด้านการถ่ายภาพวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุอย่างถูกต้อง ในประเด็นการถ่ายภาพตำแหน่งที่พบศพ และวัตถุพยานก่อนที่จะทำการตรวจเก็บรวบรวม การถ่ายภาพในระยะกลางและระยะใกล้ควรมีการวางป้ายหมายเลขวัตถุพยาน การถ่ายภาพวัตถุพยานระยะใกล้จะถ่ายให้กล้องตั้งฉากกับวัตถุพยานและจะมีมาตราส่วนกำกับด้วยทุกครั้ง แต่กลับพบว่าพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจไม่ถูกต้องเกี่ยวกับลำดับขั้นตอนการถ่ายภาพสถานที่เกิดเหตุที่ต้องเริ่มจากภายนอกเข้าสู่ภายในสถานที่เกิดเหตุ

ขั้นตอนที่ 8 การจัดทำแผนที่หรือแผนผัง และการสเก็ตซ์ภาพสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดทำแผนที่หรือแผนผัง และการสเก็ตซ์ภาพสถานที่เกิดเหตุอย่างถูกต้อง โดยให้ความสำคัญกับการทำแผนผังสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งจะช่วยแยกแยะรายละเอียดต่างๆ ได้อย่างชัดเจนมากกว่าการถ่ายภาพ โดยจะเชื่อมโยงพื้นที่ที่มีขนาดใหญ่ให้เห็นความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี มีการบรรยายละเอียดของสถานที่เกิดเหตุ ทิศ ระยะ มาตราส่วน และรายละเอียดของวัตถุพยาน ลงไปด้วย มีการกำหนดตำแหน่งและวัดระยะวัตถุพยานทุกชิ้น โดยกำหนดจุดอ้างอิง ซึ่งจุดอ้างอิงที่ใช้นั้นจะเป็นสิ่งที่เคลื่อนที่ไม่ได้ เช่น เสาไฟฟ้า หลัทธิโกลเมตร เป็นต้น ในกรณีสถานที่เกิดเหตุมีขนาดใหญ่ เช่น ห้องจัดเลี้ยง ลานจอดรถ และมีวัตถุพยานกระจัดกระจายจำนวนมาก ได้นำวิธีการกำหนดตำแหน่งของวัตถุพยานโดยใช้เส้นสมมุติ (Base Line) มาช่วย และกรณีมีวัตถุพยานที่ฝาผนัง เช่น รอยถูกยิงด้วยกระสุนปืน รอยกระเซ็นของคราบโลหิต ร่องรอยการลุกไหม้ที่ฝาผนัง เป็นต้น จะทำแผนผังแบบมองจากด้านข้าง (Side View)

ขั้นตอนที่ 9 การตรวจค้นสถานที่เกิดเหตุอย่างละเอียด พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจด้านการค้นหาวัตถุพยานอย่างถูกต้อง โดยทำการตรวจค้นให้ครอบคลุมทางเข้าออกของคนร้าย สำหรับการตรวจค้นในบริเวณที่แคบหรือมองไม่เห็น จะไม่ใช่มือล้วงเข้าไป แต่จะใช้เครื่องมือพิเศษช่วยในการตรวจค้น เช่น เครื่องตรวจโลหะ เป็นต้น แต่กลับพบว่าพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการตรวจค้นสถานที่เกิดเหตุในกรณีที่พบศพ โดยใช้วิธีการตรวจค้นแบบกันหอย ซึ่งไม่ควรยึดศพเป็นจุดศูนย์กลางแล้วเดินจากศพสู่บริเวณด้านนอก แต่จะต้องเดินจากบริเวณด้านนอกเข้ามาสู่ศพเป็นลักษณะวงกลมหรือกันหอยแทน

ขั้นตอนที่ 10 การบันทึกและตรวจเก็บวัตถุพยาน พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจด้านการบันทึกและตรวจเก็บวัตถุพยานอย่างถูกต้อง โดยให้ความสำคัญกับการตรวจเก็บวัตถุพยาน เลือกรับรู้หีบห่อพยานวัตถุแต่ละประเภทได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และแยกบรรจุหีบห่อพยานวัตถุที่เก็บคนละตำแหน่งกันแม้จะเป็นวัตถุพยานชนิดเดียวกัน สำหรับวัตถุพยานที่จะนำส่งตรวจหาดีเอ็นเอ นั้นจะนำส่งวัตถุพยานทั้งชิ้น โดยมีการพิจารณาเลือกวิธีการหีบห่อที่จะไม่ทำวัตถุพยานนั้นมีการเคลื่อนที่ หรือมีการสัมผัสกับภาชนะที่หีบห่อน้อยที่สุด และพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญและระมัดระวังในเรื่องของการครอบครองพยานหลักฐาน (Chain of Evidence) มีการรับผิดชอบดูแลวัตถุพยานที่เป็นของกลางโดยตลอดไม่ขาดช่วง

ขั้นตอนที่ 11 การสำรวจสถานที่เกิดเหตุครั้งสุดท้าย และ ขั้นตอนที่ 12 การออกและส่งคืนสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจการสำรวจสถานที่เกิดเหตุครั้งสุดท้าย และการออกและส่งคืนสถานที่เกิดเหตุอย่างถูกต้อง โดยทำการสำรวจสถานที่เกิดเหตุอีกครั้งหนึ่ง (Final Survey) หลังจากตรวจสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้นแล้ว เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ที่ได้จากการตรวจสถานที่เกิดเหตุ เช่น ความครบถ้วนถูกต้องของการบันทึก การค้นหาวัตถุพยาน การเก็บวัตถุพยาน

5.1.3 ข้อเสนอแนะในด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม

พนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐมมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐมให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนี้

1) ควรจัดให้มีการฝึกอบรมทักษะด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุเป็นประจำทุกปี เนื่องจากพนักงานสอบสวนยังขาดความรู้และทักษะด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ทำให้การตรวจสถานที่เกิดเหตุ รวมถึงการเก็บวัตถุพยานยังไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

2) ควรมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการจัดซื้ออุปกรณ์ เครื่องมือในการตรวจสถานที่เกิดเหตุและเก็บวัตถุพยาน ให้เพียงพอ ครบถ้วนและมีความทันสมัย เพราะการมี

อุปกรณ์ที่เพียงพอครบถ้วน และเครื่องมือที่ทันสมัย เช่น ชุดกล้องถ่ายภาพพร้อมอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง เครื่องตรวจหาโลหะ เลเซอร์วัดระยะ ชุดเก็บดีเอ็นเอ สารเคมีสำหรับเก็บเขม่าป็น เป็นต้น จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน

3) ควรเพิ่มกำลังพลของพนักงานสอบสวน หรือผู้ช่วยพนักงานสอบสวนที่จะร่วมทีมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ทั้งนี้ การทำงานเป็นทีมจะส่งผลให้การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5.2 อภิปรายผล

ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม ได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อม

พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการเตรียมความพร้อมเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับหลักการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของ FBI (สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ, ม.ป.ป.: 9 - 10) ทั้งในขั้นตอนการรับแจ้งเหตุและการจัดทีมในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ กล่าวคือ ต้องลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐานเมื่อได้รับแจ้งเหตุ กรณีคดีสำคัญหรือเป็นคดีที่น่าสนใจของประชาชนต้องรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับชั้น ต้องแจ้งให้สายตรวจหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจที่อยู่ใกล้พื้นที่เกิดเหตุไปดูแลป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ และต้องแจ้งผู้แจ้งเหตุหรือผู้เสียหายไม่ให้แตะต้องเคลื่อนย้ายหรือรื้อค้นทรัพย์สินใดๆ ก่อนเจ้าหน้าที่ตำรวจจะทำการตรวจเก็บพยานหลักฐานเสร็จสิ้นสำหรับทีมในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ นั้น ต้องประกอบด้วย หัวหน้าทีม เจ้าหน้าที่ถ่ายภาพ เจ้าหน้าที่ทำแผนผัง และเจ้าหน้าที่เก็บวัตถุพยาน ซึ่งมีจำนวนไม่ต่ำกว่า 4 คน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเปรมากร พันธุ์คำ (2554) ที่กล่าวว่า เมื่อมีคดีเกิดขึ้น พนักงานสอบสวนผู้รับแจ้งเหตุจะต้องรีบเดินทางไปสถานที่เกิดเหตุหรือแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่อยู่ใกล้จุดที่เกิดเหตุไปป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ หากชักช้าพยานหลักฐานอาจถูกทำลาย เคลื่อนย้าย สับเปลี่ยน หรือสูญหาย ส่งผลให้ไม่มีพยานหลักฐานหรือมีไม่เพียงพอในการดำเนินคดีกับผู้ต้องหา และในการจัดสรรกำลังพลการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุหรือทีมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้ประสบผลสำเร็จนั้นต้องมีเจ้าหน้าที่อย่างน้อย 4 คน ประกอบด้วย หัวหน้าทีม เจ้าหน้าที่บันทึกภาพและผู้ช่วย เจ้าหน้าที่ทำแผนผังและผู้ช่วย และเจ้าหน้าที่เก็บรวบรวมวัตถุพยาน โดยต้องมีการมอบหมายหน้าที่อย่างชัดเจน เหมาะสมและปฏิบัติตามขั้นตอน (Lee et al., 2007)

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการเมื่อถึงสถานที่เกิดเหตุ

พนักงานสอบสวนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินการเมื่อถึงสถานที่เกิดเหตุ ยังไม่ถูกต้อง โดยส่วนใหญ่เมื่อไปถึงสถานที่เกิดเหตุแล้วจะรีบเข้าสถานที่เกิดเหตุ เพื่อประเมินสถานที่เกิดเหตุทันที ซึ่งตามหลักการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของ FBI (สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ, ม.ป.ป.:

10 - 11) ระบุไว้ว่า เมื่อเดินทางไปถึงสถานที่เกิดเหตุ เจ้าหน้าที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุ ไม่ควรเร่งรีบในการเข้าไปภายในสถานที่เกิดเหตุในทันที ควรมีการวางแผนปฏิบัติงานเพื่อใช้เป็นข้อมูลวางแผนการปฏิบัติงาน โดยมีการวางกรอบแนวทางการตรวจที่เกิดเหตุเมื่อมาถึง มีการวางแผนการบันทึกอย่างชัดเจน ควรคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ตรวจสถานที่เกิดเหตุด้วย และควรสอบถามและจดชื่อของเจ้าหน้าที่ที่เดินทางมาถึงสถานที่เกิดเหตุเป็นคนแรก เช่น เจ้าหน้าที่สายตรวจ เจ้าหน้าที่สืบสวน อาสาสมัคร หรือประชาชนทั่วไป เพื่อประโยชน์แห่งคดี

ขั้นตอนที่ 3 การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ

พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการตรวจสถานที่เกิดเหตุของ FBI (สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ, ม.ป.ป.: 11 - 12) กล่าวคือ ต้องทำการปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุด้วย Police Line เชือก ผางเหล็ก หรืออื่นๆ แล้ว ยังต้องจัดเจ้าหน้าที่ตำรวจเฝ้าประจำแนวกันทางเข้าออกด้วย เมื่อเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุต้องสวมอุปกรณ์ป้องกัน เช่น ถุงมือ หมวกคลุมผม ถุงครอบเท้า และผ้าปิดปากอย่างครบถ้วน รวมทั้งหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่เป็นการทำลายหรือเพิ่มวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ เช่น ไม่สูบบุหรี่ เคี้ยวหมากฝรั่ง รับประทานอาหาร เปิดน้ำในตู้เย็นดื่ม เปิด-ปิดสวิตช์ไฟ พัดลม หรือใช้ห้องน้ำห้องส้วม เป็นต้น และเมื่อจำเป็นต้องให้บุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ เช่น แพทย์ หน่วยกู้ภัย ต้องมีการบันทึกชื่อบุคคล กำหนดเส้นทางการเข้าออกและเส้นทางการเคลื่อนที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Schiro (2002) ที่กล่าวว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดของการเก็บพยานวัตถุและการรักษาพยานวัตถุ ก็คือการรักษาสถานที่เกิดเหตุ เพราะจะช่วยรักษาพยานวัตถุไม่ให้ถูกทำลาย หรือเสียหายได้จนกว่าจะได้มีการบันทึกสภาพและตรวจเก็บอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

ขั้นตอนที่ 4 การสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น

พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้นเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับหลักการตรวจสถานที่เกิดเหตุของ FBI (สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ, ม.ป.ป.: 12 - 13) กล่าวคือ ต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษในการค้นหาพยานหลักฐานบริเวณเส้นทางเข้าออก เส้นทางหลบหนีและบริเวณที่คนร้ายกระทำการต่างๆ ซึ่งเป็นไปตามกฎว่าด้วยการแลกเปลี่ยนชิ้นส่วนวัตถุพยานของ Locard (อ้างใน เอนก ยมจินดา, 2555: 8) คือ ระหว่างผู้ต้องหา หรือคนร้าย เหยื่อ และสถานที่เกิดเหตุถ้ามีการสัมผัสกัน จะมีการแลกเปลี่ยนชิ้นส่วนซึ่งกันและกันเสมอ ซึ่งบริเวณเส้นทางเข้าออก เส้นทางหลบหนีและบริเวณที่คนร้ายกระทำการผิดกฎหมายต่างๆ ในสถานที่เกิดเหตุ นั้นคนร้ายย่อมต้องทิ้งร่องรอยหลักฐานไว้เสมอ เช่น รอยลายพิมพ์นิ้วมือแฝง รอยรองเท้า ร่องรอยเครื่องมือ (tool marks) รอยดอยางรถยนต์ เป็นต้น

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ สมภพ เองสมบูรณ์ (2551: 22 - 26) ที่กล่าวว่า สถานที่เกิดเหตุ นั้นไม่สามารถระบุขอบเขตได้แน่ชัด ดังนั้น ในการสำรวจสถานที่เกิดเหตุควรเริ่มต้นตั้งแต่จุดที่ผู้กระทำความผิดเริ่มลงมือกระทำไปจนกระทั่งถึงบริเวณที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีไป รวมทั้งบริเวณ

ที่มีวัตถุพยานต่างๆ อยู่ด้วย ซึ่งโดยทั่วไปแล้วสถานที่เกิดเหตุประกอบด้วย สถานที่พบศพ สถานที่ศพ ถูกเคลื่อนย้าย สถานที่เกิดการทำร้ายกัน สถานที่พบชิ้นส่วนของอวัยวะของผู้ตาย พาหนะที่ใช้ในการเคลื่อนย้ายศพ สถานที่ที่พบวัตถุพยาน และสถานที่ที่เกี่ยวข้อง เช่น บริเวณที่ผู้กระทำความผิดเข้ามาหาผู้ตาย บริเวณที่ผู้กระทำความผิดหลบหนี เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินวัตถุพยานที่พบในสถานที่เกิดเหตุ

พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการประเมินวัตถุพยานที่พบในสถานที่เกิดเหตุเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับหลักการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของ FBI (สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ, ม.ป.ป.: 13 - 14) กล่าวคือ จะต้องเริ่มต้นตั้งแต่เมื่อเดินทางมาถึงสถานที่เกิดเหตุ โดยจะต้องให้ความสำคัญกับวัตถุพยานที่สูญหาย หรือเสียหายได้ง่ายเป็นลำดับแรก อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Lee (1994) ที่กล่าวว่า พยานหลักฐานประเภทแสงไฟหรือสภาพของแสงไฟในอาคารที่เกิดเหตุ คิวบิก สีสของเปลวไฟ ทิศทางและความเร็วของเปลวไฟที่แผ่ขยายออกไป เหล่านี้เป็นวัตถุพยานตามสภาพ ซึ่งเกิดขึ้นจากเหตุการณ์หรือการกระทำ ถ้าหากไม่มีการบันทึกอย่างละเอียดรอบคอบแล้ว อาจมีการเปลี่ยนแปลงหรือสูญหายไปได้ ซึ่งวัตถุพยานตามสภาพนี้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการลำดับสร้างย้อนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น รวมถึงบ่งบอกถึงสภาพการณ์ของที่เกิดเหตุ

ขั้นตอนที่ 6 การบรรยายสถานที่เกิดเหตุ

พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการบรรยายสถานที่เกิดเหตุเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับหลักการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของ FBI (สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ, ม.ป.ป.: 14) กล่าวคือ ต้องจดบันทึกโดยเริ่มตั้งแต่เวลาที่รับแจ้งเหตุต่อเนื่องไปจนกระทั่งเวลาที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้น ต้องจดบันทึกสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้ง่ายในสถานที่เกิดเหตุเป็นลำดับแรก เช่น สภาพแสงไฟ กลิ่น เสียง อุณหภูมิ การปิดเปิดประตู/หน้าต่าง เป็นต้น และการจดบันทึกสถานที่เกิดเหตุจะต้องเขียนสั้นๆ ให้อ่านง่าย ไม่ใช่คำย่อต่างๆ ถ้าจำเป็นต้องใช้ให้ใช้คำย่อที่คนทั่วไปสามารถเข้าใจได้ หรือมีการเขียนคำเต็มกำกับไว้ด้วย หากจดบันทึกผิดให้ขีดฆ่าแล้วเขียนใหม่ อาจลงลายมือชื่อกำกับไว้ แต่ไม่ใช้วิธีการลบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สันดี สุขวิจน์ (ม.ป.ป.: 27 - 29) ที่กล่าวว่าผู้ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุควรให้ความสำคัญกับวัตถุพยานที่สูญหายหรืออาจจะเสียหายได้ง่ายก่อนเป็นลำดับแรกเมื่อเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ และควรจดบันทึกสภาพสถานที่เกิดเหตุให้ละเอียดตั้งแต่ก้าวแรกที่เข้าสู่สถานที่เกิดเหตุ โดยใช้ประสาทการรับรู้ทั้ง 5 ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และกายสัมผัส เช่น ได้เห็นหรือได้ยินเสียงหรือได้กลิ่นที่มีลักษณะพิเศษ เช่น กลิ่นดินปืน กลิ่นควันทูหรี่ กลิ่นน้ำมันเชื้อเพลิง หรือได้รับความรู้สึกหนาว ร้อน อบอ้าวขณะที่อยู่ในสถานที่เกิดเหตุ เนื่องจากสิ่งเหล่านี้อาจเป็นผลมาจากพฤติกรรมบางอย่างที่เกิดขึ้นในขณะที่เกิดเหตุก็เป็นได้

ขั้นตอนที่ 7 การถ่ายภาพในสถานที่เกิดเหตุ

พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการถ่ายภาพวัตถุพยานเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับหลักการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของ FBI (สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ, ม.ป.ป.: 15) กล่าวคือ การถ่ายภาพในระยะกลางและระยะใกล้ ต้องมีการวางป้ายหมายเลขวัตถุพยานสำหรับการถ่ายภาพระยะใกล้จะต้องถ่ายให้กล้องต้องตั้งฉากกับวัตถุพยาน และต้องมีมาตราส่วนกำกับไว้ด้วยทุกครั้ง กรณีที่พบศพและวัตถุพยานทั้งหมดที่ตรวจพบในสถานที่เกิดเหตุ จะต้องดำเนินการถ่ายภาพตำแหน่งที่พบศพและวัตถุพยานก่อนที่จะทำการตรวจเก็บ แต่พนักงานสอบสวนยังมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับลำดับขั้นตอนในการถ่ายภาพในสถานที่เกิดเหตุ คือ การถ่ายภาพในสถานที่เกิดเหตุจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเริ่มจากบริเวณรอบๆ ของที่เกิดเหตุเป็นอันดับแรก จากนั้นจึงเข้าไปหาบริเวณศูนย์กลางของสถานที่เกิดเหตุ ตามหลักการถ่ายภาพระยะไกล ระยะกลาง และระยะใกล้

ขั้นตอนที่ 8 การจัดทำแผนที่หรือแผนผัง และการสเก็ทสภาพสถานที่เกิดเหตุ

พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดทำแผนที่หรือแผนผัง และการสเก็ทสภาพสถานที่เกิดเหตุเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับหลักการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของ FBI (สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ, ม.ป.ป.: 15) กล่าวคือ การทำแผนผังสถานที่เกิดเหตุต้องระบุรายละเอียดของสถานที่เกิดเหตุ ทิศ ระยะ มาตราส่วน และรายละเอียดของวัตถุพยานลงไปด้วย แผนผังสามารถช่วยแยกแยะรายละเอียดต่างๆ ได้อย่างชัดเจนมากกว่าการถ่ายภาพ โดยจะเชื่อมโยงพื้นที่ที่มีขนาดใหญ่ให้เห็นความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี ต้องกำหนดตำแหน่งของวัตถุพยานด้วย โดยวัดระยะจากวัตถุพยานไปยังจุดอ้างอิง ซึ่งจุดอ้างอิงที่ใช้ควรเป็นสิ่งที่เคลื่อนที่ไม่ได้ เช่น เสาไฟฟ้า หลักกิโลเมตร เป็นต้น กรณีสถานที่เกิดเหตุมีขนาดใหญ่ เช่น ห้องจัดเลี้ยง ลานจอดรถ และมีวัตถุพยานกระจัดกระจายจำนวนมาก ต้องใช้วิธีการกำหนดตำแหน่งของวัตถุพยานแบบใช้เส้นสมมุติ (Base Line) และถ้ามีวัตถุพยานที่ฝาผนัง เช่น รอยถูกยิงด้วยกระสุนปืน รอยกระเซ็นของคราบโลหิตร่องรอยการลุกไหม้ที่ฝาผนัง เป็นต้น ต้องทำแผนผังแบบมองจากด้านข้าง (Side View) ทั้งนี้ การทำแผนที่หรือแผนผัง และการสเก็ทสภาพสถานที่เกิดเหตุนั้นจะใช้ประกอบรายงานการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งในบางคดีที่มีความสำคัญก็อาจจำเป็นต้องนำข้อมูลจากแผนที่หรือแผนผังมาใช้ในการจำลองสถานที่เกิดเหตุ และวิเคราะห์การเชื่อมโยงพฤติกรรมของผู้กระทำผิดในสถานที่เกิดเหตุขึ้นมาใหม่อีกด้วย

ขั้นตอนที่ 9 การตรวจค้นสถานที่เกิดเหตุอย่างละเอียด

พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการค้นหาวัตถุพยานเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับหลักการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของ FBI (สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ, ม.ป.ป.: 15 - 17) กล่าวคือ การกำหนดพื้นที่สำหรับค้นหาวัตถุพยานต้องครอบคลุมทางเข้าออกของคนร้ายด้วย และการตรวจค้นวัตถุพยานในบริเวณที่แคบหรือมองไม่เห็น จะไม่ใช่มีมือล้วงเข้าไป แต่จะ

ใช้เครื่องมือพิเศษช่วยในการตรวจค้น เช่น เครื่องตรวจโลหะ เป็นต้น แต่พนักงานสอบสวนต้องปรับปรุง การตรวจค้นสถานที่เกิดเหตุในกรณีที่เกิดเหตุ โดยใช้วิธีการตรวจแบบกันหอย ผู้ตรวจค้นจะต้องทำ การค้น คือ เริ่มตรวจค้นจากบริเวณด้านนอกแล้วเดินวนเข้ามาสู่ที่ศพในลักษณะเป็นวงกลมหรือ กันหอย เพราะถ้าผู้ตรวจค้นยึดศพเป็นจุดศูนย์กลางแล้วเดินออกจากศพไปสู่บริเวณด้านนอกแล้วนั้น การปฏิบัติดังกล่าวเป็นวิธีที่ไม่เหมาะสมเพราะจะเป็นการทำลายหรือเพิ่มพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภชัย ไตรสมบุญ (2546 อ้างถึงใน กนกพร แสนแก้ว, 2552; วศิมน ันธนาพรชัย และคณะ, 2559) ทำการศึกษาเรื่อง การตรวจสถานที่เกิดเหตุ พบว่า หลักการตรวจ สถานที่เกิดเหตุที่ถูกต้องเหมาะสมควรจะเริ่มค้นหาวัตถุพยานจากส่วนใหญ่ไปสู่ส่วนย่อยหรือค้นจาก ภาพรวมก่อนแล้วจึงลงลึกไปสู่รายละเอียด

ขั้นตอนที่ 10 การบันทึกและตรวจเก็บวัตถุพยาน

พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการบันทึกและตรวจเก็บ วัตถุพยานเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับหลักการตรวจสถานที่เกิดเหตุของ FBI (สำนักงานพิสูจน์หลักฐาน ตำรวจ, ม.ป.ป.: 17 - 19) กล่าวคือ การตรวจเก็บวัตถุพยานเพื่อนำส่งตรวจหา DNA ต้องนำส่งวัตถุพยาน ทั้งชิ้น โดยต้องพิจารณาเลือกวิธีการบรรจุหีบห่อที่จะไม่ทำวัตถุพยานนั้นมีการเคลื่อนที่ หรือมี การสัมผัสกับภาชนะที่หีบห่อน้อยที่สุด ต้องเลือกบรรจุหีบห่อวัตถุพยานแต่ละประเภทให้ถูกต้อง เหมาะสม และต้องแยกบรรจุหีบห่อพยานวัตถุที่เก็บคนละตำแหน่งกันแม้จะเป็นพยานวัตถุชนิด เดียวกัน และต้องให้ความสำคัญและระมัดระวังในเรื่องการครอบครองพยานหลักฐาน (Chain of Evidence) ต้องมีการรับผิดชอบดูแลวัตถุพยานที่เป็นของกลางโดยตลอดไม่ขาดช่วง ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ เทวฤทธิ์ อุทธา (2555) ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษากระบวนการรักษาสถานที่เกิดเหตุ และรักษาวัตถุพยานของเจ้าหน้าที่มูลนิธิต่างๆ ในเขตจังหวัดชลบุรี ได้กล่าวถึงความสำคัญของการ เก็บรวบรวมวัตถุพยานว่า หากเก็บวัตถุพยานไม่ถูกต้องอาจทำให้เกิดการสูญหายหรือแปรสภาพ หรือเสื่อมสภาพ ซึ่งหลักในการเก็บวัตถุพยานนั้นจะต้องทำการเก็บวัตถุพยานที่จะสูญหายหรือ เสียหายได้ง่ายเป็นอันดับแรก บรรจุในภาชนะที่สะอาดมีขนาดพอเหมาะกับขนาดของวัตถุพยาน ในกรณีที่มีวัตถุพยานหลายชิ้นต้องแยกบรรจุ ไม่นำมาเก็บไว้ในที่เดียวกัน เพราะจะทำให้เกิด การปนเปื้อน เกิดตำหนิร่องรอยเพิ่มขึ้น วัตถุพยานบางชนิดอาจเสียหายได้ นอกจากนี้ วัตถุพยาน ควรให้ผ่านมือน้อยคนที่สุดและที่สำคัญคือไม่ขาดช่วงการครอบครองวัตถุพยาน

ขั้นตอนที่ 11 การสำรวจสถานที่เกิดเหตุครั้งสุดท้าย และ ขั้นตอนที่ 12 การออกและ ส่งคืนสถานที่เกิดเหตุ

พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการสำรวจสถานที่เกิดเหตุ ครั้งสุดท้ายและการออกและส่งคืนสถานที่เกิดเหตุเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับหลักการตรวจสถานที่ เกิดเหตุของ FBI (สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ, ม.ป.ป.: 19 - 20) กล่าวคือ ต้องสำรวจสถานที่เกิดเหตุ อีกครั้งหนึ่ง (Final Survey) ก่อนส่งคืนสถานที่เกิดเหตุ เพื่อเป็นการตรวจสอบความสมบูรณ์ที่ได้จาก การตรวจสถานที่เกิดเหตุ เช่น ความครบถ้วนถูกต้องของการบันทึก การค้นหาวัตถุพยาน การเก็บวัตถุพยาน

ทั้งนี้ ความสำคัญของการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุครั้งสุดท้าย คือการทบทวนเกี่ยวกับการวิเคราะห์รูปแบบทั้งหมดของการตรวจค้นหา เพื่อความมั่นใจว่าวัตถุพยานได้ถูกเก็บ และสถานที่เกิดเหตุได้ผ่านการดำเนินการตามขั้นตอนเรียบร้อยแล้ว ก่อนที่จะส่งคืนและออกจากสถานที่เกิดเหตุ นอกจากนี้ ยังเป็นการทบทวนสถานที่เกิดเหตุเพื่อให้แน่ใจว่าวัตถุพยาน อุปกรณ์ เครื่องมือ และวัตถุหรือสภาวะต่างๆ ที่เป็นอันตรายได้ถูกรายงานและบันทึกไว้เรียบร้อยแล้ว ส่วนการส่งมอบคืนสถานที่เกิดเหตุนั้น พนักงานสอบสวนเป็นผู้มีอำนาจและหน้าที่โดยตรงตามกฎหมายและระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนางานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในสังกัด เพื่อจะได้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐมว่าเป็นหน่วยงานที่มุ่งลดปัญหาอาชญากรรม เสริมการอำนวยความยุติธรรม เน้นการบริการประชาชน และดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา และให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาปรับปรุงงานอำนวยความยุติธรรมระดับสถานีตำรวจ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคมและหน่วยงานข้างเคียงโดยพัฒนาพนักงานสอบสวนให้มีความรู้และทักษะด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ การสอบสวนคดีอาญา คดีความผิดในลักษณะพิเศษอื่นๆ รวมทั้งพื้นฐานงานนิติวิทยาศาสตร์

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

5.3.1.1 ระดับนโยบาย

ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม ควรจัดให้มีการฝึกอบรมหลักสูตรการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเป็นประจำทุกปีอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง เพื่อพัฒนาและเพิ่มศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน และการฝึกอบรมควรมีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติให้มีความชำนาญและมีมาตรฐานในการบริหารเวลาได้อย่างเหมาะสม ควรฝึกทักษะการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุหรือใช้เครื่องมือพิเศษ ทั้งนี้ หลักสูตรการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนนั้นนอกจากจะต้องฝึกอบรมจนมีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุแล้วยังต้องฝึกอบรมในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุด้วย เช่น ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับไฟฟ้า นิติเวชศาสตร์ การวิเคราะห์การกระเซ็นของเลือด การใช้เครื่องมือพิเศษและเทคโนโลยีต่างๆ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การฝึกอบรมทุกครั้งจะต้องทำอย่างจริงจังตลอดระยะเวลาการฝึกอบรม มีการตรวจสอบประเมินผล และติดตามผลการปฏิบัติงานหลังจากที่ผ่านการฝึกอบรมไปแล้วเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล นอกจากนี้ ควรจัดสรรงบประมาณด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุอย่างเพียงพอและเหมาะสม เพื่อให้สถานีตำรวจทุกสถานีสามารถนำงบประมาณที่ได้รับไปจัดซื้ออุปกรณ์เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพได้อย่างครบถ้วน และควรเพิ่มกำลังพลทั้งพนักงานสอบสวนและผู้ช่วยพนักงานสอบสวนให้เพียงพอ เพื่อเป็นการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม

5.3.1.2 ระดับการปฏิบัติ

1) พนักงานสอบสวนควรมีการทบทวนความรู้ความเข้าใจ ผึกทักษะเพื่อเพิ่มความชำนาญในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุอยู่เสมอ เช่น เทคนิคการเก็บพยานวัตถุแต่ละประเภท เทคนิคการถ่ายภาพ มีการค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆ เกี่ยวกับวิทยาการในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และพยายามเข้ารับการศึกษาฝึกอบรมหลักสูตรต่างๆ ที่เกี่ยวกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือหน่วยงานอื่นๆ

2) พนักงานสอบสวนควรจัดให้มีการสัมมนาหรือประชุมร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เช่น ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7 แพทย์นิติเวช พนักงานอัยการ พนักงานฝ่ายปกครอง เป็นต้น เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับข้อกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ และวิทยาการความก้าวหน้าต่างๆ ที่เกี่ยวกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรกำหนดกลุ่มประชากรเป้าหมายที่ใช้ตอบแบบสอบถามให้เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทั้งหมด เช่น ผู้ช่วยพนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายป้องกันและปราบปราม เป็นต้น เพื่อจะได้ทราบถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของทุกฝ่ายที่ต้องปฏิบัติงานร่วมกัน

5.3.2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจแต่ละจังหวัดในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 7 เพื่อจะได้นำมาเป็นแนวทางในการพัฒนางานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุต่อไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กนกพร แส่นแก้ว. (2552). *การพัฒนางานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ ตำรวจภูธรภาค 8*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- กนกพร แส่นแก้ว. (2560). *การเก็บวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ*. เอกสารประกอบการสอน วิชาการ ตรวจสถานที่เกิดเหตุ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ (การตำรวจ) นครปฐม : โรงเรียนนายร้อย ตำรวจ.
- กัญเกียรติ เจริญบุญ. (2548). *คู่มือพนักงานสอบสวนตามกฎหมายใหม่*. กรุงเทพมหานคร : 21 เซนจูรี.
- เกร็ดความรู้. (ม.ป.ป.) *DNA*. สืบค้น 13 มกราคม 2561. จาก <http://www.thaibiotect.info/>
- เกษม วัฒนชัย. (2544). *การปฏิรูปการศึกษา แนวทางสำหรับผู้บริหารสู่การปฏิบัติ*. ใน เอกสารประกอบ คำบรรยายในการจัดปจณิเทศ สำหรับคณาจารย์บัณฑิตและมหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหาร การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 4 กรกฎาคม 2544. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จำนง พรายแยมแซ. (2535). *เทคนิคการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ กับการสอนซ่อมเสริม : (ตาม กระบวนการทางวิทยาศาสตร์)*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- ชนาธิป อ่อนหวาน. (2553). *ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีผลต่อแนวโน้มพฤติกรรม การซื้อสินค้า ที่มีฉลากคาร์บอนของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร ธุรกิจ). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- ชาติรี เชื้ออภัย. (2544). *การพัฒนาพนักงานสอบสวนเพื่อช่วยเหลือประชาชนตามแนวนโยบาย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ : ศึกษาเฉพาะกรณีกองบัญชาการตำรวจนครบาล*. (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- ณิช วงศ์ส่องจำ. (2554). *การตรวจสถานที่เกิดเหตุเกี่ยวกับคดีความมั่นคงในเขตพื้นที่ 3 จังหวัด ชายแดนภาคใต้*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร ธุรกิจ). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, กรุงเทพมหานคร.

- ดาราวีโล เชื้อเจ็ดองค์. (2555). *การพัฒนางานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่ตำรวจในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, กรุงเทพมหานคร.
- ดิฐภัทร บวรชัย ,ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ และ ประสงค์ ศิริทิพย์วานิช. (2560). *ภาพอนาคตการขยายงานนิติวิทยาศาสตร์สู่สถานีตำรวจในยุคปฏิรูปกิจการตำรวจ (งานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ) กรณีศึกษา : พื้นที่กรุงเทพมหานคร. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, กรุงเทพมหานคร.*
- ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม ฝ่ายอำนวยการ 1. *เอกสารรายงานสถานภาพกำลังพลเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นสัญญาบัตรที่ปฏิบัติงานสอบสวนประจำสถานีตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม เมื่อ 15 มกราคม 2561 .นครปฐม.*
- ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม ฝ่ายอำนวยการ 2. *สถิติฐานความผิดคดีอาญา 4 กลุ่ม ของตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม ประจำปีงบประมาณ 2559 – 2560. เมื่อ 17 มกราคม 2561. นครปฐม.*
- ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม.(ม.ป.ป.). *ประวัติตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม*. สืบค้น 10 ธันวาคม 2560, จาก <http://www.npt.police7.go.th/index.php>.
- เทวฤทธิ์ อุทธา. (2555). *การศึกษากระบวนการรักษาสถานที่เกิดเหตุและรักษาวัตถุพยานของเจ้าหน้าที่มูลนิธิต่างๆ ในเขตจังหวัดชลบุรี*. (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- ธนพล สมัครงการ. (2550). *ความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหลังเข้าร่วมโครงการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ: ศึกษากรณีผู้เข้ารับอบรมพลังกายทิพย์เพื่อสุขภาพ กรมขนส่งทางอากาศ กองบัญชาการสนับสนุนทางอากาศ. (ภาคนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.*
- นวรรตน์ พัฒโนทัย. (2555). *ความรู้ ความเข้าใจในความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลทางระบบคอมพิวเตอร์ : กรณีศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร*. (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- นัยนา เกิดวิชัย. (2546). *ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง วิธีพิจารณาความอาญา*. นครปฐม : นิตินัย.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2535). *การวัดและการประเมินผลการเรียนการสอน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: B & B publishing.

- เปรมมากร พันธุ์คำ. (2554). *การให้ความรู้แก่ประชาชนและบุคคลที่เกี่ยวข้องในการรักษาสถานที่เกิดเหตุ*. (รายงานการศึกษาอิสระปริญญามหาบัณฑิต) วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ไพศาล ธาราโภชน. (2526). *จิตวิทยาสังคม*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ไพศาล หวังพานิช. (2526). *การวัดผลการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- เยาวดี วิบูลย์ศรี. (2540). *การวัดผลและการสร้างแบบสอบถามสัมฤทธิ์*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนตรี จุฬาวัดนทล. (2537). *ระบบการวิจัยและพัฒนาในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาชินี เดชรัตนสุวรรณ. (2558). *การศึกษาคความเข้าใจในด้านการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ สถานีตำรวจภูธรจังหวัดกาญจนบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, นครปฐม.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2559). *คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 7/2559 เรื่อง การกำหนดตำแหน่งของข้าราชการตำรวจซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวน.* 5 กุมภาพันธ์ 2559.
- วศิมน รัตนพรชัย, ยุทธนา สุดเจริญ และณรงค์ กุลนิเทศ. (2559). *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่ตำรวจในเขตพื้นที่กองบังคับการตำรวจนครบาล 6*. ในการประชุมวิชาการเสนองานวิจัย ระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8, 1(8): 2194-2202.
- วัชรภรณ์ ศิริรัตนไพจิต. (2546). *การพัฒนาบุคลากรครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนโนนเพ็ดวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร.
- ศรัณย์พัศน์ รัตนประเสริฐ. (2557). *การประมวลเหตุการณ์เพื่อเชื่อมโยงอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนในการเข้าสถานที่เกิดเหตุคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตในเขตพื้นที่จังหวัดชุมพร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, นครปฐม.
- ศิริชัย พงษ์วิชัย. (2550). *การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ศิริพงษ์ ศรีสุขกาญจน์. (2553). *ความรู้ ทัศนคติต่อพฤติกรรมด้านความปลอดภัยของพนักงานอุทหาเรื่อพระจุลจอมเกล้า กรมอุทหาเรื่อ กรณีศึกษา : ในสายงานฝ่ายผลิต*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร.
- ศิวกริช ดิษย์บุญรัตน์. (2557). *การพัฒนางานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจบัณฑิต). โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, นครปฐม.
- ศุภกนิษฐ์ พลไพรินทร์. (2540). *เทคนิคการประมวลผล*. กรุงเทพมหานคร: แพร์พิทยา.
- ศุภชัย ไตรสมบูรณ์. (2546). *การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ*. (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกริก, กรุงเทพมหานคร.
- เศรษฐอรุณ เศรษฐาธรรมสกุล. (2557). *ความรู้ความเข้าใจของอาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัยในการป้องกันและรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุในคดีเกี่ยวกับชีวิต*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจบัณฑิต). โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, นครปฐม.
- สมภพ เองสมบูรณ์. (2551). *การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น*. นครปฐม : โรงเรียนนายร้อยตำรวจ.
- สฤณี สืบพงษ์ศิริ. (2546). *ความรู้และความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่บรรเทาสาธารณภัยมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งต่อการป้องกันรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- สันดี สุขวัจน์. (ม.ป.ป.). *พินิจหลักฐาน 1*. นครปฐม : โรงเรียนนายร้อยตำรวจ.
- แสงจันทร์ โสภากาล. (2550). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจของบุคลากรเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล*. (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.
- สำนักงานกฎหมายและสอบสวน กองคดีอาญา. (2550). *บันทึกข้อความ ที่ คค. 0031.212/2339 เรื่องการส่งตรวจพิสูจน์ของกลางทางไปรษณีย์ เมื่อ 9 พฤศจิกายน 2550*. สำนักงานกฎหมายและสอบสวน กองคดีอาญา : กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.(2550). *คำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ 665/2550 เรื่อง กำหนดอำนาจหน้าที่ของสถานีตำรวจและหน้าที่ของตำแหน่งในสถานีตำรวจ เมื่อ 17 ตุลาคม 2550*. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ : กรุงเทพมหานคร.

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (ม.ป.ป.) *ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีลักษณะที่ 2* สืบค้น 31

สิงหาคม 2560 , จาก <http://www.royalthaipolice.go.th/admin/download/file/law.doc>

สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ. (ม.ป.ป.). *คู่มือบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุ*. ม.ป.ท.

อดิศักดิ์ ชื่นชู. (2542). *ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อวิธีการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ : ศึกษากรณีประชาชนในเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

อรรวรรณ ปิลาธนโอบาท. (2549). *การสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจ*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรรถพล แซ่มสุวรรณวงศ์ และคณะ. (2544). *นิติวิทยาศาสตร์ 1 เพื่อการสืบสวนสอบสวน*. กรุงเทพมหานคร : ทีซีจี พรินติ้ง.

เอนก ยมจินดา. (2555). *กฎหมายใหม่ทางนิติเวชศาสตร์ นิติวิทยาศาสตร์ และการแพทย์เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม*. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยรพีพัฒนศักดิ์ สำนักงานศาลยุติธรรม.

แอนดรู สมิท. (2555) *การตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางดิจิทัลหรือคอมพิวเตอร์*. สืบค้น 14 กุมภาพันธ์ 2561, จาก http://www.orionforensics.com/w_th_page/digital-forensics_th.php.

ภาษาต่างประเทศ

Crime Scene Search and Processing. (n.d.) Retrieved February 14, 2018, from <http://www.co.wise.tx.us2constable/Downloads/Crime%20Scene%20Search%20and%20Processing.pdf>

Hobson, Charles B. (1991). *Fire Investigation : a new concept*. Illinois : Charles C. Thomas Publisher.

How CSI Works Search Pattern. (n.d.) Retrieved January 10, 2018, from <https://crimescenesearchpatterns.weebly.com/about-me.html>

Lee, Henry C. (1994). *Crime Scene Investigation*. Taiwan : Central Police University Press.

Lee, Henry C., Timothy Palmbach, and Marilyn T. Miller. (2007). *Henry Lee's crime scene handbook*. London: Elsevier Academic Press.

Physical Evidence Handbook. (n.d.) Retrieved January 10, 2018, from <https://wilenet.org/htm/crime-lab/.../chapter4-crime-scene-sketch-2017.pdf>

Schiro, George. (2002). *Protecting the crime scene*. Accessed February 12. Available from <http://www.crime-scene-investigator.net/evidenc1.html>

ภาคผนวก

หมายเลขแบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง ความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน ในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม

แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งเป็น 3 ตอน มีจำนวน 4 หน้า ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน
 ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าคำตอบที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง และกรอกรายละเอียดลงในช่องว่างที่กำหนด

1. เพศ 1. ชาย 2. หญิง
2. อายุ (ตัว)

☐ 1. น้อยกว่า 25 ปี	☐ 2. 25 – 30 ปี.
☐ 3. 31 - 35 ปี	☐ 4. 36 – 40 ปี
☐ 5. มากกว่า 40 ปี	
3. ระดับการศึกษาสูงสุด

☐ 1. ปริญญาตรี	☐ 2. ปริญญาโท
☐ 3. ปริญญาเอก	
4. ระดับชั้นยศ

☐ 1. ร.ต.ต.	☐ 2. ร.ต.ท.
☐ 3. ร.ต.อ.	☐ 4. พ.ต.ต.
☐ 5. พ.ต.ท.	
5. ดำรงตำแหน่ง

☐ 1. รองสารวัตร	☐ 2. สารวัตร	☐ 3. รองผู้กำกับ
--	-------------------------------------	---
6. ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน

☐ 1. น้อยกว่า 5 ปี	☐ 2. 5 - 10 ปี
☐ 3. 11 - 15 ปี	☐ 4. 16 - 20 ปี
☐ 5. มากกว่า 20 ปี	

7. เคยเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุครั้งสุดท้ายภายในระยะเวลากี่ปี

1. ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม 2. น้อยกว่า 2 ปี
 3. 2 - 5 ปี 4. มากกว่า 5 ปี

8. เงินเดือนและเงินเพิ่มพิเศษต่อเดือน

1. ไม่เกิน 20,000 บาท 2. 20,001 - 30,000 บาท
 3. 30,001 - 40,000 บาท 4. มากกว่า 40,000 บาท

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบเพียงช่องเดียวที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
1	เมื่อได้รับแจ้งเหตุ ต้องลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐาน ส่วนคดีสำคัญหรือเป็นคดีที่น่าสนใจของประชาชน ต้องรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับชั้น		
2	เมื่อได้รับแจ้งเหตุ ต้องแจ้งกับผู้แจ้งเหตุ/ผู้เสียหายว่า “อย่าแตะต้องเคลื่อนย้ายหรือรื้อค้นทรัพย์สินใดๆ ให้รอจนกระทั่งเจ้าหน้าที่ตำรวจไปทำการตรวจเก็บพยานหลักฐานเสร็จสิ้นก่อน”		
3	เมื่อรับแจ้งเหตุแล้ว ต้องแจ้งให้สายตรวจหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจที่อยู่ใกล้พื้นที่เกิดเหตุไปดูแลป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ		
4	ทีมในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ประกอบด้วย หัวหน้าทีม เจ้าหน้าที่ถ่ายภาพ เจ้าหน้าที่ทำแผนผัง และเจ้าหน้าที่เก็บวัตถุพยาน		
5	เมื่อไปถึงสถานที่เกิดเหตุ ควรรีบเข้าสถานที่เกิดเหตุ เพื่อจะสามารถประเมินสถานที่เกิดเหตุได้อย่างทันท่วงที หากได้ข้อมูลไม่เพียงพอจึงสอบถามเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดแรกที่ไปถึง ผู้เสียหาย พยาน ในภายหลัง		
6	เมื่อทำการปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุด้วย Police Line เชือก แผงเหล็กหรืออื่นๆ แล้ว อาจไม่จำเป็นต้องจัดเจ้าหน้าที่ตำรวจเฝ้าประจำแนวกันทางเข้าออก		
7	เมื่อเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ ต้องสวมอุปกรณ์ป้องกัน เช่น ถุงมือ หมวกคลุมผม ถุงครอบเท้า และผ้าปิดปาก อย่างครบถ้วน		
8	เมื่ออยู่ในสถานที่เกิดเหตุไม่ควรสูบบุหรี่ เคี้ยวหมากฝรั่ง รับประทานอาหาร เปิดน้ำในตู้เย็นดื่ม เปิด-ปิดสวิตช์ไฟ พัดลม หรือใช้ห้องน้ำห้องส้วม เป็นต้น		
9	เมื่อจำเป็นต้องให้แพทย์ หน่วยกู้ภัย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ ต้องมีการบันทึกชื่อบุคคล กำหนดเส้นทางการเข้า-ออก และเส้นทางการเคลื่อนที่		

ข้อที่	ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
10	การสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้นต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษในการค้นหาพยานหลักฐานบริเวณเส้นทางเข้าออก เส้นทางหลบหนีและบริเวณที่คนร้ายกระทำการต่างๆ		
11	การประเมินวัตถุพยาน จะเริ่มต้นตั้งแต่เมื่อเดินทางมาถึงสถานที่เกิดเหตุ โดยจะต้องให้ความสำคัญกับวัตถุพยานที่สูญหาย หรือเสียหายได้ง่ายเป็นลำดับแรก		
12	การจดบันทึกเริ่มตั้งแต่เวลาที่รับแจ้งเหตุต่อเนื่องไปจนกระทั่งเวลาที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้น		
13	การจดบันทึกสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้ง่ายในสถานที่เกิดเหตุมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เช่น สภาพแสงไฟ กลิ่น เสียง อุณหภูมิ การปิดเปิดประตู/หน้าต่าง เป็นต้น		
14	การจดบันทึกสถานที่เกิดเหตุจะเขียนสั้นๆ อ่านง่าย ไม่ควรใช้คำย่อต่างๆ ถ้าจำเป็นต้องใช้ให้ใช้คำย่อที่คนทั่วไปสามารถเข้าใจได้ หรือมีการเขียนคำเต็มกำกับไว้ด้วย หากจดบันทึกผิดให้ขีดฆ่าแล้วเขียนใหม่ อาจลงลายมือชื่อกำกับไว้ แต่ไม่ใช้วิธีการลบ		
15	การถ่ายภาพในสถานที่เกิดเหตุ สามารถเริ่มจากบริเวณรอบๆ ของที่เกิดเหตุ จากนั้นจึงเข้าไปหาบริเวณศูนย์กลางของที่เกิดเหตุ หรือจะเริ่มจากบริเวณศูนย์กลางของที่เกิดเหตุ ออกไปสู่บริเวณรอบๆ ของที่เกิดเหตุก็ได้		
16	การถ่ายภาพในสถานที่เกิดเหตุระยะกลางและระยะใกล้ ควรมีการวางป้ายหมายเลขวัตถุพยาน		
17	การถ่ายภาพตำแหน่งที่พบศพ และวัตถุพยานทั้งหมดที่ตรวจพบในสถานที่เกิดเหตุ จะต้องดำเนินการก่อนทำการตรวจเก็บเสมอ		
18	การถ่ายภาพวัตถุพยานระยะใกล้จะต้องถ่ายให้กล้องต้องตั้งฉากกับวัตถุพยาน และต้องมีมาตราส่วนกำกับไว้ด้วยทุกครั้ง		
19	การทำแผนผังสถานที่เกิดเหตุสามารถช่วยแยกแยะรายละเอียดต่างๆ ได้อย่างชัดเจนมากกว่าการถ่ายภาพ โดยจะเชื่อมโยงพื้นที่ที่มีขนาดใหญ่ให้เห็นความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี		
20	สถานที่เกิดเหตุที่มีวัตถุพยานที่ฝาผนัง เช่น รอยถูกยิงด้วยกระสุนปืน รอยกระเซ็นของคราบโลหิต ร่องรอยการลุกไหม้ที่ฝาผนัง เป็นต้น ควรทำแผนผังแบบมองจากด้านข้าง (Side View)		
21	การทำแผนผังมีความจำเป็นต่อรายละเอียดของสถานที่เกิดเหตุ ทิศ ระยะ มาตราส่วน และรายละเอียดของวัตถุพยาน ลงไปด้วย		
22	ในกรณีสถานที่เกิดเหตุมีขนาดใหญ่ เช่น ห้องจัดเลี้ยง ลานจอดรถ และมีวัตถุพยานกระจัดกระจายจำนวนมาก ควรนำวิธีการกำหนดตำแหน่งของวัตถุพยานแบบใช้เส้นสมมุติ (Base Line)		

ข้อที่	ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
23	การกำหนดตำแหน่งของวัตถุพยานเป็นการวัดระยะจากวัตถุพยานไปยังจุดอ้างอิง ซึ่งจุดอ้างอิงที่ใช้ควรเป็นสิ่งที่เคลื่อนที่ไม่ได้ เช่น เสาไฟฟ้าหลักกิโลเมตร เป็นต้น		
24	การกำหนดพื้นที่สำหรับค้นหาวัตถุพยานควรให้ครอบคลุมทางเข้าออกของคนร้ายด้วย		
25	กรณีพบศพในสถานที่เกิดเหตุ ควรใช้วิธีการตรวจสถานที่เกิดเหตุแบบกันหอย โดยยึดศพเป็นจุดศูนย์กลางแล้วเดินจากศพออกไปสู่บริเวณด้านนอกเป็นลักษณะวงกลมหรือกันหอย		
26	การตรวจค้นสถานที่เกิดเหตุในบริเวณที่แคบหรือมองไม่เห็น ไม่ควรใช้มือล้วงเข้าไป แต่ควรใช้เครื่องมือพิเศษช่วยในการตรวจค้น เช่น เครื่องตรวจโลหะ เป็นต้น		
27	วัตถุพยานชนิดเดียวกันสามารถบรรจุหีบห่อรวมกันได้แม้จะเก็บมาจากคนละตำแหน่งกัน		
28	วิธีการที่ดีที่สุดในการตรวจเก็บวัตถุพยานเพื่อนำส่งตรวจหา DNA คือ การนำส่งวัตถุพยานทั้งชิ้น โดยต้องพิจารณาเลือกวิธีการหีบห่อที่จะไม่ทำวัตถุพยานนั้นมีการเคลื่อนที่ หรือมีการสัมผัสกับภาชนะที่หีบห่อน้อยที่สุด		
29	การครอบครองพยานหลักฐาน (Chain of Evidence) เป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญและระมัดระวัง ต้องมีการรับผิดชอบดูแลวัตถุพยานที่เป็นของกลางโดยตลอดไม่ขาดช่วง		
30	หลังจากตรวจสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้นแล้ว จำเป็นต้องสำรวจสถานที่เกิดเหตุอีกครั้งหนึ่ง (Final Survey) ก่อนส่งคืนสถานที่เกิดเหตุ เพื่อเป็นการตรวจสอบความสมบูรณ์ที่ได้จากการตรวจสถานที่เกิดเหตุ เช่น ความครบถ้วนถูกต้องของการบันทึก การค้นหาวัตถุพยาน การเก็บวัตถุพยาน		

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน
คำชี้แจง กรุณากรอกข้อมูลตามความเป็นจริง

ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุอย่างไร

.....

.....

.....

.....

“ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามทุกข้อค่ะ ”

ประวัติผู้วิจัย

1. ยศ ชื่อ สกุล พันตำรวจโทหญิง กนกพร แสนแก้ว
2. ตำแหน่ง อาจารย์ (สบ3) กลุ่มงานคณาจารย์ คณะนิติวิทยาศาสตร์
โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
3. สถานที่ทำงาน โรงเรียนนายร้อยตำรวจ เลขที่ 90 หมู่ 7 ตำบลสามพราน
อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 73110

4. ประวัติการศึกษา

คุณวุฒิ	สถานศึกษา	ปีที่สำเร็จการศึกษา
ศิลปศาสตรบัณฑิต (วิชาเอกภาษาไทย) เกียรตินิยมอันดับ 2	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	พ.ศ.2542
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	พ.ศ.2548
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์	มหาวิทยาลัยศิลปากร	พ.ศ.2552